

Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism genom juridiska personer och konstruktioner 2026

EN RAPPORT AV: Bolagsverket, Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Fastighetsmäklarinspektionen, Finansinspektionen, Kronofogdemyndigheten, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Polismyndigheten, Revisorsinspektionen, Skatteverket, Spelinspektionen, Sveriges advokatsamfund, Säkerhetspolisen, Tullverket samt Åklagarmyndigheten

Utgivare: Polismyndigheten/Samordningsfunktionen
Diarienummer: A597.769/2026
Digital publikation, september 2026

Sammanfattning

Det här är Samordningsfunktionens första nationella riskbedömning avseende risk för penningtvätt och finansiering av terrorism genom juridiska personer och konstruktioner. Samordningsfunktionen består av 16 myndigheter och Sveriges advokatsamfund. Riskbedömningen har genomförts på uppdrag av Regeringen och bygger på en kartläggning och analys av hot och sårbarheter kopplade till olika typer av juridiska personer och konstruktioner med utgångspunkt i en svensk kontext. Utöver riskbedömningen presenteras de åtgärder som vidtagits för att förhindra att juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömningen visar att det föreligger risk att samtliga juridiska personer och konstruktioner kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Den bedömda risknivån varierar dock mellan olika typer av juridiska personer och konstruktioner, beroende på deras egenskaper och hur de kan utnyttjas.

Aktiebolag och utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige bedöms vara de juridiska formerna som utgör högst risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det mycket höga antalet aktiebolag medför även en hög konsekvens och en allvarlig samhällspåverkan. Risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i aktiebolag blir av dessa anledningar högsta möjliga på samhällsnivå. Kriminella aktörers tillgång till en stor mängd aktiebolag, möjlighet att verka anonymt genom bulvaner, målvakter och utnyttjande av identiteter samt tillgång till företagskonton är viktiga faktorer för att kringgå existerande kontrollsystem.

Utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige bedöms ha en betydande risk på samhällsnivå. Utländska juridiska personer med fast driftställe är tätt förknippade med arbetslivskriminalitet, men bedöms ha en medelstor omfattning utifrån antal registrerade enheter i Sverige. Även ideella föreningar bedöms ha en betydande risk på samhällsnivå. Även om risken i den juridiska formens konstruktion inte bedöms vara lika hög som för aktiebolag och utländska juridiska personer, så medför omfattningen och därmed konsekvensen av det svenska civilsamhällets organisationer att samhällsriskerna landar på samma nivå som för utländska juridiska personer med fast driftställe.

Andra viktiga faktorer som påverkar kriminella aktörers förmåga att utnyttja juridiska personer och konstruktioner för penningtvätt och finansiering av terrorism är myndigheternas tillitsbaserade system, obefintliga eller bristfälliga register och bristande kontrollfunktioner. Den offentliga sektorn har vidtagit åtgärder för att minska risken att juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är dock av stor vikt att arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism prioriteras och fortsätter.

Trots att endast en begränsad andel av de juridiska personerna och konstruktionerna i Sverige utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism utgör det ett allvarligt samhällsproblem.

Innehåll

1 Inledning	6
1.1 Kriminell ekonomi i Sverige	6
1.2 Syfte och frågeställningar.....	7
1.3 Avgränsningar	8
1.4 Metod.....	9
2 Juridiska personer och konstruktioner i den svenska kontexten	10
2.1 Bolagsformer	10
2.2 Föreningar	16
2.3 Stiftelser	20
2.4 Trossamfund	21
2.5 Truster.....	22
3 Registerinformation och informationsdelning	24
3.1 Register	24
3.2 Registerstatistik - antal juridiska personer och konstruktioner	29
3.3 Nationell informationsdelning mellan brottsbekämpande myndigheter	30
3.4 Internationell informationsdelning.....	31
4 Identifierade brottsupplägg och informationsbrister	32
4.1 Användande av historikbolag och lagerbolag	32
4.2 Företagskonton utgör en förutsättning för storskalig penningtvätt	33
4.3 Penningtvättsupplägg kopplat till juridiska personer och konstruktioner	34
4.4 Distansering, målvakter och utnyttjade identiteter.....	36
4.5 Identifierade informationsbrister	37
5 Riskbedömning - hot och sårbarheter	42
5.1 Resultatredovisning – hot och sårbarheter	42
5.2 Bolagsformer	43
5.3 Föreningar	49
5.4 Stiftelser	53
5.5 Trossamfund	56
5.6 Truster.....	57
5.7 Aktörers roll vid bildande, administration och granskning av juridiska personer och konstruktioner	58
5.8 Samlad riskbedömning.....	62

6	Vidtagna åtgärder för att förhindra missbruk av juridiska personer avseende penningtvätt och finansiering av terrorism	64
6.1	Ny eller förändrad lagstiftning	64
6.2	Kunskapshöjande aktiviteter	68
6.3	Myndighetsarbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism	72
6.4	Pågående utredningar	78
6.5	Ytterligare åtgärder	79
6.6	Tillämpade åtgärder mot juridiska personer och konstruktioner som inte uppfyller kraven i regelverket.....	79
7	Slutsatser/bedömning	81
8	Bilaga 1 Process.....	83
8.1	Övergripande metod och genomförande.....	83

1 Inledning

Denna riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism avseende juridiska personer och konstruktioner har tagits fram gemensamt av medlemmar i Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med Financial Action Task Forces (FATF)¹ riktlinjer för genomförandet av en nationell riskbedömning.² Arbetet har letts av Ekobrottsmyndigheten med stöd av övriga medlemmar i Samordningsfunktionen.

1.1 Kriminell ekonomi i Sverige

Den kriminella ekonomins totala omfattning i Sverige uppskattas uppgå till flera hundra miljarder kronor per år i omsättning och i brottvinster. Kriminella tjänster, där penningtvätt ingår, uppskattas generera flera miljarder kronor. Den kriminella ekonomin i Sverige är sammanvävd med den legala ekonomin. För att möjliggöra och dölja brottslig verksamhet är kriminella aktörer ofta beroende av tjänster och funktioner som tillhandahålls av legitima och seriösa aktörer.³

Juridiska personer och konstruktioner används av kriminella aktörer som ett brottsverktyg, både för att begå brott och för att omsätta och tvätta brottvinster in i den legala ekonomin. Brister i regelverken för företag i kombination med möjligheten att relativt enkelt etablera och utnyttja företagsstrukturer för penningtvätt, skapar förutsättningar för att dölja illegala finansiella flöden och försvåra insyn i den verkliga ägar- och kontrollstrukturen.⁴ Utnyttjandet sker genom olika typer av juridiska personer och juridiska konstruktioner, däribland aktiebolag, föreningar och stiftelser. Dessa juridiska personer och konstruktioner kan utnyttjas för att dölja verkligt ägande och kontroll, skapa distans mellan brottslig verksamhet och de personer som ytterst kontrollerar den, ge sken av legitima transaktioner samt försvåra spårbarheten av brottvinster och medel som används för finansiering av terrorism. Komplexa ägarstrukturer, användning av bulvaner och målvakter samt gränsöverskridande upplägg ökar ytterligare möjligheterna att dölja illegitima syften.

¹ FATF är ett oberoende mellanstatligt organ som utvecklar och främjar policyer för att skydda det globala finansiella systemet mot penningtvätt, finansiering av terrorism och finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Sverige har varit medlem i FATF sedan 1990.

² FATF Guidance, Money Laundering National Risk Assessment Guidance, 2024. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Money-Laundering-National-Risk-Assessment-Guidance-2024.pdf.coredownload.inline.pdf>.

³ Svarta siffror. Eso-rapport 2026. Det är värt att notera att skattningarna i Svarta siffror är behäftade med betydande osäkerhet, något författarna själva framhåller, vilket innebär att resultaten bör användas med försiktighet.

⁴ Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20. Studien gäller formella företagsengagemang under perioden 2020–2023.

Hur företag kan användas som brottsverktyg har belysts av flera myndigheter och i rapporter.⁵ Brottsförebyggande rådet (Brå) beskriver, i en studie från 2025, upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Studien behandlar hur företag används som brottsverktyg av aktörer i den kriminella miljön, bland annat hur dessa aktörer genom företagen tillskansar sig offentliga medel. Studien visar att personer som av polisen kartlagts som aktiva i kriminella nätverk eller kopplade till individer i kriminella nätverk tillsammans hade formella engagemang i drygt 23 000 företag, varav en stor del av företagen verkade i riskbranscher för penningtvätt.⁶

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den nationella riskbedömningen är att identifiera och bedöma risker avseende penningtvätt och finansiering av terrorism genom juridiska personer och konstruktioner. Riskbedömningen syftar även till att beskriva vilka åtgärder Sverige vidtagit för att minska de risker som bedöms föreligga.

Följande frågeställningar besvaras:

- Vilka risker för missbruk av juridiska personer och konstruktioner avseende penningtvätt och finansiering av terrorism finns?
- Vilka åtgärder har vidtagits för att förhindra missbruk av juridiska personer och juridiska konstruktioner avseende penningtvätt och finansiering av terrorism?
- Vilka åtgärder har vidtagits för att säkerställa att de som i realiteten styr över företag ska gå att identifiera i formella register över företrädare och ägare? Har det säkerställts att det finns tillräcklig, korrekt och adekvat information om juridiska personer som kan användas snabbt och effektivt av behöriga myndigheter? Har det säkerställts att det finns tillräcklig, korrekt och adekvat information om truster och andra liknande juridiska konstruktioner, instiftare, förvaltare och förmånstagare som kan användas snabbt och effektivt av behöriga myndigheter?
- Hur är information om verklig huvudman och kontroll av finansinstitut och icke-finansiella verksamheter och yrken tillgänglig?
- I vilken utsträckning tillämpas effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner mot personer som inte uppfyller informationskraven?

Målet med denna nationella riskanalys är att beskriva hur Sverige identifierar, bedömer och förstår de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som uppkommer i samband med bildande av juridiska personer och konstruktioner. Den är därvid ägnad att öka kunskapen och medvetenheten avseende risker för penningtvätt och finansiering av terrorism, beskriva riskreducerande åtgärder samt vara till stöd för myndigheter och verksamhetsutövare i deras hot- och sårbarhetsbedömningar och arbete med riskreducerande åtgärder.

⁵ Se till exempel Myndighetsgemensam lägesbild 2025 - myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2025.

⁶ Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20.

I den här riskbedömningen görs ingen tydlig åtskillnad mellan risken för att juridiska personer eller konstruktioner utnyttjas för penningtvätt respektive finansiering av terrorism. Skälet är att båda riskerna kan aktualiseras till följd av de inneboende egenskaperna hos sådana juridiska personer och konstruktioner som rapporten behandlar. Det är dock viktigt att notera att till exempel modus för de båda brotten kan se olika ut, verksamhetsutövare och myndigheter behöver därför normalt sett särskilja dessa risker i sina riskbedömningar.

Riskbedömningen vänder sig i huvudsak till de verksamhetsutövare som omfattas av regelverket för penningtvätt och finansiering av terrorism, men även till berörda tillsynsmyndigheter, Regeringskansliet och Samordningsfunktionens medlemmar.

Riskbedömningen analyserar hot, sårbarheter och risk för penningtvätt och finansiering av terrorism genom juridiska personer och juridiska konstruktioner som är registrerade, verksamma i eller har koppling till Sverige. Hot avser kapaciteten hos aktörer som vill utnyttja en juridisk person eller konstruktion för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sårbarhet innebär de begränsningar och eventuella brister som finns beträffande förmågan hos statliga och privata aktörer att stå emot hot och förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den samlade bedömningen av hot och sårbarheter ger sedan ett riskvärde för varje typ av juridisk person eller konstruktion.⁷

Därefter analyseras de samhällskonsekvenser som riskerna kan leda till. Konsekvensanalysen gör det möjligt att ställa riskerna i de olika juridiska personerna eller konstruktionerna mot varandra och skapa en övergripande bild på nationell nivå. Denna helhetsbild syftar till att vara vägledande när det gäller vilka åtgärder som behöver vidtas och prioriteras i arbetet mot att juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Samordningsfunktionens medlemmar har genom informationsinhämtning, arbetsgruppsmöten och workshops bidragit med kvantitativa data, kvalitativa resonemang och spetskompetens i form av beskrivningar av tillvägagångssätt, hot och sårbarheter. Även statistik över misstankerapportering till Finanspolisen samt brottsstatistik från Brottsförebyggande rådet, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har samlats in. Ett viktigt underlag har också varit underrättelseinformation från de brottsbekämpande myndigheterna. Information från de olika källorna har sammantaget legat till grund för analysen.

1.3 Avgränsningar

En enskild näringsidkare är verksamhet som drivs som enskild firma av en fysisk person där den fysiska personen och den enskilda firman inte särskiljs på annat sätt än skattemässigt. En enskild näringsidkare är således inte en egen juridisk person eller konstruktion. Eftersom den

⁷ Detta i enlighet med Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2024/2025. Texten i detta avsnitt härrör från Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021. Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025, mindre justeringar har gjorts för att passa och gälla för denna bedömning.

enskilda näringsverksamheten inte utgör en separat juridisk person kommer den därför inte att beskrivas eller bedömas ytterligare i denna riskanalys.

I Sverige finns det ingen möjlighet att vara anonym som aktieägare. Samtliga aktier i ett bolag registreras i en aktiebok hos bolaget. Styrelsen måste upprätta en aktiebok med förteckning över aktier och aktieägare. När en aktie säljs eller när uppgifterna i aktieboken i övrigt ändras ska ändringen genast antecknas i aktieboken.⁸ Detta skiljer sig från innehavaraktier (bearer shares) där det är den som fysiskt innehar aktiebrevet anses vara ägare. Innehavaraktier tas därför inte upp i denna rapport eftersom det inte är relevant i en svensk kontext.

1.4 Metod

Detta är Samordningsfunktionens sjunde nationella riskbedömning och första gången som Samordningsfunktionen riskbedömer juridiska personer och konstruktioner.

Riskbedömningen baseras på en hot- och sårbarhetsanalys och dess konsekvenser avseende de olika juridiska personerna och konstruktioner med utgångspunkt i en svensk kontext.

Riskbedömningen har genomförts i linje med FATF:s rekommendationer 24 och 25 samt med beaktande av aktuell tillhörande vägledning. FATF:s rekommendationer utgör ett ramverk för åtgärder som medlemsländer bör genomföra för att bekämpa penningtvätt, finansiering av terrorism och massförstörelsevapen. Utgångspunkten för denna rapport är FATF:s rekommendation 24 och 25. Utöver dessa rekommendationer utgår rapporten även från FATF:s metodologi, särskilt Immediate Outcome 5 (IO5), som beskriver de kriterier som kännetecknar ett effektivt system för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism i fråga om juridiska personer och konstruktioner.

Framtagandet av riskbedömning har genomförts i fyra huvudsakliga steg; kartläggning av juridiska personer och konstruktioner; bedömning av risk med utgångspunkt från hot och sårbarheter; bedömning av konsekvenser och identifiering av vidtagna riskreducerande åtgärder. Vidare beskrivning av metoden återfinns i avsnitt 8. Bilaga 1 Process.

⁸ Se avsnitt 2.1.1 för mer information om aktieboken.

2 Juridiska personer och konstruktioner i den svenska kontexten

I detta avsnitt beskrivs de olika typerna, formerna och grundläggande egenskaper hos de juridiska personer och konstruktioner som återfinns i den svenska kontexten. Följande juridiska personer och konstruktioner bedöms i denna riskbedömning:

<i>Bolagsformer</i>	<i>Föreningar</i>	<i>Stiftelser</i>	<i>Trossamfund</i>	<i>Truster</i>
• Aktiebolag • Europabolag • Filial • Handelsbolag och kommanditbolag • Utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige	• Ekonomiska föreningar • Bostadsrättsförening • Ideella föreningar • Samfällighetsföreningar	• Stiftelser	• Trossamfund	• Trustförvaltare

Beskrivningen av respektive verksamhetsform presenteras utifrån grundläggande egenskaper hos juridiska personer och konstruktioner för verksamhetsformen. Därutöver ges en beskrivning över processerna för skapandet av respektive verksamhetsform, inhämtandet och registreringen av grundläggande information och information om verkligt ägande. Avslutningsvis ges en kort beskrivning över vilken roll vissa aktörer spelar i bildandet och administrationen av juridiska personer och konstruktioner.

2.1 Bolagsformer

2.1.1 Aktiebolag

Aktiebolag är den vanligaste bolagsformen i Sverige. Ett aktiebolag utgör en egen juridisk person som självständigt kan teckna avtal, äga tillgångar och anställa personal. En av de mest centrala fördelarna med att driva verksamhet genom aktiebolag är det begränsade ekonomiska ansvaret för företrädare och ägare. Ägarens ansvar⁹ är som huvudregel begränsat till det aktiekapital som denne har investerat i bolaget. Det finns dock regler som under vissa förutsättningar kan medföra personligt betalningsansvar för exempelvis aktieägare eller styrelseledamöter. För privata aktiebolag krävs det 25 000 kronor i aktiekapital som ett minimum och för publika aktiebolag 500 000 kronor. Ägaren kan också sälja aktier i företaget eller ta in nya delägare och investerare på ett betydligt enklare sätt än i andra företagsformer. Vidare möjliggör bolagsformen att ägaren, under förutsättning att bolaget går med vinst, kan ta ut utdelning med en lägre skattesats istället för lön.

Företrädare för aktiebolaget är styrelsen och eventuella externa firmatecknare som har registrerats hos Bolagsverket. Det är alltså inte nödvändigtvis aktieägarna som har rätt att ingå avtal för bolagets räkning, utan den person som dessa har utsett till företrädare för bolaget.

⁹ Personligt ansvar för bolagets skulder regleras i 59 kap. i skatteförfarandelag (2011:1244).

Det ställs högre formella krav på ett aktiebolag än exempelvis andra företagsformer. Bland annat krävs det att bolaget har en styrelse, att bolagsstämmor hålls, att bokföringen avslutas med en årsredovisning som offentliggörs¹⁰, samt att aktiebolagslagen (2005:551) efterlevs. I annat fall kan personligt betalningsansvar inträda, bolaget kan tvångslikvideras eller företrädare kan bli dömda för brott.

Aktiebolag ska enligt aktiebolagslagen ha en kvalificerad revisor¹¹ om bolaget uppfyller minst två av följande tre gränsvärden under två räkenskapsår i rad: fler än tre anställda i genomsnitt, mer än 1,5 miljoner kronor i balansomsättning eller mer än tre miljoner kronor i nettoomsättning. Om ett bolag uppfyller minst två av dessa gränsvärden under två år i rad uppstår alltså revisionsplikt för bolaget.¹² Revisionsplikten innebär att vissa företag enligt lag är skyldigt att anlita en kvalificerad revisor som granskar företagets bokföring, årsredovisning och styrelsens förvaltning. Vissa mindre privata aktiebolag kan därför välja att inte ha revisor, om bolaget inte överskrider de ovan angivna gränsvärdena.

Ett aktiebolag existerar fram till dess att det likvideras eller försätts i konkurs. En likvidation kan beslutas frivilligt av bolagsstämman eller i vissa fall begäras hos Bolagsverket eller beslutas av domstol enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen.¹³ Konkurs kan begäras av företrädarna för bolaget eller av en extern part på grund av att bolaget inte kan betala sina skulder och att betalningssvårigheterna inte bara är av tillfällig natur.

Stiftare, stiftelseurkund och registrering av bolag

Ett aktiebolag startas av en eller flera stiftare. Stiftarna upprättar en stiftelseurkund som innehåller information om namn på bolaget, styrelse och revisorer samt aktieinnehav och särskilda villkor kopplade till aktierna. Vid bildandet är det bara stiftare som får teckna aktier, men det krävs inte att alla stiftare gör det. Alla som tecknar aktier måste skriva under aktieteckningen. Är stiftaren en juridisk person ska behörig firmatecknare skriva under stiftelseurkunden. När alla stiftare har skrivit under stiftelseurkunden är aktiebolaget bildat.

Vanligast är att de tecknade aktierna betalas genom insättning på ett särskilt konto i en bank, men det kan också ske genom så kallad apportegendom. Apportegendom är en egendom som är till nytta för verksamheten (exempelvis en bil eller fastighet). Om aktierna betalas med pengar ska banken upprätta ett bankintyg. Bankintyget ska vara på svenska och visa att aktiekapitalet är inbetalt till företaget. Flera bankintyg kan användas för att tillsammans komma upp i det belopp som ska betalas för aktierna.

Om ersättningen för aktierna är apportegendom ska en kvalificerad revisor skriva ett yttrande om bland annat apportegendomens nytta och värde. Bolaget ska sedan anmälas för registrering till Bolagsverket. Detta sker vanligtvis digitalt och anmälan signeras av en

¹⁰ 6 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078).

¹¹ En kvalificerad revisor är en yrkesverksam revisor som antingen är auktoriserad eller godkänd av Revisorsinspektionen. Se även avsnitt 5.7.2.

¹² Ett aktiebolag ska ha minst en auktoriserad revisor när det uppfyller vissa storlekskriterier eller är noterat på en reglerad marknad, se 9 kap. 13 § aktiebolagslagen (2005:551).

¹³ Aktiebolagslagen (2005:551).

styrelseledamot (eller den verkställande direktören). Anmälan måste lämnas in senast sex månader efter att stiftelseurkunden har upprättats, annars anses bolagsbildningen ha förfallit.

Bolagsverket granskar så att alla formella krav enligt tabell 1 uppfylls, beslutar om registrering samt tilldelar företaget ett organisationsnummer. När registreringen är genomförd blir företaget en juridisk person och verksamheten kan påbörjas.

Tabell 1 Registrering av aktiebolag

Aktiebolag	
Stiftare: • ska vara en fysisk person som är minst 18 år eller en juridisk person • får inte vara i konkurs¹⁴ • får inte ha förvaltare • får inte ha näringsförbud.	
Stiftelseurkund ska innehålla: • datum för stiftandet • hur mycket som ska betalas för varje aktie • hur många aktier varje stiftare tecknar sig för • vilka som ska sitta i styrelsen, namn, adress och personnummer för styrelseledamöter och i förekommande fall styrelsesuppleanter, kvalificerade revisorer¹⁵, lekmannarevisorer och revisorssuppleanter	• det först föreslagna företagsnamnet • hur eventuell överkurs ska fördelas mellan den bundna överkursfonden och den fria överkursfonden – om det är aktuellt (överkurs innebär att ett högre belopp betalas för aktierna än vad som motsvarar aktiekapitalet) • att aktierna kan betalas med apportegendom – om det är aktuellt (apportegendom innebär att en stiftare betalar sina aktier med egendom i stället för pengar).
Bankintyg i original ska visa: • bankinstitutets namn och telefonnummer • det förslag till företagsnamn som står i anmälan med tillägget "under bildande" • insatt belopp, inklusive eventuell överkurs • kontonumret där betalningen för aktierna sattes in • att betalningen är för aktier i det aktiebolag som bildas • datum när det utfärdades • om uttag har skett från kontot och i så fall när uttaget gjordes.	Intyget bör även innehålla dessa uppgifter om den som utfärdar bankintyget: • organisationsnummer • e-postadress • stämpel.
Yttrande om apportegendom ska innehålla: • en tydlig beskrivning av apportegendomen • att all apportegendom förts över till företaget • att apportegendomen är eller kan bli till nytta för företaget	• att apportegendomen inte har tagits upp till ett högre värde än det verkliga värdet (marknadsvärdet) för företaget • vilken metod som använts för att värdera apportegendomen • om det var några svårigheter med att värdera apportegendomen.

När samtliga stiftare undertecknat stiftelseurkunden måste styrelsen upprätta en förteckning över aktier och aktieägare. I aktiebolag, sådana som inte är avstämningsbolag¹⁶, är aktieboken

¹⁴ Det gäller både personlig konkurs för fysiska personer och konkurs för juridiska personer.

¹⁵ En kvalificerad revisor är en yrkesverksam revisor som antingen är auktoriserad eller godkänd av Revisorsinspektionen.

¹⁶ Avstämningsbolag är ett aktiebolag vars aktier ska vara registrerade i ett avstämningsregister hos en värdepapperscentral, 1 kap. 10 § aktiebolagslagen (2005:551).

offentlig och ska hållas tillgänglig för allmänheten hos aktiebolaget. När en aktie säljs eller när uppgifterna i aktieboken i övrigt ändras ska ändringen genast antecknas i aktieboken.

Bolagsverket registrerar inte aktieägare men alla nyregistrerade aktiebolag måste anmäla verklig huvudman¹⁷ till Bolagsverket. Om detta inte görs riskerar bolaget vite från Bolagsverket.

2.1.2 Handelsbolag och kommanditbolag

Ett handelsbolag är en juridisk person som bildas av minst två bolagsmän, som kan vara fysiska eller juridiska personer. Handelsbolaget kan bland annat ingå avtal, äga tillgångar, ha anställda och vara part i en rättegång. Bolagsmännen har ett personligt och solidariskt ansvar för handelsbolagets skulder. Det innebär att en bolagsman kan bli skyldig att betala hela bolagets skuld. I mindre handelsbolag¹⁸ har bolagsmännen ett personligt och solidariskt ansvar för handelsbolagets skulder. Det innebär att en bolagsman kan bli skyldig att betala hela bolagets skuld.

Bolaget i sig betalar inte inkomstskatt, istället fördelas vinsten (eller förlusten) på delägarna som tar upp den i sin privata deklaration. Handelsbolag har inget lagstadgat krav på styrelse, verkställande direktör eller bolagsstämman och till skillnad från aktiebolag så finns ingen tydlig separation mellan ägare och ansvariga företrädare. Ägande, ledning och ansvar sammanfaller ofta. En viktig skillnad mot aktiebolag gäller hur bolaget företräds. Som huvudregel har varje bolagsman rätt att företräda handelsbolaget och teckna dess firma, om inte annat har avtalats eller registrerats. Det innebär att en enskild bolagsman normalt kan ingå avtal, köpa egendom och företräda bolaget gentemot myndigheter utan att de övriga bolagsmännen behöver godkänna varje åtgärd.

Ansvarsfrågan är en av handelsbolagets mest utmärkande egenskaper. Bolagsmännen är personligt ansvariga för handelsbolagets avtal och skulder. Om bolaget inte kan betala sina skulder kan därför bolagsmännens privata tillgångar tas i anspråk. Bolagsmännen har dessutom ett solidariskt ansvar. Det innebär att en fordringsägare kan kräva hela skulden från vilken bolagsman som helst, oavsett bolagsmännens ägarandelar. Den bolagsman som betalat hela skulden kan därefter ha rätt att kräva de andra bolagsmännen på deras andelar.

Ett kommanditbolag är en särskild form av handelsbolag som i huvudsak omfattas av samma regler som övriga handelsbolag. I ett kommanditbolag har dock delägarna olika ansvar. I ett kommanditbolag måste det finnas minst en komplementär, som har obegränsat ansvar för bolagets skulder, och minst en kommanditdelägare, vars ansvar är begränsat till den insats som avtalats. Komplementären har också förvaltningsrätt, medan kommanditdelägaren normalt saknar rätt att företräda bolaget. Både komplementär och kommanditdelägare kan vara juridiska personer.

¹⁷ <https://bolagsverket.se/foretag/aktiebolag/omverklighuvudmaniaktiebolag.811.html>.

¹⁸ Ett mindre handelsbolag är ett handelsbolag som inte uppfyller kriterierna för större företag enligt bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554).

Handelsbolag och kommanditbolag avvecklas genom avregistrering eller likvidation. De kan också försättas i konkurs, om bolagets tillgångar inte räcker till för att täcka skulderna så blir delägarna eller komplementären skyldiga att betala resten.

Kraven för registrering av årsredovisning ser olika ut för handelsbolag beroende på om det är ett handelsbolag med endast fysiska delägare eller om det juridisk person som delägare. Handelsbolag med minst en juridisk person som delägare ska alltid upprätta och registrera årsredovisningen hos Bolagsverket. Handelsbolag med endast fysiska delägare ska upprätta och registrera årsredovisningen hos Bolagsverket om bolaget räknas som ett större företag.

Även för kommanditbolag ser kraven olika ut beroende på om bolaget har en eller flera juridiska personer som delägare eller räknas som ett större företag. Kommanditbolag med en eller flera juridiska personer som delägare ska alltid upprätta och registrera årsredovisningen hos Bolagsverket.¹⁹

Tabell 2 Registrering av handelsbolag och kommanditbolag

Handelsbolag och kommanditbolag	
En bolagsman som vill registrera ett handelsbolag: ▪ får inte vara försatt i konkurs ▪ får inte ha näringsförbud ▪ får inte ha förvaltare. Dessa kan inte vara bolagsmän: ▪ pensions- eller personalstiftelser ▪ filialer.	Förmyndare ▪ Den som inte har fyllt 16 år får inte själv vara bolagsman i ett handelsbolag. En förmyndare kan vara bolagsman för sitt barns räkning om överförmyndaren i kommunen ger sitt tillstånd. Förmyndaren registreras som bolagsman. I anmälan ska du lämna ○ förmyndarens fullständiga personuppgifter och namnteckning ○ förmyndarens tillstånd ○ överförmyndarens tillstånd ○ Det räcker att förmyndaren som blir registrerad som bolagsman ger sitt tillstånd. ▪ Den som har fyllt 16 men inte 18 får vara bolagsman i ett handelsbolag om förmyndarna och överförmyndaren ger sitt tillstånd. Personen registreras som bolagsman och firmatecknare. I anmälan ska du lämna ○ förmyndarnas tillstånd ○ överförmyndarens tillstånd ○ Om personen har två förmyndare måste båda ge sitt tillstånd. Har förmyndaren ensam vårdnad räcker det med att den ger sitt tillstånd.

Delägare och registrering av bolag

För att ett handelsbolag ska kunna starta måste bolagsmännen avtala med varandra om att gemensamt driva näringsverksamhet i bolagsform. Avtalet kan vara skriftligt eller muntligt. Ett skriftligt bolagsavtal ska skrivas under av samtliga bolagsmän. Enligt lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag har varje bolagsman rätt att delta i förvaltningen av bolagets angelägenheter, om inte annat har avtalats mellan bolagsmännen. Bolagsmännen kan genom

¹⁹ Omständigheterna ovan som föranleder skyldigheter för HB/KB framgår främst av bestämmelserna i 6 kap. 1 paragrafen i bokföringslagen (1999:1078).

bolagsavtal reglera ägarandelar, hur beslut ska fattas och hur förvaltningen ska organiseras. Självva avtalet är inte offentligt och skickas inte in för registrering hos Bolagsverket.

Anmälan till Bolagsverket av ett nybildat handelsbolag eller kommanditbolag ska undertecknas i original av samtliga bolagsmän, alltså även kommanditdelägare. En prokurist²⁰ eller en extern firmatecknare behöver aldrig skriva under anmälan. Bolagsverket granskar så att alla formella krav enligt tabell 2 ovan uppfylls, beslutar om registrering samt tilldelar företaget ett organisationsnummer. När registreringen är gjord blir företaget en juridisk person och verksamheten kan påbörjas.

Även minderåriga personer över 16 år kan starta handelsbolag. I dessa fall behöver förmyndaren och kommunens överförmyndare ge sitt tillstånd.

Alla nyregistrerade handelsbolag måste anmäla verklig huvudman till Bolagsverket. Om detta inte görs riskerar bolaget vite från Bolagsverket.

2.1.3 Filial

Filial är en registrerad etableringsform som innebär att ett utländskt företag driver näringsverksamhet i Sverige genom ett avdelningskontor med självständig förvaltning. Filialen är inte en separat juridisk person utan en del av det utländska företaget. Filialen har till exempel inget eget aktiekapital och dess tillgångar och skulder är en del av det utländska företags totala förmögenhetsmassa.

Företaget som bedriver sin verksamhet genom filialen är bokföringsskyldigt i Sverige. Bokföringen för denna verksamhet ska hållas skild från företags övriga verksamhet.²¹ Det utländska företaget ska utse en verkställande direktör för filialen som blir ansvarig för filialens verksamhet.

De civilrättsliga formerna för näringsverksamhet som utländska företag eller utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare bedriver i Sverige regleras i filiallagen.²² Filiallagen stadgar att näringsverksamhet i Sverige ska bedrivas genom ett avdelningskontor med självständig förvaltning, om företaget inte väljer att etablera ett svenskt dotterbolag eller en agentur.²³ Syftet med bestämmelserna är att ge verksamheter som bedrivs i Sverige en viss garanterad anknytning till Sverige och göra det möjligt för domstolar och myndigheter att vid behov kunna nå företaget eller utöva viss kontroll.²⁴

Registrering av filial

Det utländska företaget ska skriftligen anmäla hos Bolagsverket att det vill registrera en filial.²⁵ Den verkställande direktören ska ha en särskild fullmakt från det utländska företaget

²⁰ En prokurist är en person som har fått särskild fullmakt att företräda och teckna bolagets firma.

²¹ 4 kap. 7 § bokföringslagen (1999:1078).

²² Lag (1992:160) om utländska filialer m.m.

²³ Lag (1992:160) om utländska filialer m.m. och 2 § i Lag (1992:160) om utländska filialer m.m.

²⁴ Se prop. 1991/92:88.

²⁵ 1 § i förordning (1992:308) om utländska filialer m.m.

för verksamheten i Sverige. Om det finns en vice verkställande direktör ska även han eller hon ha en särskild fullmakt.

En filial är inte en självständig juridisk person utan utgör en del av det utländska företaget. När verksamheten i Sverige upphör ska filialen avregistreras hos Bolagsverket. Avregistrering ska även ske om det utländska företaget försätts i likvidation eller konkurs. Filialen är bokföringsskyldig fram till dess att avregistreringen har genomförts och nödvändiga årsredovisningshandlingar ska ges in. Om filialen har varit registrerad för F-skatt, mervärdesskatt eller som arbetsgivare ska avregistrering ske hos Skatteverket. Avvecklingen innebär således i huvudsak att filialens verksamhet upphör och att registreringen hos Bolagsverket och Skatteverket avslutas, medan det utländska företaget fortsatt ansvarar för filialens tidigare förpliktelser.

2.1.4 Utländska juridiska personer med fast driftställe

Ett fast driftställe²⁶ är enligt skatterätten en stadigvarande plats där en utländsk juridisk person helt eller delvis bedriver sin verksamhet. Det kan exempelvis vara ett kontor, en butik, en verkstad eller en fabrik. Förekomsten av ett fast driftställe innebär att företaget kan bli skattskyldigt i den stat där verksamheten bedrivs.²⁷

Ett fast driftställe och en filial är inte samma sak, men begreppen sammanfaller ofta. En filial utgör normalt också ett fast driftställe eftersom den innebär en varaktig plats för affärsverksamhet. Däremot kan ett fast driftställe finnas även utan att någon filial har registrerats, exempelvis om ett utländskt företag bedriver verksamhet från ett fast kontor eller en byggarbetsplats under en längre tid.

Fast driftställe är ett skatterättsligt begrepp medan filialen är ett civilrättsligt registreringsrättsligt begrepp. Ett fast driftställe behöver inte vara en filial, men en filial är ofta ett fast driftställe.

2.2 Föreningar

En förening är en sammanslutning av ett antal personer som har ett gemensamt ändamål. Det finns två typer av föreningar, ekonomiska och ideella. En ekonomisk förening har som målsättning att främja sina medlemmars ekonomiska intressen genom ekonomisk verksamhet. Utmärkande för en ideell förening är att den har ett ideellt ändamål eller bedriver ideell verksamhet alt båda delarna. Det är dock möjligt att bedriva ekonomisk verksamhet inom en ideell förening. Exempel på ideella föreningar är idrottsföreningar, religiösa föreningar, fackföreningar eller kulturföreningar. En ekonomisk förening har till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom ekonomisk verksamhet som medlemmarna deltar i, tex genom egna arbetsinsatser eller som konsumenter eller som leverantörer.

²⁶ <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2026.6/2687.html>.

²⁷ 2 kap. 29 § inkomstskattelagen. Definitionen i lagstiftningen är skriven med OECD:s modellavtal som förebild.

Civilrättsliga regler om ekonomiska föreningar finns i lag (2018:672) om ekonomiska föreningar.

2.2.1 Ekonomiska föreningar och bostadsrättsföreningar²⁸

Att bilda en förening är inte lika formbundet som att bilda exempelvis ett aktiebolag. Föreningen bildas genom att tre eller flera personer blir medlemmar i den, antar stadgar och väljer styrelse och minst en revisor. Revisorn måste vara behörig, dvs. bland annat vara myndig och inte vara i konkurs, ha näringsförbud eller förvaltare. Större ekonomiska föreningar (enligt definitionen av större företag i bokföringslagen och årsredovisningslagen) måste ha en kvalificerad revisor.²⁹ Föreningen ska anmälas för registrering hos Bolagsverket senast sex månader efter beslutet om att bilda den. Föreningen blir en juridisk person som kan förvärva rättigheter och åta sig skyldigheter efter registreringen.

Bolagsverket beslutar om registrering och ger föreningen ett organisationsnummer. Bland annat sker kontroller mot att föreningens namn inte redan finns registrerat. När föreningen är registrerad får utfärdas ett registreringsbevis och en kopia av registrerade stadgar.

En ekonomisk förening måste vara öppen för nya medlemmar. En person kan endast förvägras medlemskap om denne inte kan förväntas delta i föreningens verksamhet eller inte uppfyller de krav som med hänsyn till arten och omfattningen av föreningens verksamhet kan ställas på medlemmen. En medlems rättigheter gentemot föreningen brukar delas upp i förvaltningsbefogenheter, såsom rösträtt och rätt att ta del av föreningens verksamhet, och direkt ekonomiska rättigheter. Förvaltningsbefogenheterna är kopplade till medlemskapet, medan de ekonomiska rättigheterna brukar benämnas andelsrätt eller andel.

Varje medlem är skyldig att delta med en obligatorisk insats. Storleken på insatsen ska anges i stadgarna. Medlemmarnas inbetalda insatser är det grundläggande kapitaltillskottet och utgör bundet eget kapital i föreningen.

Styrelsen ska föra en medlemsförteckning där det framgår vem som är medlem och antalet medlemsinsatser som respektive medlem deltar med i föreningen. Av förteckningen ska också framgå när medlemmen inträdde i föreningen. En ekonomisk förening kan dela ut medel till medlemmarna. Vilka värdeöverföringar som är tillåtna regleras i lag om ekonomiska föreningar.

En registrerad ekonomisk förening är en juridisk person och ett eget skattesubjekt. Inkomster och utgifter tas upp i inkomstlaget näringsverksamhet. Det grundläggande kapitaltillskottet är skattefritt. En ekonomisk förening är alltid bokföringsskyldig enligt bokföringslagen³⁰ Detta innebär att föreningen måste föra löpande bokföring och upprätta en årsredovisning för varje

²⁸ Bostadsrättsförening är en typ av ekonomisk förening, men regleras bostadsrättslag (1991:614) medan ekonomiska föreningar regleras i lag (2018:672) om ekonomiska föreningar.

²⁹ En kvalificerad revisor är en yrkesverksam revisor som antingen är auktoriserad eller godkänd av Revisorsinspektionen. Se även avsnitt 5.7.2.

³⁰ SFS (1999:1078). Bokföringslag.

räkenskapsår. Reglerna för bokföring och redovisning är utformade för att säkerställa att föreningens ekonomiska ställning och resultat redovisas korrekt.

En ekonomisk förening upplöses genom likvidation, förenklad avveckling, konkurs eller fusion. Föreningen anses upplöst när den tagits bort från Bolagsverkets register.

Tabell 3 Registrering av ekonomisk förening

Ekonomisk förening och bostadsrättsförening	
Styrelseledamöterna, suppleanterna eller vd:n ska - vara minst 18 år - vara medlemmar i föreningen, om inte annat är bestämt i stadgarna - inte vara försatta i konkurs, ha näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Föreningen ska - ha minst tre medlemmar. - Ha en styrelse med minst tre personer som företräder medlemmarna. - Ha minst en revisor som är kunnig för sitt uppdrag. - Styrelsen och revisorn väljs av föreningsstämman.	Ytterligare registreringskrav för bostadsrättsföreningar - Innan bostadsrätt får upplåtas ska det finnas en ekonomisk plan registrerad hos Bolagsverket. - Föreningen ska bestå av minst tre lägenheter upplåtna med bostadsrätt. - En bostadsrättsförening är bokföringsskyldig och måste upprätta en årsredovisning och revisionsberättelse varje år, även om ingen eller liten verksamhet bedrivits i föreningen. En årsredovisning är offentlig, och från och med det räkenskapsår som inleds 2025-01-01 eller senare är föreningar också skyldiga att skicka in sin årsredovisning och revisionsberättelse till Bolagsverket. Om föreningen inte lämnar in årsredovisningen i tid måste den betala en eller flera förseningsavgifter och riskerar likvidation. - En bostadsrättsförening kan avvecklas genom en likvidation, sammanslagning (fusion) eller konkurs. - Alla bostadsrättsföreningar ska anmäla verklig huvudman till Bolagsverket. Om föreningen inte har någon ska man anmäla det.

2.2.2 Ideella föreningar

Det finns inte någon civilrättslig lagstiftning för ideella föreningar. Det saknas därför en legal definition av begreppet ideell förening. De krav som ställs för att en förening ska ha bildats och blivit en juridisk person grundar sig därför på praxis. För att en ideell förening ska anses ha bildats och blivit en juridisk person ska den ha antagit stadgar och valt en styrelse som kan företräda föreningen mot tredje man. Stadgarna ska innehålla föreningens namn, ändamål och hur beslut i föreningens angelägenheter ska fattas. En ideell förening behöver, till skillnad från andra organisationsformer såsom exempelvis aktiebolag och ekonomiska föreningar inte registreras för att få rättskraft.

För att bilda en ideell förening krävs inte en formell registrering. En ideell förening kan dock ansöka om registrering hos Skatteverket för att erhålla ett organisationsnummer. Ett organisationsnummer är i praktiken nödvändigt för att kunna öppna bankkonto, anställa personal eller registrera sig för mervärdesskatt. Skatteverket granskar att alla formella krav är uppfyllda, beslutar om registrering samt tilldelar den ideella föreningen ett organisationsnummer. Tilldelningsprocessen innebär en formell prövning av om det har bildats en juridisk person i form av en ideell förening. Vid prövningen bedöms bland annat om föreningen har antagit stadgar och utsett en styrelse samt om övriga förutsättningar för att föreningen ska anses vara bildad är uppfyllda. Ansökan görs på en pappersblankett och i tilldelningsärendet finns stadgar och uppgifter om styrelsens sammansättning och roller vid bildandet. Det finns inga krav på att senare ändringar i styrelsens sammansättning eller ändringar i stadgarna rapporteras till Skatteverket. Uppgifter om vem eller vilka som företräder föreningen får inte registreras.

En ideell förening kan bedriva näringsverksamhet och den är i likhet med alla andra juridiska personer oinskränkt skattskyldig för alla inkomster av skattepliktig natur. Föreningar som främjar kvalificerat allmännyttiga ändamål såsom kultur, idrott, utbildning, social hjälpverksamhet är dock, om vissa villkor är uppfyllda, inskränkt skattskyldiga. Den inskränkta skattskyldigheten innebär att de är befriade från skatt på kapitalinkomster och från skatt på inkomster som kommer från verksamheter som har naturlig anknytning till föreningens allmännyttiga ändamål eller som av hävd utgjort en finansieringskälla för ideellt arbete.

En ideell förening kan bedriva momspliktig verksamhet och ha anställd personal. Om föreningen är skyldig att redovisa mervärdesskatt ska den registreras för moms hos Skatteverket. Om föreningen har anställda ska den också registreras som arbetsgivare hos Skatteverket och göra skatteavdrag samt betala arbetsgivaravgifter enligt gällande regler. En ideell förening som bedriver näringsverksamhet eller har tillgångar överstigande 1,5 miljoner kronor är bokföringsskyldig. Om föreningen inte bedriver näringsverksamhet omfattas den inte av bokföringslagens krav.

Skatteverket ansvarar för avregistrering av ideella föreningar. Detta kan göras om föreningen försätts i konkurs eller om föreningen själv anmäler att föreningens verksamhet lagts ner och den saknar tillgångar och skulder. Skatteverket saknar möjlighet att avregistrera en förening på eget initiativ.

Ideella föreningar behöver normalt inte registrera någon verklig huvudman hos Bolagsverket. Detta beror på att de normalt saknar medlemmarna som kontrollerar mer än 25 procent av rösterna. Registreringsskyldighet kan dock uppkomma i undantagsfall, exempelvis om en person genom stadgar, avtal eller särskilda rättigheter utövar ett bestämmande inflytande över föreningen. Det finns inte heller något fullständigt offentligt register över företrädare för ideella föreningar. Genom EU:s nya penningtvättsdirektiv, som ska vara genomfört senast 2027, väntas kraven på registrering och transparens av verkliga huvudmän utökas för fler juridiska personer.

2.2.3 Samfällighetsförening

En samfällighetsförening är en juridisk person som förvaltar egendom eller anläggningar som flera fastigheter har gemensamt. Detta kan exempelvis vara vägar, vatten och avloppsanläggningar, parkeringar och samfälld mark. Samfälligheten ägs gemensamt av ägarna till de fastigheter som har del i den. Samfälligheter bildas genom en lantmäteriförrättning och hur en samfällighet ska förvaltas regleras i samfällighetslagen³¹.

En samfällighet kan förvaltas antingen direkt av delägarna eller genom en samfällighetsförening. Samfällighetsföreningen bildas normalt vid en lantmäteriförrättning, där Lantmäteriet kallar berörda fastighetsägare till sammanträde, leder mötet, upprättar protokoll samt ansvarar för att stadgar antas och styrelse väljs. Därefter registreras föreningen i samfällighetsföreningsregistret och tilldelas ett organisationsnummer. Registret innehåller bland annat uppgifter om samfälligheten, föreningens ändamål, styrelse och firmatecknare. I

³¹ Lag (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter.

vissa fall kan Lantmäteriet vara skyldigt att bilda en samfällighetsförening även utan ansökan från delägarna. Efter att en samfällighetsförening tilldelats organisationsnummer aviseras Skatteverket och föreningen läggs också in i det centrala organisationsnummerregistret.

En samfällighetsförening ska registreras hos Lantmäteriet i samfällighetsföreningsregistret. Vid registrering ska en laglighetsprövning göras i enlighet med vad som regleras i lag (2018:672) om ekonomiska föreningar 19 kap 3 §. Registrering sker på ansökan av föreningens styrelse eller sammanträdesledare. Genom registrering i registret blir föreningen en juridisk person. När Lantmäteriet har tagit emot ansökningshandlingarna görs en utredning för att se om föreningen kan tilldelas ett organisationsnummer.

2.3 Stiftelser

En stiftelse³² är en juridisk person som till skillnad från ett aktiebolag eller en förening varken har ägare eller medlemmar. En stiftelse erhåller rättskapacitet redan vid tidpunkten för bildandet och kan ikläda sig rättigheter och skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter. En stiftelse kan bedriva näringsverksamhet.

Majoriteten av stiftelserna ska registreras hos Länsstyrelsen³³. Undantaget är stiftelser vars tillgångar bara får användas till förmån för bestämda fysiska personer, så kallade familjestiftelser. Registreringsmyndigheten är den Länsstyrelse som är tillsynsmyndighet för en stiftelse.

Det finns olika typer av stiftelser. En stiftelse kan bildas genom att fysiska eller juridiska personer avskiljer egendom genom ett skriftligt stiftelseförordnande för att varaktigt främja ett bestämt ändamål.³⁴ Finansieringen av en stiftelse kan härröra från donationer, placeringsintäkter, näringsverksamhet eller offentliga bidrag.

För att trygga allmänhetens förtroende för rena penninginsamlingar har det införts särskilda bestämmelser för insamlingsstiftelser.³⁵ Dessa bildas genom ett upprop utan krav på eget grundkapital. För att garantera insyn är en insamlingsstiftelse alltid bokföringsskyldig, skyldig att upprätta årsredovisning och skyldig att anlita en kvalificerad revisor.³⁶ Den ska som huvudregel använda minst tre fjärdedelar av sina intäkter till ändamålet under en treårsperiod. Vanliga stiftelser som bedriver insamling omfattas inte av dessa särskilda krav.

Det finns i stiftelselagen även bestämmelser om kollektivavtalsstiftelser. I en kollektivavtalsstiftelse förordnas det att en arbetsgivare ska tillskjuta pengar till stiftelsen. I

³² Rättslig reglering för stiftelser återfinns i stiftelselagen (1994:1220), stiftelseförordningen (1995:1280).

För pensions- och personalstiftelser gäller lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

³³ Registreringen av stiftelser är koncentrerad till Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Västra Götaland, Länsstyrelsen Skåne, Länsstyrelsen Örebro, Länsstyrelsen Norrbotten och Länsstyrelsen Östergötland. Se 10 kap. 1 § andra stycket och 9 kap. 1 § andra stycket stiftelselag samt 4a-4b §§ stiftelseförordning.

³⁴ 1 kap. 2 § stiftelselagen (1994:1220).

³⁵ 11 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220).

³⁶ En stiftelse ska ha minst en auktoriserad revisor när det uppfyller vissa storlekskriterier eller är noterat på en reglerad marknad, se 4 kap. 4 § stiftelselagen (1994:1220).

lagen om tryggnad av pensionsstiftelser finns bestämmelser om pensions- och personalstiftelser som bildas genom att arbetsgivaren avsätter pengar för att trygga pensioner eller välfärd åt arbetstagare eller arbetstagares efterlevande.

Familjestiftelse är en stiftelse som har till ändamål att tillgodose en viss familjs eller en viss släkts intressen. De personer som tillhör familjen eller släkten har då företrädesrätt till utdelningen från stiftelsen. I de fall destinatärskretsen endast omfattar bestämda fysiska personer är familjestiftelserna undantagna från stiftelselagens tillämpningsområde.³⁷ Ett exempel är när det är tillräckligt att tillhöra en viss släkt för att erhålla förmåner från stiftelsen. Om tillhörighet till viss släkt inte är den enda kvalifikationen för att bli förmånstagare gäller dock stiftelselagen i sin helhet.³⁸

Vissa stiftelser ska göra en anmälan till Bolagsverkets register över verkliga huvudmän, oavsett om det finns eller saknas en verklig huvudman ska anmälan göras. En del stiftelser är undantagna kravet om att registrera verklig huvudman, exempelvis om staten, en region eller kommun har ett rättsligt bestämmande eller inflytande över stiftelsen.³⁹

2.4 Trossamfund

Ett trossamfund är en gemenskap som utövar religiös verksamhet i vilken gudstjänst, bön, meditation eller andra ritualer ingår.⁴⁰ Att bilda ett trossamfund i Sverige innebär juridiskt att gemenskapen startar en ideell förening för religiös verksamhet. Ett trossamfund som har registrerats får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter samt föra talan vid domstol.

Tabell 4. Registrering av trossamfund

Trossamfund	
Följande faktorer ingår i bedömning: ▪ Om trossamfundet har stadgar med ändamålet att ha en gemenskap för religiös verksamhet där det ingår att ordna gudstjänst. ▪ Att trossamfundet har en styrelse eller motsvarande organ. ▪ Att samfundets namn går att särskilja från andras verksamheter och att det inte heller strider mot exempelvis goda seder eller allmän ordning.	Registrering av trossamfund ska ske skriftligen till Kammarkollegiet och innehålla uppgifter om: ▪ Trossamfundets stadgar ▪ Styrelse eller motsvarande organ ▪ Trossamfundets namn och postadress ▪ En kontaktperson som är behörig att företräda trossamfundet i frågor om registrering samt kontaktpersonens namn, postadress och personnummer, samordningsnummer eller födelsedatum.

Ett trossamfund ska på egen begäran registrera sig hos Kammarkollegiet.⁴¹ Kammarkollegiet har i uppdrag att pröva ansökningar om registrering av trossamfund samt rätt att utfärda

³⁷ 1 kap. 7 § stiftelselagen (1994:1220).

³⁸ Se prop. 1993/94:9.

³⁹ Lag (2017:631) är inte tillämplig på staten, regioner, kommuner eller kommunalförbund eller juridiska personer som staten, regioner, kommuner eller kommunalförbund, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande eller inflytande över.

⁴⁰ Lag (1998:1593) om trossamfund.

⁴¹ <https://www.kammarkollegiet.se/om-oss/kammarkollegiets-uppgifter/registrering-av-trossamfund>.

föreskrifter för registrering av trossamfund. Kammarkollegiet granskar så att alla formella krav enligt tabell 4 uppfylls, beslutar om registrering samt tilldelar företaget ett organisationsnummer. Utöver ansvar för registrering utfärdar Kammarkollegiet även föreskrifter för registrering av trossamfund.

Näringsdrivande trossamfund ska registrera grundläggande uppgifter hos Bolagsverket. Alla nyregistrerade trossamfund måste anmäla verklig huvudman till Bolagsverket. Om detta inte görs riskerar trossamfundet vite från Bolagsverket.

2.5 Truster

2.5.1 Utländska trustar

En trust innebär att någon förvaltar en egendom för någon annans räkning. Det handlar om en juridisk konstruktion där en stiftare (settlor) lämnar över egendom till en förvaltare (trustee) som ska förvalta egendomen för förmånstagaren (beneficiary/ies) räkning eller för ett bestämt ändamål. Förvaltaren är skyldig att hantera och kontrollera egendomen i enlighet med bestämmelserna i trustkunden. Förvaltningen sker uteslutande till förmån för förmånstagare eller för det specifika ändamålet.

Trustar saknar rättskapacitet (förmåga att ha rättigheter och skyldigheter) och är en företeelse framför allt inom anglosaxiska länder. Det kan finnas flera olika skäl för att bilda trustar, exempelvis för att skydda egendom, förvalta tillgångar, som investeringsinstrument, som skatteplanering, vid generationsskiftet, av sekretessskäl eller för att kringgå juridiska hinder. Företeelsen trust förekommer inte i Svensk rätt men utländska trustar kan utövas i landet samt förekomma i ägarstrukturer.⁴² Det svenska regelverket gäller för gränsöverskridande verksamhet som bedrivs av svenska företag eller utländska företagsetableringar i Sverige.

2.5.2 Trustförvaltare

Förvaltning av en trust kan erbjudas yrkesmässigt både av fysiska och juridiska personer. Det finns inga begränsningar som hindrar en person, fysisk eller juridisk, i Sverige från att agera som förvaltare, beskyddare eller administratör av en trust som bildats enligt utländsk lag. Svensk lag träffar alla professionella förvaltare som sådana och är föremål för lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

I en svensk kontext är förvaltaren ofta ett kommanditbolag. Komplementären utgörs då ofta av utländska fysiska eller juridiska personer, inte sällan med säte i så kallade offshorejurisdiktioner. Det kan ifrågasättas om de kommanditbolag som är registrerade som trustförvaltare i Sverige faktiskt förvaltar trustar. Den svenska bolagsformen marknadsförs i vissa fall internationellt under benämningen ”The Swedish Trust”. Komplementären hanterar

⁴² Svensk rätt saknar en motsvarande rättsfigur till trusten, vilket innebär att det inte är möjligt att bilda en trust enligt svensk civilrätt. Sverige har inte heller ratificerat 1985 års Haagkonvention om tillämplig lag för trustar och deras erkännande. Se även regeringens proposition 2016/17:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”.

sedan tillgångar som även de är placerade via offshore-konton. Tillgångarna kan vara allt från kontanta medel och värdepapper till fastigheter och kryptovalutor.

Lagen om registrering av verkliga huvudmän har ett brett tillämpningsområde och gäller både fysiska personer bosatta i Sverige som bedriver verksamhet som avser förvaltning av en trust, och fysiska personer bosatta i andra länder som bedriver verksamhet i Sverige som avser förvaltning av en trust. Förvaltare eller motsvarande funktion som bedriver sådan verksamhet i Sverige är skyldiga att registrera verklig huvudman, oavsett om förvaltningen sker från Sverige eller från utlandet. Även förvaltare eller motsvarande funktioner i en trust som är juridiska personer omfattas av lagen, vilket innebär att de åläggs samma skyldigheter.

Det saknas tillförlitlig statistik över hur många verksamhetsutövare som bedriver verksamhet som avser förvaltning av trust. I Bolagsverkets register mot penningtvätt fanns det den 31 maj 2026 totalt 38 verksamhetsutövare som vid registreringen hade angett att de bedriver verksamhet som trustförvaltare. Det finns dock anledning att anta att vissa verksamhetsutövare inom sektorn är registrerade under kategorin juridisk verksamhet i Bolagsverkets register mot penningtvätt. Detta kan förklaras av att möjligheten att registrera verksamhet som trustförvaltare infördes först i augusti 2023.

En kontroll av verksamhetsutövare som registrerat juridisk verksamhet, kompletterad med en kontroll mot Näringslivsregistret, visade att 49 verksamhetsutövare per den 31 maj 2026 bedrev förvaltning av trustar och stiftelser eller liknande verksamhet. Därtill fanns tre verksamhetsutövare som var registrerade inom andra verksamhetskategorier och vars företagsnamn innehöll ordet ”trust”. Det totala antalet identifierade verksamhetsutövare uppgick därmed till sammanlagt 90. I stort sett är alla av dessa verksamhetsutövare kommanditibolag.

Bedömningen av trustförvaltare i denna riskbedömning baseras främst på den population som finns registrerade i Bolagsverkets penningtvätsregister och som står under tillsyn av länsstyrelserna.

3 Registerinformation och informationsdelning

I Sverige finns ett flertal officiella nationella register som tillsammans ska skapa trygghet i det svenska näringslivet och säkra insyn för allmänheten. Bolagsverket är den myndighet som har i uppdrag att ansvara för registrering av företagsinformation. I uppdraget ingår att granska om inkomna handlingar uppfyller formkraven för registrering och att förse samhället med företagsinformation från registerna. Bolagsverket verkar för att göra det så enkelt som möjligt att starta och driva företag, och bidrar i samverkan med andra till att företag inte används som brottsverktyg. Registreringen i dessa register baseras i huvudsak på ett tillitsbaserat system av egenregistrering, dock sker en automatisk formell kontroll och validering. Den riskbaserade metodiken innebär att vissa ärenden identifieras som särskilt riskkänsliga och därför väljs ut för en fördjupad manuell granskning.⁴³

Bolagsverket är huvudsakligen en avgiftsfinansierad myndighet. På Bolagsverkets hemsida kan allmänheten söka efter information om svenska företag i enlighet med offentlighetsprincipen. Det finns även möjlighet att ta del av information som företagen registrerat, så som registreringsbevis och årsredovisningar. Utöver Bolagsverkets register återfinns även information om vissa juridiska personer och konstruktioner i register hos Lantmäteriet, länsstyrelserna, Kammarkollegiet och hos Skatteverket.

Uppgifter från dessa register används dagligen av både statliga och privata aktörer. I följande avsnitt beskrivs de register som är aktuella utifrån denna riskbedömning.

3.1 Register

I detta avsnitt presenteras de register som möjliggör för såväl offentlig som privat sektor och allmänhet att ta del av grundläggande information om juridiska personer och konstruktioner, dess företrädare och verkliga huvudmän. Dessa register är offentliga och till stor del tillgängliga digitalt.

Här nedan beskrivs följande register Aktiebolagsregistret, Handelsbolagsregistret, Föreningsregistret, Insolvensregistret, Näringsförbudsregistret, Registret över vissa verksamhetsutövare (Bolagsverkets register mot penningtvätt), Registret över verkliga huvudmän, Stiftelseregistret, Organisationsnummerregistret, Samfällighetsföreningsregistret och Tullverkets register över företag och privatpersoner som har tullverksamhet

3.1.1 Aktiebolagsregistret, Handelsbolagsregistret och Föreningsregistret⁴⁴

I dessa register registreras grundläggande juridisk information om olika företagsformer och föreningar såsom; företagsnamn, styrelsemedlemmar, bolagsmän, firmatecknare, adresser,

⁴³ Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20.

⁴⁴ Register över ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och bostadsföreningar.

aktiekapital och bolagsordningar etc. Dessa register används för att kontrollera grundläggande uppgifter om företaget eller verksamheten, exempelvis vem som har rätt att skriva under avtal för ett företags räkning (firmateckningsrätt) eller för att bevisa att ett bolag existerar juridiskt genom ett registreringsbevis. Bolagsverket är registerhållande myndighet för dessa register.

3.1.2 Insolvensregistret och Näringsförbudsregistret

I Insolvensregistret och Näringsförbudsregistret registreras uppgifter om individer eller företag som försatts i konkurs och individer som har fått näringsförbud fastställda av domstol. Registren används för att göra bakgrundskontroller inför affärsavtal eller anställningar. En person med näringsförbud får exempelvis inte driva företag eller sitta i en styrelse i Sverige. Bolagsverket är registerhållande myndighet för dessa register.

3.1.3 Registret över vissa verksamhetsutövare (Bolagsverkets register mot penningtvätt)

Bolagsverket är registerhållande myndighet för registret mot penningtvätt. I registret registreras de verksamhetsutövare som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn enligt penningtvättslagstiftningen.⁴⁵ De verksamhetsutövare som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn står under tillsyn av tre länsstyrelser: Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Skåne och Länsstyrelsen Västra Götaland.

Registret omfattar bland annat verksamhetsutövare som bedriver yrkesmässig verksamhet inom områden där det finns risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism, exempelvis redovisnings- och bokföringsverksamhet, skatterådgivning, vissa verksamheter som omfattar handel med varor samt verksamhet som innebär yrkesmässig förvaltning av truster.

Registreringsskyldigheten i Bolagsverkets register mot penningtvätt gäller inte alla verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättslagen. Olika verksamheter står under tillsyn av olika tillsynsmyndigheter. Exempelvis står advokater under tillsyn av Sveriges advokatsamfund och omfattas därför inte av registreringsskyldigheten i Bolagsverkets register på samma sätt som de verksamheter som står under länsstyrelsernas tillsyn.

Syftet med Bolagsverkets register över verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen är att identifiera vilka verksamhetsutövare som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn enligt penningtvättslagen. Registret gör det möjligt för länsstyrelserna att bedriva en effektiv och riskbaserad tillsyn samt ger allmänheten information om vilka verksamhetsutövare som har anmält sin verksamhet.

3.1.4 Registret över verkliga huvudmän

Alla EU-länder måste ha ett register över verkliga huvudmän. Bolagsverket är registerhållande myndighet för Sveriges register. Registret ska bland annat möjliggöra för verksamhetsutövare som omfattas av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och

⁴⁵ Pantbanker registreras separat hos länsstyrelserna och återfinns därmed inte i detta register.

finansiering av terrorism, samt för myndigheter att identifiera vem som är verklig huvudman för ett företag eller annan juridisk person.

Detta register visar vem eller vilka personer som äger eller kontrollerar ett företag eller en förening. Skyldigheten att anmäla verklig huvudman till registret gäller i princip alla juridiska personer, även sådana som inte är registrerade hos Bolagsverket, exempelvis stiftelser och samfällighetsföreningar.

En verklig huvudman är en fysisk person som ensam eller tillsammans med någon annan har den yttersta kontrollen över en juridisk person, eller till vems förmån någon annan handlar. Det kan även vara den eller de personer som gynnas av att någon annan agerar för deras räkning. Med verklig huvudman avses den som kontrollerar mer än 25 procent av rösterna eller har rätt att tillsätta hälften av styrelsen. Också en person som tillsammans med närstående har detta inflytande ansetts vara verklig huvudman. Som anges i avsnitt 3.2.2 ovan avseende ideella föreningar saknar dessa ägare och eftersom medlemsantalet i flertalet föreningar överstiger tre personer behöver de flesta ideella föreningar inte anmäla verklig huvudman.

En anmälan till registret ska innehålla organisationsnummer, företagsnamn, kontaktuppgifter, uppgift om verklig huvudman finns, saknas eller inte kan fastställas. Därtill ska uppgifter om den verkliga huvudmannen, såsom personnummer, namn, medborgarskap och bosättningsland och uppgift om hur den verkliga huvudmannen utövar kontroll över den juridiska personen, exempelvis genom aktieinnehav, samt omfattningen av ägandet eller kontrollen i procent, registreras.

Syftet med registret är att verksamhetsutövare och brottsbekämpande myndigheter ska kunna identifiera, och få insyn i, vem eller vilka som ytterst kontrollerar ett företag. Uppgifterna om verkliga huvudmän ska bidra till att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

Notera att informationen här beskriver nuläget för reglerna kring registret. Dessa kommer påverkas av EU:s penningtvättspaket,⁴⁶ som ska vara implementerat i svensk lag senast juli 2027. De förändringar som presumeras ha störst påverkan beträffande registret är att fler juridiska personer kommer omfattas av kravet på att anmäla verklig huvudman, och att fler uppgifter om huvudmannskapet kommer att registreras.

Uppgifter om verkliga huvudmän kan hämtas direkt från Bolagsverket på olika sätt. API⁴⁷:er ger direktåtkomst till registret vilket exempelvis möjliggör automatiska kontroller mot egna verksamhetssystem. Andra sätt att få åtkomst till uppgifterna i registret är att identifiera sig med e-legitimation i Bolagsverkets e-tjänst eller genom att prenumerera på dygnsvis aviseringar avseende nyregistreringar och ändringar.

⁴⁶ EU:s penningtvättspaket, Fi2026/01654.

⁴⁷ <https://bolagsverket.se/apierochoppnadata/hamtaforetagsinformation.5841.html>.

3.1.5 Stiftelseregistret

Majoriteten av alla stiftelser ska registreras hos vissa utpekade Länsstyrelser⁴⁸.

Familjestiftelser som enbart har bestämda fysiska personer som förmånstagare (exempelvis en viss släkt eller familjekrets) är undantagna från registrering hos Länsstyrelsen. Dessa ska i stället ansöka om organisationsnummer hos Skatteverket.

Registreringsmyndigheten är skyldig att ingripa i fall då det kan antas att en stiftelse inte följer bestämmelserna om anmälan för registrering i stiftelseregistret.

Registreringsmyndigheten kan då förelägga styrelsen eller förvaltaren att göra anmälan för registrering. Beslut om föreläggande får förenas med vite.⁴⁹

En anmälan om registrering av en stiftelse ska innehålla uppgifter om bland annat styrelseledamöternas eller förvaltarens namn, person- eller organisationsnummer, postadress och telefonnummer.⁵⁰ Dessa uppgifter ska föras in i stiftelseregistret. Vidare registreras uppgifter om stiftelsens ändamål och, när det gäller stiftelser som utövar näringsverksamhet, dennas art. Uppgifter om likvidation, konkurs och företagsrekonstruktion, som lämnas till följd av bestämmelser om anmälningsskyldighet för likvidatorer och domstolar, förs också in i registret.⁵¹

Uppgifter om stiftelser finns tillgängligt via en söktjänst på länsstyrelsernas webbplatser. Där kan man ta del av stiftelsens namn, organisationsnummer, stiftelsetyp, ändamål, säte, adress, styrelseledamöter, förvaltare, firmatecknare och revisorer.⁵²

3.1.6 Organisationsnummerregistret

Skatteverket är registerhållande myndighet för detta register. Organisationsnummer tilldelas av den myndighet som registrerar den juridiska personen när den bildas eller när det annars finns anledning att införa organisationen i myndighetens register.⁵³ Skatteverket har tillsynen över tilldelningen av organisationsnummer och för ett centralt register över alla tilldelade organisationsnummer.⁵⁴ I organisationsnummerregistret registreras följande uppgifter; organisationsnummer, namn, adress, geografiska koder för säte (län och kommun), kod för juridisk form, markering i förekommande fall för konkurs och likvidation samt tidpunkt för registrering och eventuell avregistrering i organisationsnummerregistret.

⁴⁸ Registreringen av stiftelser är koncentrerad till Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Västra Götaland, Länsstyrelsen Skåne, Länsstyrelsen Örebro, Länsstyrelsen Norrbotten och Länsstyrelsen Östergötland.

⁴⁹ 10 kap 11 § stiftelselagen (1994:1220)

⁵⁰ 10 kap. stiftelselagen (1994:1220).

⁵¹ Stiftelseförordning (1995:1280)

⁵² <https://stiftelser.lansstyrelsen.se>.

⁵³ Exempel på övriga tilldelande myndigheter är Bolagsverket (aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar m.fl.), Lantmäteriet (samfällighetsföreningar), Skatteverket (enkla bolag, familjestiftelser, ideella föreningar, oskiftade dödsbon, partrederier och övriga stiftelser) och Kammarkollegiet (registrerade trossamfund).

⁵⁴ 5 § lag (1974:174) om identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl.

Efter registrering i organisationsnummerregistret får alla registrerade ett meddelande om tilldelat organisationsnummer. Meddelande sänds även ut vid avregistrering.

3.1.7 Samfällighetsföreningsregistret

Lantmäteriet är registerhållande myndighet där uppgifter om en samfällighetsförening finns i samfällighetsföreningsregistret. Samfällighetsföreningsregistret innehåller bland annat: namn på föreningen, information om vilken gemensamhetsanläggning som föreningen tar hand om (förvaltar), gemensamhetsanläggningens ändamål, styrelsens sammansättning, firmatecknare, stadgar, postadress och organisationsnummer.

3.1.8 Tullverkets register över företag och privatpersoner som har tullverksamhet

Tullverket har tillgång till ett register som finns i systemet Easy vilket innehåller information om ekonomiska aktörer med Eori-nummer.⁵⁵ En Eori-registrering är ett unikt registreringsnummer som ska användas vid tullrelaterad kommersiell verksamhet inom EU. Företag som är etablerade inom Sverige ska ansöka om ett svenskt Eori-nummer. För ekonomiska aktörer etablerade utanför EU ska ansökan lämnas till det EU-land där första tullaktiviteten sker. Easy innehåller alltså information om både svenska och utländska aktörer som innehar ett svenskt Eori-nummer.

I Easy kan Tullverket hantera inkomna Eori-ansökningar och uppdatera information om aktörer. Systemet får löpande information om svenska aktörer både från Bolagsverket och Skatteverket i syfte att hålla registret uppdaterat. Bland annat får Tullverket information via detta system om ändringar av företagsnamn och adresser samt inledda konkurser och andra företagsförändringar. Easy förser även andra interna system med information. Från Easy skickas information om svenska Eori-registreringar till den centrala Eori-databasen (gemensam för EU).

⁵⁵ EORI: Economic Operator Registration and Identification, ett unikt registreringsnummer som ska användas vid tullrelaterad kommersiell verksamhet inom EU.

3.2 Registerstatistik - antal juridiska personer och konstruktioner

Här nedan presenteras information om antalet juridiska personer och konstruktioner som återfinns i de register som redogjorts för i avsnitt 3.1.⁵⁶

Tabell 5 Antal registrerade juridiska personer och konstruktioner 2026

Juridiska personer och konstruktioner	Antal
Aktiebolag	809 397
Europabolag ⁵⁷	5
Filial	2 696
Handelsbolag och kommanditbolag	37 389
Utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige	36 420
Övriga bolagsformer ⁵⁸	239
Bostadsrättsförening	33 711
Ekonomisk förening	10 874
Ideella föreningar	169 501
Ideella föreningar som hos Bolagsverket registrerat sig som näringsdrivande	1 035
Samfällighetsföreningar	46 863
Övriga föreningar ⁵⁹	440
Stiftelser	19 343 ⁶⁰
Insamlingsstiftelser	696
Stiftelser som hos Bolagsverket registrerat sig som näringsdrivande	173
Familjestiftelser	637
Trossamfund	2 100
Trossamfund som hos Bolagsverket registrerat sig som näringsdrivande	23
Trustförvaltare	90 ⁶¹

⁵⁶ Siffrorna i tabellen är inhämtade från Bolagsverket, Skatteverket och Länsstyrelserna.

⁵⁷ Europabolag, eller SE-bolag (Societas Europaea) är en europeisk företagsform för gränsöverskridande verksamhet i aktiebolagsform, för mer information om europabolag se <https://bolagsverket.se/foretag/flerforetagsformer/europabolag.1021.html>. Det finns få registrerade Europabolag (5) i Sverige varför dessa inte bedöms i denna rapport.

⁵⁸ I gruppen övriga bolagsformer ingår bankaktiebolag, bankfilial, försäkringsaktiebolag, tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag och ömsesidigt tjänstepensionsbolag.

⁵⁹ I gruppen övriga föreningar ingår bostadsförening, försäkringsförening, kooperativ hyresrättsförening, medlemsbank, sambruksförening, sparbank, tjänstepensionsförening.

⁶⁰ I Länsstyrelsernas stiftelseregister fanns per den 11 september 2026 sammanlagt 18 706 stiftelser, varav 264 moderstiftelser, 696 insamlingsstiftelser, 1 824 näringsdrivande stiftelser, 909 pensionsstiftelser, 311 personalstiftelser och 30 kollektivavtalsstiftelser. I organisationsnummerregistret hos Skatteverket fanns per den 1 januari 2026 totalt 22 181 stiftelser: 637 familjestiftelser och 21 544 övriga stiftelser. Förklaring av differensen mellan stiftelseregistret och organisationsnummerregistret framgår av avsnitt 5.4.

⁶¹ Med trustförvaltare avses juridiska personer som hos Bolagsverket har registrerat trustförvaltning som verksamhet. Dessa juridiska personer utgörs nästan uteslutande av kommanditbolag.

3.3 Nationell informationsdelning mellan brottsbekämpande myndigheter

Brottsbekämpande myndigheters behov av information avseende juridiska personer och juridiska konstruktioner är omfattande och varierar beroende på syftet med informationsinhämtningen. Relevanta uppgifter kan bland annat omfatta fullmakter, uppgifter om företrädare, årsredovisningar, bolagsstämmoprotokoll, deklarationsuppgifter, BankID-rapporter, uppgifter om kundkännedom, kontoutdrag, kontoinformation samt annan information som är av betydelse i det enskilda fallet. Effektiv informationsdelning förutsätter också att myndigheternas register är aktuella, tillgängliga och strukturerade. Bristande registervård, till exempel inaktuella uppgifter eller ostrukturerad fritext, kan därför försvåra informationsutbytet även när det finns rättsligt stöd för att dela uppgifter.

Information om företrädare och ägare av juridiska personer och konstruktioner inhämtas ofta i utredningsverksamhet. Via webbtjänster hämtas uppgifter om företrädare från Bolagsverket och Skatteverket. Brottsbekämpande myndigheter har också tillgång till webbapplikationerna Finemang och Mekanismen⁶² där information om till exempel styrelse, historisk styrelse och stämmoprotokoll kan inhämtas via direktåtkomst till Bolagsverkets uppgifter. Information som kan inhämtas via olika webbapplikationer och tjänster är lätt tillgänglig och snabbt åtkomlig. Information som kräver manuell hantering, till exempel uppgifter från länsstyrelserna som gäller stiftelser så som stiftelseförordnande, protokoll eller årsredovisning, är mer resurs- och tidskrävande.

Den information som inhämtas från externa aktörer omfattas i många fall av sekretess. Brottsutredande myndigheter kan dock, med stöd av sekretessbrytande bestämmelser, få tillgång till dessa uppgifter. Exempelvis har banker en skyldighet att lämna ut uppgifter om sina kunders förehavanden i banken om det pågår en förundersökning om brottmål och förundersökningsledaren begär det. Lagstöd för detta återfinns i olika lagar beroende på vilken aktör som begäran ställs till.⁶³ Ett annat exempel är uppgiftsskyldigheten enligt 4 kap 6 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagen ger Polismyndigheten och Säkerhetspolisen rätt att begära in uppgifter som behövs för en utredning av penningtvätt eller finansiering av terrorism från banker och andra privata aktörer som omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Brottsbekämpande myndigheter kan också begära information från andra myndigheter med stöd av olika sekretessbrytande bestämmelser⁶⁴ i Offentlighets- och sekretesslag (2009:400). På begäran av brottsutredande myndigheter ska Skatteverket lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen vid en brottsutredning eller utredning om självständigt förverkande.

⁶² För uppgifter från Skatteverkets funktion Mekanismen finns lagstöd i 3 § lagen (2020:272) om konto och värdefackssystem. Mekanismen är en teknisk plattform där anslutna myndigheter kan få information om förekomst av konton och värdefack hos institut, samt fastställa identiteten på konto- och värdefacksinnehavare.

⁶³ För en uppräknig av sekretessbrytande bestämmelser se Myndighetsgemensamt metodstöd för finansiella utredningar.

⁶⁴ Till exempel 10 kap. 15 a § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Vilka uppgifter som avses framgår av 8 kap. i förordningen (2026:162) om utlämnande av uppgifter från Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Skatteverket har tillgång till kontrolluppgifter avseende utlandsbetalningar överstigande 150 000 kr som obegränsat skattskyldiga juridiska personer och konstruktioner gjort⁶⁵. Den som förmedlar en betalning är kontrolluppgiftsskyldig och ska lämna en kontrolluppgift till Skatteverket.⁶⁶

3.4 Internationell informationsdelning

Brottsvinster från ekonomisk brottslighet flyttas ofta till utlandet genom komplexa banktransfereringar med nyttjande av olika företagskonton. Det finns två internationella nätverk som brottsutredande myndigheter kan använda för spårning av brottsvinster, Asset Recovery Office (ARO) för EU:s medlemsländer och Camden Asset Recovery Inter-Agency Network (CARIN) för länder utanför EU. Ekobrottsmyndigheten har avtal med den internationella webbaserad upplysningsdatabastjänsten Orbis. Tjänsten omfattar sökningar om personer och företag från internationella bolagsregister. Det ger information om utländska ägare och koncernkonstruktioner. Även Säkerhetspolisen har ett väl fungerande informationsutbyte med utländska samverkanspartners.

Finansinspektionens avdelning för penningtvättstillsyn har möjlighet till internationell informationsdelning genom dels ett nordiskt-baltiskt forum, dels de penningtvättskollegium⁶⁷ som myndigheten bemannar. Myndigheten har även möjligheten till informationsutbyte internationellt genom ett stort antal MoU:er⁶⁸ med länder över hela världen. Processerna för informationsutbytet fungerar väl.

Skatteverket har informationsutbytesavtal med omkring 120 länder. Skatteverket rapporterar och utbyter upplysningar automatiskt om finansiella konton med ett stort antal länder inom ramen för OECD:s standard för utbyte, Common reporting standard (CRS).

Den 1 januari 2024 infördes en skyldighet för betaltjänstleverantörer i EU att lämna uppgifter om vissa gränsöverskridande betalningar. Uppgifterna lämnas till skattemyndigheterna som sedan skickar dessa vidare till ett EU-centralt elektroniskt system CESOP (Central Electronic System On Payment information). Syftet med CESOP är att identifiera mervärdesskattebedrägerier kopplat till gränsöverskridande e-handel samt trygga en rättvis konkurrens. CESOP och det integrerade riskanalyssystemet tillhandahålls av EU-kommissionen.

⁶⁵ Detta gäller även för fysiska personer.

⁶⁶<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2026.13/325742.html?q=kontrolluppgifter+utlandsbetalningar#h-For-vem-ska-kontrolluppgift-lamnas>.

⁶⁷ Se Joint Committee of the European Supervisory Authorities (ESAs), Joint Guidelines on cooperation and information exchange between competent authorities supervising credit and financial institutions, JC 2019 81, 16 december 2019.

⁶⁸ Memorandum of understanding är en överenskommelse om samarbete mellan två eller flera parter.

4 Identifierade brottsupplägg och informationsbrister

Att företag används som brottsverktyg har belysts inom ett flertal myndighetsrapporter under de senaste åren och det är klarlagt att penningtvätt fungerar stödjande till annan brottslighet och utgör en förutsättning för att den organiserade brottsligheten ska kunna tillgodogöra sig brottsvinster.⁶⁹ Kriminella aktörer använder olika juridiska personer och konstruktioner som brottsverktyg för att ge sken av en legitim fasad och dölja brottslig verksamhet. Tillgång till juridiska personer och konstruktioner ger tillgång till brottsarenor, skapar förutsättningar för att utvinna, hantera och tvätta stora volymer av brottsvinster. Juridiska personer och konstruktioner innebär även möjlighet för huvudmännen att distansera sig från brotten genom så kallade målvakter och bulvaner. Flera myndigheter har beskrivit det som allt vanligare att kriminella nätverk använder sig av olika typer av juridiska personer och konstruktioner med komplicerade bolagsstrukturer för att finansiera brottslig verksamhet.⁷⁰

4.1 Användande av historikbolag och lagerbolag

Det är vanligt förekommande att kriminella aktörer köper redan befintliga bolag istället för att starta egna företag. Dessa tillhandahålls av bolagsförmedlare som mäklar både historikbolag och lagerbolag.⁷¹

Historikbolag är bolag som den tidigare ägaren har sålt och där verksamheten är avvecklad, men där registreringar såsom godkännande av F-skatt, moms- och arbetsgivarregistrering, bankkonto och kreditvärdighet följer med bolaget vid försäljningen. Det kan även gälla vissa typer av tillstånd som företaget har.

Historikbolagen kan införskaffas snabbt och kan användas med en gång efter anmälan om nya uppgifter gällande företrädare, verksamhet och andra företagsförändringar. Bolagen kan ha en historik som köparen kan nyttja. Företag som existerat under en längre tid kan framstå som mer kreditvärda och trovärda än vad de faktiskt är. Exempelvis går det att skicka in retroaktiva ändringar avseende löneuppgifter, vilket innebär att företag som i realiteten saknat omsättning och varit vilande kan försees med historik som är helt fiktiv.⁷²

Genom att införskaffa ett historikbolag kan kriminella aktörer kringgå Skatteverkets kontroll för skatteregistrering, exempelvis F-skatt, men även bankernas kundkännedomskontroll för att

⁶⁹ Se exempelvis Myndighetsgemensam lägesbild 2025, Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2025, Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20, Samhällsgemensam lägesbild 2026 eller Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Bolagsförmedlare omfattas av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism genom ett nationellt tillägg, vilket innebär att verksamheten har lagts till i lagens tillämpningsområde utöver de verksamheter som omfattas av EU:s regler.

⁷² Ibid.

få företagskonto och andra banktjänster. Det innebär att personer med betalningsanmärkningar, skulder hos Kronofogden eller tidigare konkurser undkommer kontroll och får tillgång till välfungerade bolag. Idag sker inte heller någon omprövning av F-skatt hos Skatteverket när bolag får ny ägar- och ledningskrets.⁷³ Historikbolag har förekommit i storskaliga brottsupplägg inom den organiserade brottsligheten i exempelvis MTIC⁷⁴-upplägg⁷⁵ eller kreditbedrägerier.

Ett lagerbolag är vanligtvis ett nybildat och registrerat aktiebolag som saknar verksamhetshistorik. Bolaget kan köpas färdigt och tas i bruk av en ny ägare efter att uppgifter om exempelvis företrädare och verksamhet har ändrats och registrerats. Tillgången till lagerbolag innebär, likt historikbolagen, alltså att det går snabbt att ha ett användbart aktiebolag på plats. Genom att ha flera lagerbolag redo kan kriminella aktörer snabbt skala upp sin verksamhet och flytta sin brottsliga verksamhet till nya bolag. Det blir särskilt viktigt när det föregående företaget försätts i konkurs eller blir föremål för utredning.⁷⁶

Den stora tillgången till bolag, historikbolag och lagerbolag bedöms förenklat för storskaliga penningtvättsupplägg. Detta då historikbolag och lagerbolag ofta ger tillgång till existerande företagskonton. Vid köp av historikbolag och lagerbolag bistår ofta bolagsbildaren köparen i processen att skaffa företagskonto.⁷⁷

4.2 Företagskonton utgör en förutsättning för storskalig penningtvätt

Företagskonton är en förutsättning för storskaliga penningtvättsupplägg. Detta eftersom det inte är lika uppseendeväckande med stora eller många transaktionsflöden på ett företagskonto i jämförelse med en privatpersons konto. Det kan föreligga svårigheter för finansiella företag att förstå kundföretagets verksamhet fullt ut. Kriminella aktörer som bedriver företag använder sig ofta av breda och varierande verksamhetsbeskrivningar som sträcker sig över flera branscher. Detta medför en svårighet att förstå verksamheten och identifiera och upptäcka avvikande transaktioner. Ett företag kan också utföra större och mer komplexa transaktioner än en privatperson, och exempelvis tillföra stora mängder kontanter in till banksystemet via dagskasseinsättningar. Det finns därmed sårbarheter kopplat till att juridiska personer och konstruktioner använder företagskonton i komplexa och systematiska penningtvättsupplägg.⁷⁸

I de misstankerapporter som verksamhetsutövare skickat till Finanspolisen förekommer misstankar om företag i omkring 15 procent av rapporterna under 2025. Andelen misstankerapporterade transaktioner som går mellan två företag är omkring fem procent.⁷⁹ Mörkertalet avseende misstänkta transaktioner kan dock vara högt, detta mot bakgrund av att

⁷³ Historikbolag som brottsverktyg, A274.795/2024. Nationellt underrättelsecentrum.

⁷⁴ Missing Trader Intra-Community.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025 och Storskalig penningtvätt i företagsmiljö 2026, Finanspolisen.

⁷⁹ Finanspolisens årsrapport 2025.

brottsbekämpande myndigheter noterar penningtvätt på företagskonton i hög utsträckning. Den låga rapporteringen indikerar att verksamhetsutövare som omfattas av rapporterings-skyldighet till Finanspolisen har svårigheter att upptäcka och rapportera misstänkt penningtvätt på företagskonton.

Sårbarheter och utmaningar i bankernas process och system för transaktionsövervakning och kundkännedom avseende företagskunder gör att företagskonton kan användas som förbrukningsvara och bytas ut allt eftersom de upptäcks. I det sammanhanget är så kallade historikbolag en stor utmaning eftersom de kan ge omedelbar tillgång till bankdosor, bankkonton och krediter et cetera. Det förekommer att företag byter både ägare, styrelse och verksamhet utan att banken där företaget är kund vidtar kundkännedomsåtgärder.⁸⁰

Komplexa företagsstrukturer kan omfatta flera bolag etablerade i olika länder och med bankrelationer i flera jurisdiktioner. Sådana strukturer kan avsevärt minska transparensen, eftersom koncerninterna transaktioner kan vara svåra för banker att identifiera, förstå och bedöma. Det förekommer även att svenska bolag har bankkonton i flera olika länder, vilket kan minska transparensen och försvåra möjligheterna att upptäcka, analysera och kartlägga misstänkta penningtvättsupplägg.

4.3 Penningtvättsupplägg kopplat till juridiska personer och konstruktioner

Kriminella aktörer tvättar pengar genom juridiska personer och konstruktioner på olika sätt, exempelvis penningtvätt genom factoringbolag, aktieägartillskott som legitimerar att kapital tillförs ett företag, påhittade skulder och oriktiga individuppgifter. Penningtvätt genom kontantintensiva verksamheter och handelsbaserad penningtvätt (TBML⁸¹) är ytterligare exempel på hur företag används i brottsupplägg.⁸²

Kartläggningar av nätverkskriminellas kopplingar till olika juridiska personer och konstruktioner visar på att aktiebolag är den bolagsform som i störst utsträckning förknippas med kriminella aktörer.⁸³ Detta bekräftas också av Ekobrottsmyndighetens ärenden med dom avkunnad under åren 2023, 2024 och 2025 där penningtvätt och näringspenningtvättsbrott utretts. Aktiebolag är den bolagsform som använts i de flesta penningtvättsupplägg som identifierats i dessa brottsutredningar. I brottsutredningarna förekom ett antal enskilda näringsidkare, ett fåtal handelsbolag, kommanditbolag och utlandsregistrerade bolag. Utöver dessa företagsformer har Ekobrottsmyndigheten även utrett och lagfört privatpersoner där det

⁸⁰ Se exempelvis Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021. Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025.

⁸¹ Trade-Based Money Laundering.

⁸² Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2024/2025. Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025.

⁸³ Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20.

funnits kopplingar till juridiska personer och konstruktioner men där penningtvätt skett på privatpersoners konton.⁸⁴

Bland de brottsupplägg som används för att möjliggöra penningtvätt i de domar som analyserats har främst osanna fakturor varit framträdande. En osann faktura ger utåt sett sken av en legitim förklaring till en transaktion som utförs i penningtvättssyfte. Ytterligare faktorer som iakttagits i denna domsgranskning är frekvent byte av revisorer, styrelseledamöter, företrädare och andra ledningspersoner för bolagen som utretts. Målvakter, bulvaner och utnyttjade identiteter har även varit vanligt förekommande i dessa ärenden.

Av de domar som analyserats har momsbedrägerier (MTIC) varit det brottsupplägg där störst mängd pengar omsatts och ett av de brottsupplägg som genererat störst brottsvinster. Gränsöverskridande momsbedrägerier sker via handel mellan momsregistrerade företag i minst två men oftast fler medlemsstater inom EU, där åtminstone ett företag är en så kallad *missing trader*. Denna missing trader är ett skenföretag som används för att inte betala eller redovisa moms i samband med förvärv eller påstått förvärv av varor eller tjänster från annat EU-land. Momsbedrägerierna har till stor del avsett internationell handel med varor (exempelvis mobiltelefoner och IP-telefoni/VoIP⁸⁵). Uppläggen har varit omfattande och avancerade med flera involverade bolag som hjälps åt för att tillskansa sig pengar genom ooberättigade momsutbetalningar från statskassan.

Penningöverföring, hawala⁸⁶ och kontantintensiv verksamhet i form av valutaväxling, ädelmetallhandel, spel och kioskverksamhet är vanligt förekommande i de brottsutredningar där penningtvätt och näringspenningtvätt utretts. I ärendena har det både förekommit bolag som bedrivit registrerad penningöverföringsverksamhet och bolag som saknat registrering för penningöverföringsverksamhet. I dessa juridiska personer och konstruktioner är årsredovisning och bokföring ofta bristfällig eller saknas helt. Efterlevnaden av den administrativa penningtvättslagstiftningen i form av åtgärder för kundkännedom och kontroll av medels ursprung är ofta låg.

Inom ramen för större bygg- och infrastrukturprojekt förekommer att aktiebolag och utländska juridiska personer med verksamhet i Sverige används som brottsverktyg för att exploatera arbetskraft. Detta kan bland annat ske genom att arbetstagare erhåller låga och oredovisade löner. Inom dessa bolagsformer bedrivs arbetslivskriminalitet genom att systematiskt undandra skatter och avgifter, utnyttja välfärdssystemen eller begå brott mot arbetsmiljölagen. Arbetskraft som saknar arbetstillstånd i Sverige kan vara offer för människohandel och

⁸⁴ Ekobrottsmyndighetens pågående analys av domar (avkunnade under åren 2023, 2024 och 2025) och tillhörande förundersökningsmaterial.

⁸⁵ Voice over Internet Protocol,

⁸⁶ Se exempelvis Nationell riskbedömning 2022 – Hawala. Värdeöverföringar i alternativa betalningssystem.

arbetskraftsexploatering. Användandet av svart arbetskraft innebär att den sunda konkurrensen sätts ur spel och företag som följer lagar och regler riskerar att konkurreras ut.⁸⁷

Det förekommer att tjänsteintensiva företag, såsom byggbolag, köper penningtvättstjänster från kriminella nätverk i syfte att avlöna svart arbetskraft. Bolaget som köpt tjänsten gör en betalning till ett slussbolag via det finansiella systemet, ofta med en osann faktura som underlag.⁸⁸ Pengarna slussas mellan flera bolag; en viss del av pengarna förs ofta utomlands och en del överlämnas till det tjänsteintensiva företaget i form av kontanter för att därifrån betalas ut som svarta löner. Upplägget möjliggör storskalig penningtvätt genom svåröverskådliga transaktionskedjor, där de verkliga huvudmännen döljs bakom utnyttjade identiteter eller så kallade målvakter.⁸⁹

Handelsbaserad penningtvätt innebär att brottsvinster döljs och förflyttas genom handelstransaktioner så att brottsvinsterna ska framstå som legitimt förvärvade. Det sker genom att varors pris, kvantitet eller kvalitet beskrivs felaktigt i handeln. Handelsbaserad penningtvätt är ofta svår att upptäcka, utreda och lagföra då nödvändig information kan vara svårtillgänglig och finnas utspridd mellan flera offentliga och privata aktörer. Livsmedelshandel, handel med elektronik, begagnade bilar, byggvaror och punktskattepliktiga varor så som tobak och andra nikotinprodukter är exempel på varor som förekommit i ärenden med handelsbaserade penningtvättsupplägg.⁹⁰

4.4 Distansering, målvakter och utnyttjade identiteter

För att kriminella aktörer ska kunna distansera sig från ekonomisk brottslighet och penningtvätt som sker genom nyttjandet av juridiska personer och konstruktioner används ofta målvakter, falska eller utnyttjade identiteter. Under senare år har storskaliga upplägg identifierats där identiteter och e-legitimationer säljs och utnyttjas. Målvakter, bulvaner och utnyttjade identiteter används bland annat som företrädare för juridiska personer och konstruktioners styrelser, som kontohavare hos banker eller som anställda i ett företag. Dessa identiteter spelar på så vis en avgörande roll i möjliggörandet av att använda juridiska personer och konstruktioner som brottsverktyg och undkomma kontroll och utredning av myndigheterna.⁹¹

Styrelsemålvakter och bulvaner är vanligt förekommande inom de brottsutredningar där penningtvätt och näringspenningtvätt utreds. Att företrädare inte vill använda sina egna uppgifter för att dölja sin inblandning eller för att de inte får vara styrelseledamot, till exempel

⁸⁷ Se exempelvis Skatteundandragande som konkurrensfördel inom arbetslivskriminalitet – En analys av en stor etablering inom bygg- och anläggning, 2025, Ekobrottsmyndigheten HD5800-15/2025 SAK 89

/Skatteverket 25UND3583 och Utstationering och arbetslivskriminalitet, myndighetsgemensam rapport, 2024.054539-17.

⁸⁸ Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025.

⁸⁹ Finanspolisen informerar – Storskalig penningtvätt i företagsmiljö och Finanspolisen informerar - Finansiella flöden och penningtvätt genom bolag i nätverksmiljöer.

⁹⁰ Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön
Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20.

⁹¹ Ibid.

på grund av ett näringsförbud, gör målvakter och bulvaner till ett viktigt verktyg för den som vill bedriva brottslig verksamhet och tvätta pengar. Användningen av målvakter sträcker sig över ett brett spektrum och kan inkludera allt från situationer där närstående till den faktiska företrädaren ställt upp som målvakt, nyttjande av andra individers e-legitimationer, utnyttjande av identiteter som inte existerar och avseende personer som lämnat landet.⁹²

Även om den ökade digitaliseringen kan bidra till förbättrad kontroll och service samt öka möjligheten för både myndigheter och privata aktörer att upptäcka missbruk, har den också medfört en minskning av behovet av fysiska möten. Den ökade digitala hanteringen kan därmed göra det möjligt för kriminella aktörer att i stor utsträckning bedriva och kontrollera sin verksamhet med hjälp av handlingar, identiteter och tekniska lösningar som tillhör eller är kopplade till de personer vars identiteter utnyttjas.

4.5 Identifierade informationsbrister

Samordningsfunktionen har identifierat ett antal informationsbrister avseende juridiska personer och konstruktioner som bedöms öka sårbarheten för att juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige. Dessa identifierade informationsbrister presenteras här nedan.

4.5.1 Kvalitetsbrister i offentliga register

Korrekt och aktuell information om juridiska personer och konstruktioner och dess styrelse är avgörande för att verksamhetsutövare och myndigheter ska kunna motverka att juridiska personer och konstruktioner används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Förekomst av felaktig information i svenska offentliga register är därför en sårbarhet som försvårar arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det handlar bland annat om falska eller felaktiga individuppgifter och felaktigheter i registret över verklig huvudman och register över företrädare i företag. Huvudmannaregistret är inte heller kopplat till folkbokföringsregistret vilket innebär att uppgifter gällande huvudmannens hemvist och medborgarskap inte går att verifiera och säkerställa.

Tillgänglig information från Skatteverket och Bolagsverket är omfattande. För vissa juridiska person och konstruktioner saknas krav på registrering av årsredovisning vilket medför att det finns svårigheter att få del av den informationen. Det gäller till exempel avseende så kallade K2-bolag⁹³ som inte behöver upprätta en koncernredovisning. Många handelsbolag och kommanditbolag behöver inte heller registrera årsredovisningar hos Bolagsverket. En ytterligare brist gällande informationsinhämtning kring juridiska personer och konstruktioner är avsaknaden av komplett information om vem eller vilka som är aktieägare. Det kommande bostadsrättsregistret förväntas dock signifikant underlätta informationsinhämtningen kring bostadsrätter och bostadsrättsföreningar.

⁹² Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025. Samordningsfunktionen – varningssignaler kopplade till målvakter.

⁹³ K2 är regelverket för årsredovisning i mindre företag enligt Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10).

Uppgifter om juridiska personer och konstruktioner i myndigheternas register bygger nästan uteslutande på uppgifter och information som företrädarna själva lämnat in. Kriminella aktörer utnyttjar dessa tillitsbaserade system och registrerar oriktiga och falska uppgifter om exempelvis ägare, styrelse, omsättning, antal anställda, löner och verksamhet. Detta medför att de juridiska personerna och konstruktionerna ser legitima ut på pappret utan att vara det i verkligheten. Dessa system som bland annat är avsedda för att förebygga och förhindra att juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för brottslig verksamhet kan alltså paradoxalt nog bli ett verktyg för att genomföra eller dölja brottslighet.⁹⁴

4.5.2 Bristande informationstillgänglighet

Finanspolisen uppger att informationsutbytet med andra länders finansiella underrättelseenheter (Financial Intelligence Units, FIU) ofta ger goda resultat. Samtidigt kan det ta tid att få svar, bland annat på grund av skillnader i ländernas regelverk och handläggningsprocesser. Även kontakter med Europol har fungerat väl. Det finns förbättringspotential när det gäller Finanspolisens kapacitet och förmåga att omhänderta rapporter från utlandet. Här har det skett utveckling i form av en högre grad av automatisering men det faktum att mycket av informationen många gånger finns i fritext och inte i strukturerad form gör det svårt att omhänderta den på ett effektivt sätt. Finanspolisen ser även att det finns utmaningar med utländska leverantörer av finansiella tjänster på den svenska marknaden. Dels syns inte utländska konton i Mekanismen, dels rapporteras misstankar till andra länders FIU.⁹⁵

Skatteverket har, som nämnts, informationsutbytesavtal med omkring 120 länder men ser problem med att erhålla information inom, för Skatteverkets del, rimliga tidsramar från vissa EU-länder. Även Spelinspektionen konstaterar att informationsutbytet med vissa jurisdiktioner, präglas av begränsad informationsdelning och långa svarstider.

4.5.3 Aktieägare i onoterade bolag

Det saknas i dag en central och komplett information om vem som äger aktierna i onoterade aktiebolag, vilket kan försvåra möjligheten att identifiera och verifiera bolagens ägarförhållanden. För att identifiera ägarförändringar i bolag behöver myndigheter och verksamhetsutövare därför komplettera Bolagsverkets uppgifter med information från andra källor. Den bristande transparensen avseende aktieägare i onoterade bolag gör att kriminella kan dölja ägande samt försvåra möjligheten att upptäcka de företag som används som brottsverktyg.

4.5.4 Företrädare för ideella föreningar

Ideella föreningar behöver inte registrera företrädare men kan ändå nyttja banktjänster, registreras för mervärdeskatt och F-skatt och erhålla bidrag. Bristen på transparanta uppgifter

⁹⁴ Företag som brottsverktyg – Upplägg, systemsårbarheter och kopplingar till den kriminella miljön. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2025:20.

⁹⁵ Se Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2024/2025. Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025.

om aktuella företrädare gör det svårt för exempelvis bidragsutbetalande myndigheter att göra nödvändiga bakgrundskontroller samt för banker och finansiella institut att uppnå tillfredställande kundkännedom. Detta kan leda till att bidrag betalas ut på felaktiga grunder och att banker avslutar kundrelationer med sådana organisationer eller inte kan erbjuda insamlingsorganisationer att överföra medel till mottagare i högriskländer.

4.5.5 Motpartsuppgifter saknas i transaktioner

Krav på vilken information som ska åtfölja överföringar av medel, såsom uppgift om motpart, finns reglerat på EU-nivå.⁹⁶ Trots att kraven trädde i kraft redan 2017 saknas det fortfarande stöd i viktiga delar av svensk betalningsinfrastruktur för att hantera överföring av nödvändig information med automatik.⁹⁷ Bristerna gör att en bank som tar emot en överföring från en annan bank inte kan se från vilket konto som pengarna kommer. Detta skapar förutsättningar för kriminella aktörer att dölja finansiella spår och försvårar såväl upptäckt som utredning av brottslighet.

4.5.6 Sårbarheter och utmaningar i processer och system för kundkännedom och transaktionsövervakning

Transaktioner och aktiviteter kan se mycket olika ut i olika företag, även inom samma bransch. Det kan dessutom variera inom samma företag över tid. Att kunna identifiera misstänkta transaktioner och aktiviteter på ett effektivt sätt förutsätter därför både aktuella kundkännedomsuppgifter och att uppgifterna beaktas i transaktionsövervakningen. Ansvariga tillsynsmyndigheter har i vissa fall identifierat brister i det avseendet vilket utgör en sårbarhet i försvaret mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Verksamhetsutövare kan prenumerera på uppgifter om företrädarförändringar från Bolagsverket för att hålla kundinformationen aktuell. Användningen av denna funktion bedöms dock vara begränsad. Samtidigt finns indikationer på att kundkännedomsuppgifter för företag med initialt låg riskprofil inte alltid omprövas i tillräcklig omfattning. Vidare tyder tillgänglig information på att kundkännedomsuppgifter inte konsekvent används som en integrerad del av transaktionsövervakningen.

Sammantaget kan dessa sårbarheter minska möjligheterna att upptäcka avvikande beteenden i ett tidigt skede. Tillsammans med tidskrävande kundkännedomsprocesser kan detta medföra att misstänkta transaktioner på betydande belopp hinner genomföras innan relevanta riskreducerande åtgärder vidtas.

⁹⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1113 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och vissa kryptotillgångar och om ändring av direktiv (EU) 2015/849.

⁹⁷ Transaktioner som går genom Bankgirot och dataclearingen. Finansinspektionen har förelagt Bankgirots svenska ägarbanker att åtgärda bristerna senast den 31 december 2026, se Finansinspektionens beslut med dnr 24-11564, 24-11565 och 24-11566.

4.5.7 Osanna uppgifter i årsredovisningar

Juridiska personer och konstruktioner som är skyldiga att registrera årsredovisningar ska som huvudregel göra det hos Bolagsverket. Registreringen av detta baseras i huvudsak på ett tillitsbaserat system, dock sker en automatisk formell kontroll och validering att uppgifterna fyller kravet för registrering. Bolagsverkets uppdrag är att kontrollera att handlingarna har kommit in i rätt tid, att de är fullständiga och att rätt underskrifter finns med. Ansvaret för årsredovisningens innehåll ligger hos styrelsen och, i förekommande fall, vd. Om bolaget har revisor är dennes roll att genom oberoende granskning bedöma om årsredovisningen uppfyller gällande krav och ger en rättvisande bild. Bolagsverket har inte i sitt uppdrag att granska det ekonomiska innehållet i en årsredovisning.

Det faktum att samtliga årsredovisningar inte är digitala innebär också en utmaning, både för tillgången till information om bolagen som möjligheten att upptäcka felaktiga uppgifter och osanna dokument. Enligt god redovisningssed är det inte heller tillåtet att ändra redan fastställda resultat- och balansräkningar för att rätta fel. Om ett fel upptäcks som avser ett eller flera tidigare räkenskapsår ska detta istället rättas i den årsredovisning eller det årsbokslut som upprättas närmast efter att felet upptäcks. Från ett registreringsperspektiv har det dock varit möjligt för ett företag att begära att Bolagsverket byter ut en redan registrerad årsredovisning. Bolagsverket offentliggör då den nya årsredovisningen under förutsättning att begäran skickas in av en behörig företrädare för företaget. En juridisk person eller konstruktion är därmed inte rent faktiskt förhindrad att upprätta och fastställa en ny årsredovisning som ersätter en tidigare och skicka in den för offentliggörande. Exempelvis kan uppgifter beträffande omsättning och antal anställda på detta sätt ändras i syfte att förbättra bolagets kreditvärdighet. Sådana felaktiga uppdateringar uppmärksammas, om det alls sker, alltför sent av verksamhetsutövare och myndigheter, dvs. när uppgifterna redan har möjliggjort för illegala aktiviteter. Sammantager medför detta risk för att det förekommer fabricerade uppgifter i registrerade årsredovisningar.

För stiftelser registreras årsredovisningen hos länsstyrelserna. Länsstyrelserna registrerar årsredovisningen när den lämnas in och ska återkommande granska de stiftelser som är årsredovisningsskyldiga. Styrelsen eller förvaltaren är ansvarig för att siffrorna är korrekta. Som tillsynsmyndighet ska länsstyrelserna kontrollera att stiftelsens förvaltning och revision utövas i enlighet med stiftelseförfordnandet och stiftelselagen, och säkerställa att stiftarens vilja efterlevs. Årsredovisningen utgör en viktig del i den kontrollen. Om osanna uppgifter förekommer i årsredovisningen medför det att tillsynen försvåras. Årsredovisningar är en viktig källa till information om en juridisk person eller konstruktions ekonomiska ställning vilket gör att förekomst av osanna uppgifter utgör en sårbarhet för penningtvätt och finansiering av terrorism.

4.5.8 Deklarationsombud är inte offentlig information

Ett deklarationsombud⁹⁸ är en fysisk person som är godkänd av Skatteverket att bland annat utföra skatteärenden åt en fysisk eller juridisk person eller konstruktion. Ombud kan agera

⁹⁸ <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2026.14/325745.html?q=deklarationsombud>.

som möjliggörare av penningtvättsupplägg genom sin rätt att se skattekontosaldo, lämna elektroniska deklarationer, begära anstånd och även ändra tidigare inlämnande bolagsuppgifter. Information gällande bolagens deklarationsombud är inte offentlig information som privata aktörer kan ta del av i sitt arbete mot penningtvätt eftersom uppgiften är skyddad av sekretess hos Skatteverket. Skatteverket kan dela info om deklarationsombud till brottsutredande myndigheter⁹⁹ samt till tillsynsmyndigheter.¹⁰⁰

4.5.9 Verkliga kontohavare hos finansiella aktörer utan eget tillstånd för inlåning

För finansiella företag som inte har eget tillstånd att tillhandahålla inlåningskonton samlas kundernas behållning på det finansiella företags klientmedelskonto i en bank. Det innebär att kunderna inte kan identifieras som kontohavare i konto- och värdefackssystemet Mekanismen. För transaktioner ses bara det finansiella företags klientmedelskonto som motpart i transaktioner, inte den verkliga avsändaren eller mottagaren av transaktionen. Avsaknaden av transparens om konton och kontobehållning, och vem som verkligen har behållning på klientmedelskontot, skapar förutsättningar för att dölja medel och överföringar i brottslig verksamhet.

4.5.10 Virtuella bankkonton

Möjligheten att använda virtuella internationella kontonummer (virtuella IBAN) är också en faktor som bidrar till sämre transparens och något som kan missbrukas i brottsligt syfte. De virtuella kontonumren kan följa standarden för ett land men vara kopplade till ett faktiskt bankkonto i ett annat, vilket gör det möjligt att genomföra snabba internationella betalningar utan att varken det underliggande kontot, kontoutfärdaren eller det verkliga mottagarlandet framgår av transaktionen. Flera olika virtuella internationella bankkonton kan också vara kopplade till ett och samma faktiska bankkonto.

⁹⁹ 10 kap. 24 och 27 §§ i offentlighet och sekretesslagstiftningen (2009:400).

¹⁰⁰ 10 kap. 15a § i offentlighet och sekretesslagstiftningen (2009:400).

5 Riskbedömning - hot och sårbarheter

I detta avsnitt redovisas de hot och sårbarheter för missbruk av juridiska personer och konstruktioner avseende penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i denna riskbedömning. Här presenteras även en bedömning avseende juridiska personer och konstruktioner för vilka det föreligger störst risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare beskrivs hur kriminella aktörer utnyttjar de identifierade sårbarheterna och därmed utgör ett hot mot den svenska staten, samhället och ekonomin. Notera att bedömningarna i denna riskanalys utgår från deltagande myndigheters erfarenheter, iakttagelser och information från brottsutredningar, domar, underrättelser, tillsyn, myndighetsutövning och identifierade sårbarheter i systemen som kan påverka risken att en juridisk person eller konstruktion potentiellt utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

5.1 Resultatredovisning – hot och sårbarheter

5.1.1 Riskbedömning

Här nedan presenteras resultatredovisningen avseende den hot- och sårbarhetsbedömning som genomförts. Riskvärdet presenteras i tabell 6. Hoten och sårbarheterna har adderats och givits ett riskvärde i enlighet med riskmatrisen för hot och sårbarheter, se bilaga 1.

Tabell 6 Resultatredovisning - hot, sårbarhet och risknivå

Bolagsformer	Hotnivå	Sårbarhetsnivå	Riskvärde	
Aktiebolag				Y Hög
Europabolag				Ej bedömd ¹⁰¹
Filial			Y	Betydande
Handelsbolag och kommanditbolag			Y	Betydande
Utländsk jur person fast drift Sverige			Y	Hög
Föreningar	Hotnivå	Sårbarhetsnivå	Risk	
Ekonomiska föreningar			Y	Medel
Bostadsrättsföreningar			Y	Medel
Ideella föreningar			Y	Betydande
Samfällighetsförening			Y	Låg
Stiftelser	Hotnivå	Sårbarhetsnivå	Risk	
Stiftelser			Y	Medel
Trossamfund	Hotnivå	Sårbarhetsnivå	Risk	
Trossamfund			Y	Medel
Truster	Hotnivå	Sårbarhetsnivå	Risk	
Trustförvaltare			Y	Betydande

¹⁰¹ Det finns få registrerade Europabolag (5) i Sverige varför dessa har exkluderats.

5.1.2 Konsekvensbedömning

Här presenteras resultatredovisningen avseende den konsekvensbedömning som genomförts. Den är en samlad bedömning avseende det riskvärde som genererats utifrån hot och sårbarhetsbedömningen och potentiell samhällspåverkan. Med samhällspåverkan menas hur stor skada som kan åsamkas genom penningtvätt eller finansiering av terrorism, den faktor som tagits med i bedömningen är hur vanligt förekommande den juridiska personen eller konstruktionen är. När det bedömda riskvärdet för respektive juridisk person och konstruktion läggs samman med värdet för samhällspåverkan, utgör det den samlade konsekvensbedömningen på samhällsnivå, se bilaga 1. Riskvärde på samhällsnivå presenteras i tabell 7.

Tabell 7 Riskvärde på samhällsnivå

LÅG (2-3)	MEDEL (4-5)	BETYDANDE (6-7)	HÖG (8)
Ekonomisk förening Samfällighetsföreningar Trossamfund	Filial Handelsbolag och Kommanditbolag Bostadsrättsförening Stiftelser Trustförvaltare	Utländsk juridisk person med fast driftställe Ideell förening	Aktiebolag

5.2 Bolagsformer

5.2.1 Aktiebolag

Aktiebolag är den juridiska person som bedöms vara mest sårbar för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Kriminella aktörer använder aktiebolag som en legitim fasad för brottsupplägg.

Bolag med få personer som har insyn i bolaget är sårbara för att utnyttjas för penningtvättsupplägg eftersom risken för upptäckt är lägre än hos ett större bolag som generellt har fler intressenter, kontrollfunktioner och spridd ansvarsfördelning. Mindre bolag kan också ha svagare intern styrning och kontroll och kan vara utsatta för en större risk att påverkas av kriminella aktörer. Aktiebolag där antalet styrelseledamöter är få kan också vara mer attraktivt för kriminella aktörer som vill registrera en målvakt som företrädare.

Eftersom aktiekapitalet för noterade bolag ska uppgå till minst 500 000 kronor är de inte lika attraktiva för kriminella aktörer att utnyttja i penningtvättsupplägg. Få ägare och därmed stort ägarinflytande kan dock utgöra en sårbarhet för att även noterade bolag kan utnyttjas för penningtvätt. Konsekvenserna av om börsnoterade aktiebolag utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är stora.

Aktiebolag med komplexa internationella koncernstrukturer med holdingbolag i flera led och i olika jurisdiktioner medför svårigheter vid kontroller av bolagens verksamhet och företrädare. Aktiebolag etablerade i jurisdiktioner med begränsad transparens eller informationsdelning kan innebära förhöjda risker ur ett penningtvättsperspektiv. Det föreligger även svårigheter för svenska tillsynsmyndigheter att få tillgång till relevant information för att genomföra ägarprövningar och lämplighetsprövningar för aktiebolag registrerade i vissa länder.

Komplexa ägarstrukturer kan medföra svårigheter för myndigheters tillsynsutövning, informationsinhämtning och bedömning av ansvarsfördelning.

Ett aktiebolags tillgång till bankkonto möjliggör storskalig penningtvätt. Genom att manipulera bokföringen och konstruera osanna fakturor kan transaktioner mellan företagskonton legitimeras. Transaktioner kan också gå mellan olika företagskonton i form av påhittade lån och brottsvinster kan föras in i företag i form av aktiekapital och aktieägartillskott.

Kriminella aktörer använder sig av möjliggörare inom den finansiella sektorn för att genomföra sina brottsupplägg. Kriminella aktörer utnyttjar även andra individers identiteter genom att registrera dem som styrelseledamot för ett aktiebolag, som sedan används som ett verktyg för att begå olika former av ekonomisk brottslighet. Den kriminella aktören använder sig av den utnyttjade individens e-legitimation och kan på så sätt företräda aktiebolaget digitalt, till exempel genom tillgång till, och möjlighet att genomföra transaktioner på aktiebolagets företagskonton samt ingå och signera digitala avtal. På så sätt kan den kriminella aktören styra aktiebolaget men distansera sig från brottsligheten och dölja sin inblandning.

Tröskeln för att bilda ett aktiebolag är förhållandevis låg. Aktiekapitalnivån är låg¹⁰² och genom digitala kanaler är det enkelt och det går snabbt att registrera och bilda ett aktiebolag. Det genomförs ett begränsat antal fördjupade kontroller av företrädare som registreras för aktiebolag. Dessa faktorer påverkar sårbarheten för att kriminella aktörer nyttjar aktiebolag som brottsverktyg. Även om Bolagsverket har möjlighet att avregistrera en företrädare (målavakt) som anses vara felaktigt registrerad så har de begränsad möjlighet att neka registrering av företrädare. Företrädare som inte uppfyller de formella kraven, exempelvis på grund av näringsförbud eller personlig konkurs, nekas dock registrering. Bolagsverket kan även kräva personlig inställelse, ifrågasätta identitet och därefter eventuellt neka registrering.

Komplexiteten kring och kostnaden för avveckling av aktiebolag medför att företrädare för dessa ofta väljer att överlåta bolaget till aktörer som erbjuder tjänster för snabbavveckling men som istället säljer aktiebolaget vidare. Detta medför att det finns en stor möjlighet för kriminella aktörer att överta befintliga aktiebolag (historikbolag). Det är en sårbarhet att kriminella aktörer kan utnyttja befintliga aktiebolag för att tvätta pengar.

Det finns kontroller och sanktioner av större aktiebolag som uppnår kraven på revisionsplikt men som inte har en revisor registrerad. Likvidation av bolaget kan ske om inte detta åtgärdas. Däremot är tidsspannet förhållandevis stort från upplysning från Bolagsverket om avsaknad av vald revisor till likvidation. Även om det råder revisionsplikt för större bolag är det, enligt Bolagsverket, många aktiebolag som faller utanför tröskelvärdena och därmed saknas krav på revisorrevision för många aktiebolag. Den relativt höga tröskeln för att uppnå revisionsplikten medför att kriminella aktörer kan driva aktiebolag utan att någon kvalificerad revisor granskar

¹⁰² Enligt 1 kap 5 Aktiebolagslagen (2005:51) ska aktiekapitalet uppgå till minst 25 000 kronor om aktiekapitalet är bestämt i kronor.

bolagets räkenskaper. Detta är en sårbarhet för att kunna upptäcka att ett aktiebolag utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Kombinationen av möjligheten till förlängt räkenskapsår och att krav på revisor inträder först vid de tredje verksamhetsåret medför att kontroll och granskning av aktiebolagets räkenskaper sker långt efter att ett aktiebolag bildats. Vilket utgör en sårbarhet för att kriminella aktörer ska använda bolaget för att tvätta pengar. En ytterligare sårbarhet föreligger för aktiebolag med årsvis redovisning av mervärdesskatt. Dessa bolag kan tänkas vara attraktiva för kriminella aktörer eftersom det ökar möjligheten att utnyttja bolaget under en längre tid innan oegentligheterna upptäcks.

Brister och avsaknad av information i registret över verkliga huvudmän, avsaknad av samlad information om aktieägare för onoterade bolag och avsaknad av offentligt register för koncernstruktur innebär utmaningar för brottsbekämpande myndigheter när det kommer till att utreda och lagföra de aktörer som innehar bestämmande inflytande över aktiebolagen. Att det saknas tillgång till samlad information om aktieägare medför även utmaningar för privata aktörer, eftersom de inte på ett effektivt sätt kan verifiera verkliga aktieägare.

Det finns risk för penningtvätt i samband med kapitaltillskott i ett aktiebolag. Att kapital tillförs ett bolag är i sig inget ovanligt, detta kan ske till exempel i form av aktieägartillskott, nyemissioner och lån. Kriminella aktörer kan dock använda kapitaltillskott som en metod för penningtvätt på företagskonton. Insättningarna kan användas för att betalas ut som lön, utdelning eller som en falsk återbetalning av en skuld och framstår då som legitimt förvärvade. Kapitaltillskott tenderar även försvåra bedömningar av bolagets självständiga kapitalstyrka.

Aktiekapitalet kan vid bildandet bestå av likvida medel eller apportegendom.¹⁰³ Därefter kan aktiekapitalet användas i verksamheten så länge tillgångsmassan totalt sett är tillräcklig för att undvika likvidationsplikt. De initialt insatta pengarna eller tillgångarna kan därefter till exempel lånas ut och ersättas i balansräkningen av en fordran, detta medför en risk för att samma medel eller tillgång återanvänds som aktiekapital vid bildande av ett nytt aktiebolag.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga hög risk för att aktiebolag kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Aktiebolag bedöms spela en nödvändig roll vid storskaliga och avancerade upplägg avseende penningtvätt (4). Bolagsformen utgör högst andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms också konsekvensen av penningtvätt i aktiebolag vara hög och kan därmed ge en allvarlig samhällspåverkan (4). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att aktiebolag utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till hög (8).

¹⁰³ Apportegendom kan vara i princip vilken egendom som helst. Det kan vara en anläggningstillgång, till exempel en lastbil, eller en omsättningstillgång, till exempel ett varulager. Även en rörelse, aktier i andra bolag eller fordringar kan vara apportegendom.

5.2.2 Filial

Filialer till utländska juridiska personer och konstruktioner etablerade i andra jurisdiktioner, särskilt i sådana med begränsad transparens eller informationsdelning, kan innebära förhöjda risker ur ett penningtvättsperspektiv. Det föreligger svårigheter för svenska tillsynsmyndigheter att genomföra ägarprövningar och lämplighetsprövningar för filialer till verksamheter som är registrerade i vissa länder.

Filialer som utgör en del i komplexa internationella koncernstrukturer i olika jurisdiktioner medför svårigheter för myndigheter och privata aktörer att kontrollera bolagets verksamhet och företrädare. Filialer som är registrerade i Sverige och som anlitar underentreprenörer i stor omfattning kan medföra svårigheter för myndigheters tillsynsutövning, informationsinhämtning, och bedömning av ansvarsfördelning. Skillnader mellan jurisdiktioner avseende krav och/eller tidpunkter för upprättande och offentliggörande av årsredovisningar/koncernredovisningar kan också försvåra myndigheters tillsyn.

Även om filialer är bokföringsskyldiga i Sverige kan det föreligga svårigheter att granska och kontrollera filialers ekonomiska ställning. I internationella koncernstrukturer kan delar av koncernens finansiella information baseras på finansiell information som avser olika perioder, viss information är äldre samtidigt som andra bolag i koncernen redovisar mer aktuella uppgifter. Detta medför svårigheter för myndigheter att utföra kontroll och tillsyn samt risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism utan att det upptäcks.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga betydande risk för att filialer kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Filialer bedöms kunna spela en viktig roll i storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (3). Filialer utgör en låg andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i filialer vara låg och ge en begränsad samhällspåverkan (1). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att filialer utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till medel (4).

5.2.3 Handelsbolag och kommanditbolag

Kriminella aktörer kan registrera målvakter som bolagsmän, och därmed finns risk att kriminella utnyttjar handelsbolag eller kommanditbolag för att tvätta pengar. Det krävs dock att det registreras två målvakter, vilket borde försvåra användandet av handelsbolag eller kommanditbolag som brottsverktyg. Det blir också svårt att styra bolaget om tillgången till målvaktens identitet skulle upphöra. Att ersätta eller tillsätta en ny bolagsman eller komplementär är generellt mer komplicerat än att utse en ny styrelseledamot i ett aktiebolag. Ett handelsbolag upplöses vid en delägars död och försätts i likvidation vilket kan påverka kriminella aktörers intresse för att nyttja denna juridiska form för penningtvättsupplägg.

Det är möjligt för ett aktiebolag att vara bolagsman i ett handelsbolag eller kommanditbolag. Sådana bolagsstrukturer kan öka risken för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att försvåra insyn i ägar- och kontrollförhållanden. Ett aktiebolag som bolagsman i ett handelsbolag eller kommanditbolag kan bidra till att skapa ett större avstånd mellan den verkliga huvudmannen och den juridiska personen, vilket kan försvåra upptäckt och utredning

av brottslig verksamhet. Mot denna bakgrund bedöms det finnas en viss risk att en sådan bolagsstruktur är attraktiv för kriminella aktörer som vill dölja sitt ägarskap eller sin kontroll genom ett annat bolag.

Det finns inget kapitalkrav för att starta ett handelsbolag eller kommanditbolag vilket bör medföra ett ökat intresse för att dessa juridiska former skulle vara intressanta för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det finns dock skattemässiga aspekter som medför en begränsad möjlighet för kriminella aktörer att utnyttja handelsbolag eller kommanditbolag som brottsverktyg. Handelsbolag eller kommanditbolag är inte skatteskyldiga för sina inkomster utan det är delägarna som beskattas för sin andel av bolagets eventuella vinst. Detta medför en begränsad möjlighet för kriminella aktör att använda sig av en målvakt.

Eftersom bolagsmännen för handelsbolag eller kommanditbolag i regel är fysiska personer med personligt ansvar tenderar dessa att inte överlåta, sälja eller avyttra sina bolag till bolagsförmedlare.

Revisionsplikten för handelsbolag och kommanditbolag inträder först när ett handelsbolag eller kommanditbolag ägs av en juridisk person eller är moderbolag i en koncern och vissa gränsvärden är uppfyllda eller när ett handelsbolag eller kommanditbolag är att betrakta som ett stort företag.¹⁰⁴ Avsaknad av revisionsplikt för vissa handelsbolag eller kommanditbolag medför en sårbarhet för dessa att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga betydande risk för att handelsbolag och kommanditbolag kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Handelsbolag och kommanditbolag bedöms kunna spela en viktig roll i storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (3). Handelsbolag och kommanditbolag utgör en mindre andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i handelsbolag eller kommanditbolag vara medel och ge en viss samhällspåverkan (2). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att handelsbolag eller kommanditbolag utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till medel (5).

5.2.4 Utländsk juridisk person med fast driftställe

Ett fast driftställe är ett skatterättsligt begrepp som används för att avgöra om ett utländskt företag bedriver verksamhet i Sverige på ett sådant sätt att det ska beskattas här.¹⁰⁵

Det finns inget krav på att utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige har en fysisk företrädare i Sverige utan det krävs endast att en delgivningsbar person¹⁰⁶ utses och registreras. Uppdraget som delgivningsbar person kan kombineras med andra uppdrag, det är t.ex. vanligt att den delgivningsbara personen även agerar deklaraationsombud. Ingen av dessa

¹⁰⁴ Se 2 § revisionslagen (1999:1079).

¹⁰⁵ Definitionen av fast driftställe finns i 2 kap. 29 § inkomstskattelagen (1999:1229).

¹⁰⁶ En delgivningsbar person har inte rätt att företräda bolaget, teckna firma eller fatta beslut för bolagets räkning. Har personen inte även andra uppdrag/fullmakter är denne endast delgivningsmottagare.

roller innebär däremot något juridiskt ansvar för det fasta driftställets eller det bakomliggande bolagets affärer. Delgivningsmottagaren kan dessutom exempelvis vara en advokat som lyder under tystnadsplikt i frågor som rör den utländska juridiska personen. Det finns inte heller något krav på personlig inställelse eller kontroll av den person som registrerar den utländska juridiska personens fasta driftställe hos Skatteverket. Därmed föreligger det risk för att kriminella aktörer som vill dölja sin inblandning i en verksamhet utnyttjar denna form av etablering, eftersom möjligheten att verka anonymt är stor och myndigheternas möjlighet till kontroll är begränsad.

En utländsk juridisk person ansvarar själv för att göra bedömningen om huruvida företagets verksamhet uppfyller reglerna för fast driftställe i Sverige. Det medför risker för att utländska juridiska personer verkar i Sverige under en legitim fasad men kan undgå beskattning.

Brottsbekämpande myndigheter har identifierat flera exempel där utländska företag uppgett att de bedriver uthyrning av personal (bemanningsföretag), men inte uppgett att de har fast driftställe i Sverige. Vid utredningar har det dock framkommit att företaget i själva verket bedrivit affärsverksamhet såsom underentreprenör inom exempelvis byggverksamhet i Sverige och företaget anses därmed ha fast driftställe i Sverige. Det finns även exempel på utländska företag registrerade i andra EU-länder som uppges hyra ut personal till svenska bolag, men som varken redovisat anställda eller lämnat in inkomstdeklarationer och årsredovisningar i hemlandet. Verksamheten har i dessa företag bedömts bedrivas från en stadigvarande plats i Sverige och därmed ansetts ha haft fast driftställe i Sverige.¹⁰⁷

Utstationering av arbetstagare innebär att en arbetsgivare etablerad i en EU-medlemsstat skickar personal för att tillfälligt utföra en tjänst i en annan medlemsstat. För att säkerställa att rätt skatt betalas för det arbete som utförs av utstationerad arbetskraft, behöver svenska myndigheter kännedom om vilka personer med uppehållsrätt i EU som arbetar i Sverige samt ha korrekta uppgifter om deras skattskyldighet. Systemet baseras på självdeklarering varvid arbetsgivaren är skyldiga att anmäla bland annat arbetsperioder och personuppgifter för utstationerad skattskyldig arbetskraft till Skatteverket. Missbruk av regelverken har identifierats av svenska myndigheter och problematiken rör dels själva registret och kvaliteten på dess uppgifter, dels att det är tillitsbaserat. Att inte betala korrekta skatter och avgifter för utstationerad personal sätter också konkurrensen ur spel och möjliggör storskaligt skatteundandragande och penningtvättsupplägg.¹⁰⁸

Eftersom kontroll och tillsyn av utstationering ligger hos flera olika myndigheter samt arbetsmarknadens parter har det skapats luckor som systematiskt utnyttjas av företag och kriminella aktörer. Luckorna innebär möjligheter att kringgå och missbruka regelverk utan någon större upptäcktsrisk. Möjligheterna till efterkontroll är med tanke på myndigheternas

¹⁰⁷ Erfarenheter från kontroller av utländska företag med fast driftställe kopplat till en större industrietablering i norra Sverige har publicerats i en myndighetsgemensam strategisk rapport, *Skatteundandragande som konkurrensfördel inom arbetslivskriminalitet – en analys av en stor etablering inom bygg- och anläggning* Dnr: Ekobrottsmyndigheten, HD5800-15/2025 SAK 89/Skatteverket, 25UND3583.

¹⁰⁸ Se exempelvis Utstationering och arbetslivskriminalitet. Myndighetsgemensam rapport, 2024/054539–17 och Pilotprojekt – utstationering. Myndighetsgemensam rapport, 2024/054539–43.

resurser begränsade i relation till omfattningen av utstationerade arbetstagare. Därutöver har regelverken kring utstationering, utlänningsrätt, socialförsäkring och beskattning många undantag och harmoniserar inte med varandra, vilket skapar sårbarheter som kan utnyttjas i arbetslivskriminella upplägg.¹⁰⁹

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga hög risk för att utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Utländska juridiska personer med fast driftställe bedöms spela en nödvändig roll i storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (4). Utländska juridiska personer med fast driftställe utgör en mindre andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i utländska juridiska person med fast driftställe vara medel och kan därmed ge en viss samhällspåverkan (2). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att utländska juridiska person med fast driftställe utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till betydande (6).

5.3 Föreningar

5.3.1 Ekonomisk förening

En ekonomisk förening styrs och leds av styrelsen som utsetts av föreningens medlemmar. Det finns därmed begränsade möjligheter för kriminella aktörer att överta denna verksamhetsform i samband med penningtvättsupplägg. Eftersom en ekonomisk förening ofta styrs av en icke professionell styrelse bestående av förtroendevalda medlemmar i föreningen ökar risken att någon i verksamheten utnyttjar företagsformen som ett led i ett penningtvättsupplägg eller finansiering av terrorism. Medlemmarna i en ekonomisk förening är inte heller personligt ansvariga för föreningens skulder, vilket också kan bidra till en ökad risk för utnyttjande.

Det finns risk att kriminella aktörer använder ekonomiska föreningar i syfte att ansöka om bidrag för projekt och utvecklingsstöd hos myndigheter och privata aktörer. Dessa bidrag är dock endast till för ekonomiska föreningar som driver allmännyttig verksamhet utan vinstsyfte. Eftersom ekonomiska föreningar inte tidigare varit skyldiga att registrera årsredovisningen hos Bolagsverket har myndigheter haft svårt att kontrollera hur dessa bidrag använts. Från och med räkenskapsår 2025 är det dock krav¹¹⁰ på att ekonomiska- och bostadsrättsföreningar ska registrera årsredovisningen hos Bolagsverket, vilket ger myndigheten möjlighet att kontrollera och dela information till andra aktörer.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga medel risk för att ekonomiska föreningar kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Ekonomiska föreningar bedöms ha vissa förutsättningar för storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (2). Ekonomiska föreningar utgör en låg andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ <https://bolagsverket.se/forening/bostadsrattsforening/arsredovisningforbostadsrattsforening.1469.html>.

bedöms konsekvensen av penningtvätt i ekonomiska föreningar vara låg och kan därmed ge begränsad samhällspåverkan (1). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att ekonomiska föreningar utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till låg (3).

5.3.2 Bostadsrättsförening

Eftersom bostadsrättsföreningar ofta består av medlemmar som bor och äger bostäder i föreningen finns ett stort egenintresse hos medlemmarna att föreningen ska förvaltas väl. Bostadsrättsföreningar utser en styrelse som förvaltar och företräder föreningen. Det finns dock risk för att kriminella aktörer kan överta eller infiltrera bostadsrättsföreningars styrelser. Det finns därmed en viss risk för att bostadsrättsföreningar utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bostadsrättsföreningar med stort kapital och värdefull egendom kan vara attraktiva för kriminella aktörer. Det finns exempel där kriminella aktörer använt sig av bulvaner och målvakter för att ta över en bostadsrättsförenings styrelse. Det finns även exempel där kriminella aktörer upprättat falska styrelseprotokoll för att få tillgång till föreningens bankkonton via bulvanen eller målvakter och på så sätt tömma bostadsrättsföreningen på dess ekonomiska tillgångar. Eftersom många bostadsrättsföreningar äger egendomar som är lågt belånade finns det även fara för att kriminella aktörer som kontrollerar en bostadsrättsförening belånar egendomen och tillskansar sig pengarna från lånet. Genom att kontrollera styrelsen kan kriminella aktörer genomföra ekonomiska transaktioner som syftar till att tömma förening på ekonomiska tillgångar. Det har visat sig i brottsutredningar att kriminella aktörer som kontrollerat bostadsrättsföreningar har anlitat företag de själva kontrollerat och på så sätt ställt ut oriktiga fakturor till bostadsrättsföreningen och på så sätt tömt föreningen på ekonomiskt kapital.¹¹¹ Avsaknaden av krav på kvalificerad revisor i alla bostadsrättsföreningar utgör en sårbarhet för missbruk av föreningen. Det är endast för stora bostadsrättsföreningar som det ställs sådant krav¹¹². Många föreningar anlitar dock externa redovisningskonsulter och förvaltare för att sköta föreningens ekonomi, vilket skulle kunna öka upptäcktsrisken för missbruk.

Ytterligare sårbarhet är att det inte alltid sker bakgrundskontroller av de personer som registreras i en styrelse för en bostadsrättsförening. Företrädare som inte uppfyller de formella kraven, exempelvis har näringsförbud eller är försatta i personlig konkurs, ska nekas registrering.

Innan en bostadsrättsförening får upplåtas ska den ekonomiska planen godkännas av intygsgivare och registreras hos Bolagsverket. Det har visat sig i brottsutredningar att dessa planer har förfalskats eller upprättats felaktigt i syfte att dölja den verkliga ekonomiska situationen som föreningen befinner sig i. Detta kan leda till att föreningen belastas med skulder och försätts i konkurs.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga medel risk för att bostadsrättsföreningar kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹¹¹ Ett modus som förekommit i ärenden som har utretts av polisen och Ekobrottsmyndigheten.

¹¹² Bestämmelserna om revision i lagen om ekonomiska föreningar gäller även för bostadsrättsföreningar, se 9 kap. 26 § bostadsrättslagen (1991:614) och 8 kap. 14 § lag (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Bostadsrättsföreningar ha vissa förutsättningar för storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (2). Bostadsrättsföreningar utgör en mindre andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i bostadsrättsföreningar vara medel och kan därmed ge en viss samhällspåverkan (2). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att bostadsrättsföreningar utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till medel (4).

5.3.3 Ideell förening

Det är enkelt att bilda en ideell förening och därigenom få tillgång till ett organisationsnummer. Föreningsfriheten är grundlagsskyddad och uppgifter om föreningars styrelseledamöter finns inte samlade i något centralt register. Detta försvårar möjligheten till kontroll och tillsyn. Ansökningshandlingarna är inte heller digitaliserade vilket försvårar kontroll och urvalsarbetet.

Avsaknaden av ett register över företrädare medför att det inte finns några officiella uppgifter om vem eller vilka personer som agerar i en förening. Detta gör att det är omöjligt att koppla samman information och aktörer över tid vilket även det försvårar kontroll, analys och samverkan mellan myndigheter. Det innebär också att bidragsgivare som uppmärksammar felaktigheter och beslutar om återkrav av utbetalda medel inte kan få hjälp med indrivning av dessa eftersom uppgift om aktuell firmatecknare sällan finns.

Därutöver innebär avsaknad av aktuellt register över ideella föreningar och dess företrädare att det finns ett stort antal föreningar som Skatteverket inte kan komma i kontakt med. Skatteverkets organisationsnummerregister omfattar omkring 166 000 ideella föreningar, varav omkring 30 000 saknar känd adress. Vissa föreningar lämnar inte in inkomstdeklarationer eller annan information vilket innebär att Skatteverket inte har kännedom om föreningens ekonomiska aktivitet och verksamhet. Dessa föreningar kan ändå verka, inneha bankkonto och aktivt söka offentliga bidrag. Skatteverket kan i dagsläget inte avregistrera en ideell förening på eget initiativ.

Ideella föreningar finansieras till stor del genom offentliga bidrag och är även i många fall berättigade till anställningsstöd från arbetsförmedlingen för anställd personal. Det finns idag ingen skyldighet för utbetalarna att lämna uppgifter om utbetalningar till Skatteverket och det finns inte heller någon central databas över bidrag. Detta innebär att Skatteverket inte har kännedom om vilka bidrag som en viss förening mottagit. Det innebär också att de olika utbetalarna inte har kännedom om vad andra myndigheter gjort för utbetalningar till en viss förening, vilket ökar risken för dubbelfinansiering genom bidrag.

Ideella föreningar kan bedriva näringsverksamhet, ansöka om F-skatt och registrera sig för mervärdesskatt och som arbetsgivare. Att företrädare eller medlemmar har näringsförbud utgör inte laglig grund för att neka registrering till F-skatt.

Ideella föreningar omfattas bara av bokföringslagens bestämmelser om de bedriver näringsverksamhet eller har tillgångar som överstiger 1,5 miljoner kronor. En ideell förening som inte bedriver näringsverksamhet, och som finansieras med offentliga bidrag, behöver i många fall inte upprätta någon bokföring. Något som försvårar kontroll för såväl Skatteverket som utbetalare av offentliga bidrag.

Med stöd av organisationsnumret som tilldelas av Skatteverket kan föreningar erhålla bankkonto, vilket är en förutsättning för att söka och ta emot offentliga bidrag. Bankerna har dock på senare tid intagit en mer restriktiv inställning till ideella föreningar på grund av svårigheten att upprätthålla god kundkännedom. Bankernas mer restriktiva hållning kan medföra att alternativa lösningar för transaktioner som exempelvis privata konton och penningförmedlare används, något som medför minskad spårbarhet av föreningens insamlade medel.

Flera myndigheter har uppmärksammat sårbarheter avseende ideella föreningar. I Riksrevisionen belyser att bidragsgivningen till civilsamhället traditionellt sett bygger tillit och att det finns risk för att tilliten utnyttjas av oseriösa aktörer och att myndigheterna inte har anpassade kontroller för riskbilden. Exempelvis saknar myndigheterna lättillgänglig information om vilka bidrag som andra myndigheter betalar ut och till vilka organisationer som bidragen går. I Riksrevisionens granskning av arvsfondsprojekt har det visat sig att det finns en historik av ekonomisk brottslighet, organiserad brottslighet och demokratihotande brottslighet bland anställda och firmatecknare i arvsfondsprojekt.¹¹³ Både projektaktiva personer och själva organisationerna som fått projektbidrag ur Allmänna arvsfonden är dessutom kraftigt överrepresenterade i penningtvätsregistret.¹¹⁴ Finanspolisen konstaterar att föreningsformen utnyttjas som verktyg för brottslighet. Polismyndigheten pekar särskilt ut insamlingar via stiftelser och ideella föreningar som riskområden för penningtvätt och finansiering av terrorism, men även för välfärdsbrottslighet i form av bedrägerier mot det offentliga.¹¹⁵ En central sårbarhet i detta sammanhang är den bristande insynen, däribland avsaknaden av ett offentligt företrädarregister för vissa föreningsformer. Under 2025 mottog Skatteverket kontrolluppgifter¹¹⁶ där det framgår att ideella föreningar skickat cirka 5 miljarder kronor till andra länder.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga betydande risk för att ideella föreningar kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Ideella föreningar bedöms kunna spela en viktig roll för storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (3). Ideella föreningar utgör en betydande andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i ideella föreningar vara betydande och kan därmed ge en betydande samhällspåverkan (3). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att ideella föreningar utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till betydande (6).

¹¹³ Riksrevisionens Tillit och kontroll

<https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2023/tillit-och-kontroll---statlig-bidragsgivning-till-civilsamhallet.html#h-Sammanfattning>

¹¹⁴ Allmänna arvsfonden – pengar som söker mening (RiR 2024:2)

<https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2024/allmanna-arvsfonden---pengar-som-soker-mening.html>

¹¹⁵ Finanspolisen informerar - Risker för penningtvätt och finansiering av terrorism förknippat med ekonomiska och ideella föreningar samt stiftelser.

¹¹⁶ KU80.

5.3.4 Samfällighetsföreningar

Samfällighetsföreningar förvaltas och företräds av en styrelse som utses av föreningens ägare. Dessa har ett stort intresse av att samfälligheten ska skötas effektivt, rättssäkert och förvaltas väl. Företrädare kan dock missbruka sin ställning och använda denna juridiska form för penningtvätt och finansiering av terrorism.

I samfällighetsföreningar är det vanligt att styrelsen består av samma personer under en lång tid. Eftersom många samfällighetsföreningar saknar krav på granskning av kvalificerad revisor finns det viss sårbarhet för att samfälligheter med svag intern granskning och kontroll kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga låg risk för att samfällighetsföreningar kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Samfällighetsföreningar bedöms ha begränsade förutsättningar för storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (1). Samfällighetsföreningar utgör en mindre andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i samfällighetsföreningar vara medel och kan därmed ge en viss samhällspåverkan (2). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att samfällighetsföreningar utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till låg (3).

5.4 Stiftelser

Sedan 1 januari 2025 gäller att en anmälan för registrering i stiftelseregistret ska innehålla en försäkran på heder och samvete att styrelseledamöterna, eller den som har bemyndigats att företräda stiftelsen, inte är i konkurs eller har förvaltare.¹¹⁷ Någon kontroll av dessa uppgifter eller andra uppgifter om den som anmäls görs inte av länsstyrelserna. Eftersom det inte görs några ytterligare kontroller, varken vid registreringen eller vid ett senare tillfälle, av styrelseledamöter eller firmatecknare för en stiftelse, kan aktörer som har näringsförbud använda en stiftelse för att bedriva näringsverksamhet. Detta medför en ökad sårbarhet för kriminella aktörers intresse för denna associationsform.

Skatteverket har uppgift om firmatecknare genom inlämnade deklarationer på papper men kan i dag inte ta tillvara uppgifterna maskinellt. Närmare sex procent av alla stiftelser i Skatteverkets register saknar aktuell adress. Skatteverket saknar även uppgifter om stiftelsers grundare och förmånstagare, samt vem eller vilka som är stiftelsernas styrelseledamöter eller förvaltare. Sådana uppgifter finns hos länsstyrelserna men behöver hämtas in i varje enskilt fall för att kunna användas i Skatteverkets utredningar. Avseende de stiftelser som Skatteverket tilldelar organisationsnummer för, familjestiftelser, finns motsvarande uppgifter i icke-digital form. Bristerna i myndigheternas register och tillgång på information är en sårbarhet men dessa stiftelsers ändamål är dock av sådan art att de endast i undantagsfall antas förekomma som brottsverktyg.

¹¹⁷ Lag (2024:1114) om ändring i stiftelselagen (1994:1220).

I organisationsnummerregistret hos Skatteverket fanns vid årsskiftet 2025/2026 totalt 22 181 stiftelser. I länsstyrelsernas stiftelseregister fanns den 1 september 18 706 registrerade stiftelser. Differensen kan bero på felaktigheter men också på ändringar i lagstiftning och att ansvarsfördelningen för registerföring har ändrats över tid. Dock utgör differensen en sårbarhet eftersom det kan finnas stiftelser som verkar utan att vara registrerade hos länsstyrelserna.

Ytterligare en sårbarhet är registreringen av verkliga huvudmän för stiftelser. Samtliga stiftelser ska göra anmälan till Bolagsverkets register över verkliga huvudmän, oavsett om det finns eller saknas verklig huvudman. Vissa stiftelser är dock undantagna, till exempel om staten, en region eller en kommun har ett rättsligt bestämmande eller inflytande över stiftelsen.¹¹⁸ Stiftelser som förvaltas av en annan juridisk person har en så kallad anknuten förvaltning. Vid ingången av 2026 fanns drygt 9 300 stiftelser registrerade i registret över verkliga huvudmän. Av de knappt 19 000 stiftelserna som är registrerade i stiftelseregistret har drygt 10 300 anknuten förvaltning. Utan kännedom om exakt hur många stiftelser med anknuten förvaltning som är undantagna kravet på registrering, kan det konstateras att det finns en risk för att registret över verkliga huvudmän inte ger en rättvisande bild. Det saknas även koppling eller samkörning mellan registren, vilket innebär att uppgifter om företrädare kan registreras i stiftelseregistret utan att de anmäls eller uppdateras i registret över verkliga huvudmän. Det går därför inte att med säkerhet att fastställa om uppgifterna i sistnämnda register är korrekta.

Stiftelser som bedriver insamlingsverksamhet är förknippade med vissa specifika risker för penningtvätt och finansiering av terrorism.¹¹⁹ Insamlingskampanjer kan göras genom både fysiska och digitala plattformar, där digitala plattformar kan utgöras av öppna kanaler såväl som stängda forum. Digitala plattformar kan nå en bred, nationell och internationell målgrupp. Givare har ofta möjlighet att vara anonyma.

Det föreligger svårigheter att kontrollera att medel som skickas till högriskländer, konflikt och krigsområden landar hos rätt mottagare. Det finns risk för att stiftelser som samlar in medel i syfte att främja välgörande ändamål i konflikt och krigsutsatta områden, kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.¹²⁰ Organisationen kan också vara mer eller mindre transparent med insamlingens syfte. Det finns risk att mottagare av insamlat medel som ska gå till välgörande ändamål utnyttjar stiftelser med insamlingsverksamhet i Sverige genom att ge falsk information om en verksamhet i konflikt och krigsområden, på så sätt kan medel från stiftelser som varit avsedda för välgörande ändamål riskera att används för att finansiera och stödja terrorism. Det föreligger därmed risk för att insamlade medel finansierar terrorism både medvetet och omedvetet.

¹¹⁸ Lag om registrering av verkliga huvudmän är inte tillämplig på staten, regioner, kommuner eller kommunalförbund eller juridiska personer som staten, regioner, kommuner eller kommunalförbund, var för sig eller tillsammans, har ett direkt eller indirekt rättsligt bestämmande eller inflytande över.

¹¹⁹ Finanspolisen informerar - Föreningar och stiftelser april 2024.

¹²⁰ Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2024/2025. Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025.

Allmänheten har ofta stort förtroende för stiftelser som bedriver insamlingsverksamhet, och risken finns att kriminella aktörer utnyttjar detta förtroende i brottsliga upplägg. Om stiftelser utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism kan det påverka allmänhetens förtroende för stiftelser, vilket skulle kunna få stor negativ påverkan för stiftelser som bedriver insamlingsverksamhet om benägenheten att donera pengar skulle minska.

Länsstyrelserna saknar möjlighet att hämta in uppgifter om stiftelsers verksamhetspartners eller mottagare av stiftelsers pengar utanför Sverige, vilket begränsar deras möjlighet till tillsyn av stiftelser som samlar in och fördelar medel utomlands.

Skatteverket har uppmärksammat upplägg där insamlingsstiftelser utformats på ett sådant sätt att de i praktiken inte uppfyller kraven för stiftelser. Genom bulvanstiftare och taktiskt utformade dokument och korrigerade protokoll döljs det verkliga ägandet och de verkliga syftena. Utan samverkan och informationsdelning mellan länsstyrelserna och Skatteverket upptäcks inte sådana stiftelser i kontrollen.

Stiftelser som bedriver näringsverksamhet, som är moderstiftelser, insamlingsstiftelser, kollektivavtalsstiftelser, stiftelser som har bildats av eller tillsammans med staten, en kommun eller en region, pensionsstiftelser, personalstiftelser samt vanliga stiftelser med tillgångar med ett marknadsvärde som överstiger 1,5 miljoner kronor är bokföringsskyldiga.¹²¹ Dessa stiftelser ska för varje räkenskapsår avsluta bokföringen med en årsredovisning och offentliggöra den. Detta görs genom att årsredovisningen lämnas in till aktuell länsstyrelse.¹²² För dessa stiftelser finns en insyn genom att stiftelsen dels måste ha en kvalificerad revisor, dels ska lämna in årsredovisningen till tillsynsmyndigheten. En nybildad stiftelse kan ha möjlighet till förlängt räkenskapsår, vilket innebär att det hinner gå nästan två år från stiftelsens bildande innan länsstyrelsen, i egenskap av tillsynsmyndighet, får möjlighet att granska dess räkenskaper. Under denna initiala period saknar länsstyrelsen insyn i stiftelsens ekonomiska aktiviteter, vilket försvårar en effektiv kontroll av verksamheten. Detta utgör en sårbarhet för att kriminella aktörer kan utnyttja denna konstruktion för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Stiftelser som inte är bokföringsskyldiga är inte skyldiga att avsluta räkenskapsåret med en årsredovisning. När en stiftelse inte är bokföringsskyldig finns inte heller krav på att ha en kvalificerad revisor.¹²³ Detta utgör sårbarheter för att kunna upptäcka om en stiftelse används för exempelvis penningtvätt.

Tillgången till uppgifter hos Skatteverket om stiftelsers ekonomiska förhållanden är begränsad på grund av att bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer inte omfattas av någon uppgiftsskyldighet, samt att stiftelserna inte lämnar uppgifter i inkomstdeklarationer.

¹²¹ 2 kap. 3 § bokföringslagen (1999:1078) och 6 kap. 1 § p. 5 årsredovisningslagen (1995:1554).

¹²² 8 kap. 1 §, 3 § p 4 årsredovisningslagen och 6 kap 1 § p 5, 2 § bokföringslagen (1999:1078).

¹²³ 4 kap. 4 § stiftelselagen (1994:1220).

Under 2025 mottog Skatteverket kontrolluppgifter från finansiella institut om utlandsbetalningar¹²⁴ där det framgår att svenska stiftelser skickat cirka 152 miljarder kronor till andra länder. Skatteverket har vidare iakttagit att svenska stiftelser används för att tömma bolag genom vinstutdelningar, och att de svenska fördelaktiga reglerna för näringsbetingade andelar¹²⁵ är attraktiva och marknadsförs i detta syfte utomlands. Det finns i dessa fall kopplingar till svenska skatterådgivare. Skatteverket har i flera utredningar uppmärksammat upplägg där stiftare till svenska stiftelser har satt sig själv som förmånstagare. Stiftarna och förmånstagarna var i många fall hemmahörande i utlandet. Syftet har troligen varit att slussa pengar från bolag i utlandet via svenska stiftelser vidare till förmånstagaren som har bankkonton i lågskattejurisdiktioner. Beloppen kan i enskilda fall uppgå till hundratals miljoner kronor.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga medel risk för att stiftelser kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Stiftelser bedöms kunna spela en viss roll i storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (2). Stiftelser utgör en mindre andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i stiftelser vara medel och kan därmed ge en viss samhällspåverkan (2). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att stiftelser utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till medel (4).

5.5 Trossamfund

Vissa egenskaper hos trossamfund medför risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Exempelvis finns det en ökad risk hos trossamfund med omfattande insamlingsverksamhet, dessa kan vara attraktiva för kriminella aktörer som vill tvätta pengar eller finansiera terrorism, bland annat mot bakgrund av att trossamfund ofta tar emot donationer, gåvor och kollekt. Det finns därmed möjlighet att blanda legitima ekonomiska transaktioner med brottsvinster och på så föra in dem i det finansiella systemet.

Eftersom många trossamfund skickar pengar till religiösa organisationer, biståndsprojekt eller samarbetspartners i andra länder finns det risk att medlen oavsiktligt eller avsiktligt går till aktörer som bidrar till finansiering av terrorism. Under 2025 mottog Skatteverket kontrolluppgifter¹²⁶ där det framgår att trossamfund skickat cirka 890 miljoner kronor till andra länder.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga medel risk för att trossamfund kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Trossamfund bedöms kunna ha vissa förutsättningar för storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (2). Trossamfund utgör en låg andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av

¹²⁴ KU80.

¹²⁵ 24 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

¹²⁶ KU80.

penningtvätt i trossamfund vara låg och kan därmed ge en begränsad samhällspåverkan (1). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att trossamfund utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till låg (3).

5.6 Truster

Trusten är en juridisk konstruktion som är vanlig i anglosaxiska länder men eftersom den saknar en direkt motsvarighet i svensk rätt riskbedöms endast trustförvaltare i denna rapport.

5.6.1 Trustförvaltare

Även om det inte finns någon möjlighet att registrera en trust i Sverige finns det inga begränsningar som hindrar en person, fysisk eller juridisk, i Sverige från att agera som förvaltare, beskyddare eller administratör av en trust som bildats enligt utländsk lag. De juridiska personer och konstruktioner som registreras som trustförvaltare i Sverige förvaltar därmed utländska trustar. Det återfinns både fysiska personer bosatta i Sverige som bedriver verksamhet som avser förvaltning av en trust, och fysiska personer bosatta i andra länder som bedriver verksamhet i Sverige som avser trustförvaltning. För trustförvaltning i svensk kontext används ofta ett kommanditbolag där förvaltaren är komplementär, inte sällan en utländsk fysisk eller juridisk person, med obegränsat ansvar. Tillgångarna kan vara allt från kontanta medel och värdepapper till fastigheter och kryptovalutor. Komplementären hanterar sedan tillgångar som ofta är placerade via offshore-konton¹²⁷.

Trustförvaltare omfattas av penningtvättslagstiftningen och är skyldiga att registrera sig i Bolagsverkets register mot penningtvätt och i registret över verkliga huvudmän. Om en företrädare eller verklig huvudman anses brista i lämplighet har länsstyrelserna möjlighet att förelägga (med vite) den juridiska personen att vidta rättelse genom att byta ut företrädaren, eller den verkliga huvudmannen att vidta de åtgärder som krävs för att denne inte längre ska vara verklig huvudman. Om den juridiska personen inte efterföljer ett sådant föreläggande har länsstyrelserna möjlighet att förelägga (med vite) den juridiska personen att upphöra med verksamheten. Om det däremot är den verkliga huvudmannen som inte efterlever ett sådant föreläggande kan länsstyrelserna inte vidta åtgärder mot verksamhetsutövaren. Det innebär att verksamhetsutövarens verksamhet kan fortgå obehindrat oaktat den verkliga huvudmannens olämplighet.

Det finns risk att den som förvaltar en trust åsidosätter förtroendet att förvalta trustens tillgångar enligt bestämmelserna i trusturkunden och använder trusten för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det finns exempel på användande av verkliga utländska trustar, där skattebortfallet och penningtvätten sker i Sverige. I syfte att dölja den rättmätige ägaren av tillgångarna som ligger under trusten placeras ett led med en utländsk trust mellan ägaren och en kedja av holdingbolag. Flera sådana fall har utretts av Skatteverket, men det saknas officiella beräkningar på omfattning i antal eller monetära belopp. Exempel på tillgångar i uppläggen är aktier i svenska onoterade aktiebolag eller bostadsrätter.

¹²⁷ Ett offshorekonto är ett bankkonto som öppnas i ett land eller jurisdiktion som skiljer sig från där kontoinnehavaren är bosatt eller bedriver verksamhet.

Det finns en risk för att registreringen som trustförvaltare kan vara felaktig och att någon egentlig trust inte föreligger. Registreringen som trustförvaltare kan då, utåt sett, ge en legitim bild av verksamheten. Detta eftersom de svenska kommanditbolagen som registreras som trustförvaltare står under länsstyrelsernas tillsyn och därmed omfattas av kraven i penningtvätsregelverket. Det finns därmed en risk för att den svenska strukturen används som en legitimations- eller frontstruktur för arrangemang för utländska tillgångar och förmögenhetsförhållanden. I ett sådant scenario kan den underliggande penningtvätten eller det eventuella skatteundandragandet äga rum utanför Sverige, medan den svenska bolagsstrukturen och tillsynen bidrar till att ge upplägget en legitim framtoning och försvåra identifieringen av den verkliga verksamheten, tillgångarnas ursprung och de personer som ytterst kontrollerar strukturen.

Som ovan nämnts kan det ifrågasättas om det i dessa fall faktiskt är fråga om truster som de registrerade trustförvaltarna agerar inom. Omständigheterna talar i stället för att det kan vara fråga om upplägg där svenska kommanditbolag används som en del av en struktur med koppling till utländska tillgångar och förmögenhetsförhållanden. Det kan i sådana fall finnas en risk för att strukturen används för att dölja tillgångars ursprung eller de bakomliggande ägar- och kontrollförhållandena. Mot denna bakgrund kan även registreringen som trustförvaltare ifrågasättas, om någon trust i rättslig mening inte föreligger. Eftersom det kan vara svårt att identifiera vem som i praktiken kontrollerar eller har rätt till tillgångarna i en trust används konstruktionen ibland i internationella ägar- och förvaltningsstrukturer. När trustförvaltare använder sig av flera mellanliggande holdingbolag i olika jurisdiktioner skapar det en distans till den yttersta ägaren och det uppstår svårigheter för myndigheter att kontrollera företrädare och kontrollen av trusten.

Myndigheternas begränsade insyn, och att trustförvaltare ofta präglas av komplexa ägarstrukturer och anonymitet, medför en ökad risk för att kriminella aktörer utnyttjar trustförvaltare för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det föreligger även svårigheter för myndigheterna att genomföra tillsyn, prövning av företrädare och granskning av de juridiska personer som är registrerade som trustförvaltare.

Utifrån redovisade brottsupplägg, hot och sårbarheter bedöms det föreligga betydande risk för att trustförvaltare kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Trustförvaltare bedöms kunna spela en viktig roll för storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism (3). Trustförvaltare utgör en låg andel av de juridiska personerna och konstruktionerna som återfinns i Sverige. Av denna anledning bedöms konsekvensen av penningtvätt i trustförvaltare vara låg och kan därmed ge en begränsad samhällspåverkan (1). Mot denna bakgrund bedöms riskvärdet på samhällsnivå för att trustförvaltare utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism till medel (4).

5.7 Aktörers roll vid bildande, administration och granskning av juridiska personer och konstruktioner

I detta avsnitt beskrivs hur olika typer av aktörer spelar en viktig roll vid bildande, administration och granskning av juridiska personer och konstruktioner. Här beskrivs

aktörernas roll som grindvakter samt de risker som är förknippade med att de, medvetet eller omedvetet, kan medverka till eller möjliggöra penningtvätt och finansiering av terrorism.

5.7.1 Tjänsteleverantörer till juridiska personer och konstruktioner

I Sverige omfattas vissa typer av tjänsteleverantörer av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Flera typer av verksamhetsutövare kan tillhandahålla tjänster vid bildande, förvaltning och överlåtelse av juridiska personer och juridiska konstruktioner. Lagstiftningen begränsar inte sådana tjänster till en viss yrkesgrupp och omfattar bland annat advokater, affärsjurister, revisorer, redovisnings- och bokföringskonsulter samt företagsrådgivare och konsultbolag som erbjuder tjänster kopplade till etablering och administration av företag.

Dessa aktörer bistår med exempelvis utformning av bolagsordningar, stadgar och stiftelseurkunder, rådgivning om ägarstrukturer och avtalsvillkor samt praktiskt stöd vid registrering, ekonomisk administration och bokföring. Vissa aktörer erbjuder även standardiserade lösningar för etablering, och i vissa fall via digitala tjänster. Genom sin roll vid bildandet och den löpande förvaltningen av juridiska personer och konstruktioner utgör dessa aktörer en viktig grupp av grindvakter med en central funktion i att förebygga, upptäcka och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Dessa tjänsteleverantörer har dock även specialistkunskap som kan användas för att underlätta penningtvätt och finansiering av terrorism. Tjänsteleverantören kan vara omedveten om att denne används i penningtvättsupplägg, medvetet bortse från det, eller aktivt delta som möjliggörare – exempelvis som professionell penningtvättare (PML-aktör).¹²⁸ Tjänsteleverantören kan alltså i stället för att fylla en viktig funktion som grindvakt utgöra en potentiell möjliggörare.

Tjänsteleverantörer löper risk att användas som möjliggörare åt kriminella nätverk, det kan vara genom färdiga bolag som sedan används som brottsverktyg, förmedling av historikbolag som kriminella utnyttjar för att få en fasad av kreditvärdighet eller förmedling av lagerbolag som kriminella kan utnyttja eftersom det redan är registrerat och omedelbart kan tas i drift efter att de anmält nya uppgifter om företrädare, verksamhet och andra ändringar på företaget.¹²⁹

Vidare kan brottslig verksamhet integreras i legala verksamheter genom köp av etablerade företag. På så sätt får de kriminella aktörerna tillgång till attraktiva kunder och marknader, kan verka anonymt samt agera genom företag som har gott rykte. Vid förvärvet kan pengar från brottslig verksamhet tvättas och användas som betalning. Det finns möjlighet att relativt snabbt omsätta stora belopp eftersom köpet i sig kan genomföras genom en enda transaktion. Affärsrelationerna är i huvudsak kortvariga och inträffar bara enstaka gånger. Risk för

¹²⁸ Finanspolisen informerar – Professionella penningtvättare 2024.

¹²⁹ Möjliggörare för kriminella nätverk. Brottsförebyggande rådet. Rapport 2024:2.

penningtvätt föreligger vid överföring av köpeskilling. Överförs flera mindre belopp från flera olika bankkonton kan det vara svårt att upptäcka pengarnas ursprung.¹³⁰

Att till exempel med hjälp av en tjänsteleverantör bilda en juridisk person eller juridisk konstruktion eller agera som ombud kan alltså ge ett lager av trovärdighet till de kriminella aktörer som försöker få tillgång till det finansiella systemet för att flytta pengar på ett anonymt sätt mellan olika konton och jurisdiktioner. Det förhållandet att en av tjänsteleverantörerna granskat och godkänt exempelvis ekonomiska underlag kan utnyttjas för att öka trovärdighet och därigenom underlätta penningtvätt. Tjänsteleverantörer löper risk att utnyttjas för penningtvätt genom att de används för att legitimera illegala transaktioner och regelbrott.

Tjänsteleverantörer riskerar, som framgått ovan, att utnyttjas på grund av sin specialiserade kunskap. Varje sårbarhet i systemet mot penningtvätt innebär en möjlighet för kriminella att utnyttja aktörer som tillhandahåller tjänster till truster och bolag för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Det är därför av stor vikt att det finns lämplig reglering som kräver att tjänsteleverantörer vidtar åtgärder för att förhindra att kriminella aktörer kan skaffa sig brottsverktyg i form av nya bolag eller historikbolag, vilket ofta är en förutsättning för storskalig och mer komplex penningtvätt. Utan tillräcklig reglering och tillsyn av tjänsteleverantörer har kriminella aktörer möjlighet att utnyttja dessa för penningtvätt.

I Sverige är tjänsteleverantörer skyldiga att genomföra de förebyggande åtgärder som har krävts enligt FATF-standarderna sedan 2003.¹³¹ Tjänsteleverantörer är exempelvis skyldiga att utföra kundkännedomskontroller redan innan de juridiska personerna eller de juridiska konstruktionerna faktiskt skapas.¹³² De skyldigheter för tjänsteleverantörer som följer av lagstiftningen är en viktig del av ett effektivt ramverk för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget bedöms dessa minska sårbarheter avseende grindvakter. Dock bedöms riskmedvetenheten och kunskapen om penningtvättsregelverket vara låg hos tjänsteleverantörer.¹³³

Tillsyn av tjänsteleverantörer är en nödvändighet eftersom deras funktion som grindvakter också kan fungera som en viktig källa för brottsupptäckt för brottsförebyggande och brottsbekämpande myndigheter. Genomförandet av kraven som åligger tjänsteleverantörer hjälper dem att identifiera områden med förhöjd risk och tillämpa lämpliga riskreducerande åtgärder för att förhindra att deras tjänster missbrukas av kriminella aktörer. I Sverige är tillsynsansvaret för tjänsteleverantörer till delat, till exempel ansvarar länsstyrelserna för tillsynen av oberoende jurister och redovisningskonsulter, Revisorsinspektionen ansvarar för

¹³⁰ Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021. Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025.

¹³¹ Fatf report "Horizontal Review of Gatekeepers' Technical Compliance Related to Corruption", July 2024.

¹³² Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹³³ Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2024/2025, Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, NRA 2024/2025.

tillsyn över kvalificerade revisorer och Sveriges advokatsamfund ansvarar för tillsynen avseende advokater och advokatbyråer.

5.7.2 Revision och kvalificerade revisorer

Det finns som framgår i avsnitten ovan krav på revisionsplikt för vissa juridiska personer och konstruktioner.¹³⁴ Revisionsplikten innebär att ett företag enligt lag är skyldigt att anlita en kvalificerad revisor som granskar företagets externa redovisning, vilket inkluderar den löpande bokföringen och bokslutet eller årsredovisningen, och styrelsens förvaltning. Revision är en oberoende granskning och utmynnar i ett uttalande om information eller vissa förhållanden. Syftet med revisionen är att öka graden av tilltro för informationen hos externa intressenter såsom till exempel investerare, borgenärer, kunder, leverantörer, myndigheter och andra.

Revisor är dock inte en skyddad titel, vilket innebär att vem som helst kan kalla sig revisor eller t.ex. ha ordet revision med i sitt bolagsnamn. Att vara auktoriserad eller godkänd revisor, (nedan gemensamt benämnt kvalificerad revisor), är dock en skyddad titel.

Kvalificerade revisorer får endast tillhandahålla sådana tjänster som har ett naturligt samband med revisionsverksamhet och revisionsföretag får endast inneha andelar i andra företag om det är ett revisionsföretag, ägarbolag eller om innehavet utgör en kapitalplacering av överlikviditet.¹³⁵

Revisorns granskningsuppgift består av räkenskapsrevision och förvaltningsrevision och ska vara så ingående som god revisionssed kräver. Genom granskningen ska revisorn uppnå en rimlig säkerhet för att kunna uttala sig om att de finansiella rapporterna, årsredovisningarna, i sin helhet, inte innehåller väsentliga felaktigheter. Vid en revision granskas inte varje enskild transaktion, utan ett urval görs och arbetet inriktas på områden där det föreligger stor risk för felaktigheter och där eventuella fel skulle vara väsentliga för de finansiella rapporterna. Revisionen avslutas med att revisorn lämnar en revisionsberättelse. Bestämmelser om revision finns huvudsakligen i revisionslagen och olika associationsrättsliga lagar.¹³⁶

Inte all granskning som en revisor utför är revision. Vid vissa granskningar rapporteras t.ex. bara faktiska iakttagelser, jämfört med vid en revision där revisorn i en revisionsberättelse intygar att den finansiella rapporteringen i allt väsentligt stämmer. Kvalificerade revisorer kan också utföra andra lagstadgade granskningsuppdrag såsom att utfärda intyg och yttranden. Exempel på sådana uppdrag är revisorsintyg när apportegendom tillförs bolaget och revisorsyttrande vid kontrollbalansräkning eller vid utdelning på extra bolagsstämma.

Revisorer kan även utföra andra avgränsade granskningsåtgärder för en uppdragsgivare enligt särskild överenskommelse. Det kan exempelvis ske när en bank eller en bidragsgivare

¹³⁴ Revisionsplikten och kraven på när ett företag måste ha en revisor regleras främst i aktiebolagslagen (2005:551) och revisionslagen (1999:1079).

¹³⁵ 9 och 10 §§ revisorslagen (2001:883). Definitionen av ägarbolag finns i 11 § andra stycket samma lag.

¹³⁶ Flera lagar berör revisionsarbetet, exempelvis revisionslagen (1999:1079), aktiebolagslagen (2005:551) och lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar och stiftelselagen (1994:1220).

efterfrågar en oberoende granskning eller vid värdering av specifika balansposter. Sådana uppdrag innebär att revisorn vidtar de granskningsåtgärder som revisorn, företaget och eventuell tredje man har kommit överens om och sedan rapporterar de faktiska iakttagelserna. Sådan granskning är inte ett bestyrkandeuppdrag, vilket innebär att granskningen normalt inte mynnar ut i ett intyg som är avsett för någon annan än den/de beställande parten/parterna.

Verksamhet som har ett naturligt samband med revisionsverksamhet har i förarbetena beskrivits som verksamhet av sådan karaktär att det är naturligt att en revisor i allmänhet sysslar med den.¹³⁷ Utgångspunkten är alltså att verksamheten ska vara yrkesmässigt knuten till revisorns kärnkompetens, dvs. granskning, redovisning, ekonomisk rapportering och därmed sammanhängande rådgivning. Att en revisor bistår vid bolagsbildning i enskilda fall, exempelvis genom att ge råd om stiftelsehandlingar eller bolagsstrukturer, kan falla inom uppdraget, eftersom det är en naturlig förlängning av revisorns ekonomiska och bolagsrättsliga kompetens.

Riksrevisionens granskning av avskaffad revisionsplikt för små aktiebolag visade att de önskade positiva effekterna av reformen uteblev samtidigt som arbetet mot ekonomisk brottslighet försvårades. Mot den bakgrunden ansåg Riksrevisionen att revisionsplikten för små aktiebolag borde återinföras.¹³⁸

5.8 Samlad riskbedömning

De hot och sårbarheter som identifierats i riskbedömningen och konsekvensbedömningen visar sammantaget att de största riskerna på samhällsnivå i en svensk kontext ligger i aktiebolagsformen. Riskvärdet på samhällsnivå bedöms vara högsta möjliga.

Aktiebolag är lättillgängliga såväl ekonomiskt som administrativt och kan nyttjas för en rad olika typer av penningtvättsupplägg. Möjligheten att distansera sig med hjälp av e-legitimation och utnyttjade identiteter bedöms som stor. Kriminella aktörer kan därför använda sig av många bolag, vilket innebär att om ett bolag blir föremål för utredning kan den brottsliga verksamheten fortgå i ett annat aktiebolag. Samtidigt åtnjuter bolagsformen ett stort förtroende i samhället och myndigheters register bygger i mycket stor utsträckning på data som lämnats av företrädare för aktiebolagen.

Ingen myndighet ansvarar för att granska innehållet i årsredovisningar och efter att revisorplikten avskaffades för små aktiebolag valde över 70 procent av alla nya aktiebolag bort revisor direkt vid registreringen.¹³⁹ Riksrevisionen konstaterade år 2017 att reformen försvårat arbetet mot ekonomisk brottslighet och att antalet felsummeringar i årsredovisningarna ökade. Vidare konstaterades att myndigheterna inte kunnat kompensera för reformens icke önskvärda konsekvenser. Samordningsfunktionens bedömning är att de

¹³⁷ Se prop. 2000/01:146.

¹³⁸ <https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2017/avskaffandet-av-revisionsplikten-for-sma-aktiebolag---en-reform-som-kostar-mer-an-den-smakar.html>.

¹³⁹ Avskaffandet av revisionsplikten för små aktiebolag – en reform som kostar mer än den smakar. Riksrevisionen, RIR 2017:35.

icke önskvärda konsekvenserna fortfarande kvarstår, eller ökat, i takt med att antalet aktiebolag ökat från 289 000–334 000¹⁴⁰ år 2009 (året innan reformen), till cirka 800 000 aktiebolagen idag (av de totalt cirka 1,1 miljoner juridiska personer och konstruktioner som bedöms i denna rapport).

Riksrevisionen ansåg 2017 att regeringen borde verka för att revisionsplikten för små aktiebolag skulle återinföras. Samordningsfunktionen lämnar ingen rekommendation i denna fråga, men konstaterar att avsaknad av revisionsplikten innebär en betydande sårbarhet för att ett aktiebolag riskerar utnyttjas som brottsverktyg.

De två bolagsformer som bedöms ha ett betydande riskvärde på samhällsnivå är utländska juridiska personer med fast driftställe och ideella föreningar. De riskdrivande faktorerna i de utländska juridiska personerna med fast driftställe är tätt förknippade med arbetslivskriminalitet och den omfattande svarta ekonomin som beskrivs i rapporten ”Svarta siffror – en ESO-rapport om den kriminella ekonomins omfattning”. Systemet för utstationering bygger på självdeklarering och utnyttjas systematiskt och risken inom den juridiska formen bedöms lika hög som för aktiebolag. Konsekvensen av utländska juridiska personer med fast driftställe bedöms dock som lägre jämfört med aktiebolag eftersom antalet utländska juridiska personer med fast driftställe registrerade i Sverige är betydligt lägre.

Ideella föreningar bedöms ha en något lägre risk i sig, men en större samhällspåverkan jämfört med utländska juridiska personerna med fast driftställe. Att ideella föreningar till stor del finansieras genom offentliga bidrag i kombination med bristande transparens gör att risken i ideella föreningar blir betydande. Att det svenska civilsamhället är så omfattande med 166 000 registrerade ideella föreningar gör att de bedöms utgöra en betydande risk även på samhällsnivå. Myndigheters register avseende ideella föreningar är i stort behov av uppdatering, men myndigheter saknar juridiska förutsättningar för detta.

Filialer, Handelsbolag och Kommanditbolag, Bostadsrättsföreningar, Stiftelser och Truster bedöms samtliga utgöra en medelhög risk på samhällsnivå. Ekonomiska föreningar, Samfällighetsföreningar och Trossamfund bedöms utgöra en låg risk på samhällsnivå.

¹⁴⁰ Statistiska centralbyrån, Företagsdatabasen (FDB) 2009 och Företagsregister och individdatabas (FRIDA).

6 Vidtagna åtgärder för att förhindra missbruk av juridiska personer avseende penningtvätt och finansiering av terrorism

I detta avsnitt presenteras vidtagna åtgärder som genomförts för att förhindra och motverka risken att juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

6.1 Ny eller förändrad lagstiftning

Under de senaste åren har ett antal lagändringar som syftar till att effektivisera och förbättra förutsättningarna för både brottsbekämpande myndigheters och tillsynsmyndigheters arbete trätt i kraft. Här nedan redogörs kortfattat för dessa.

6.1.1 Ny lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter

Den 1 april 2025 trädde lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter i kraft. Lagen innebär att kommuner, regioner, skolor och vissa statliga myndigheter i större utsträckning kan dela information med brottsbekämpande myndigheter så att dessa mer effektivt kan förebygga, förhindra och bekämpa brott. Informationsskyldigheten gäller både på begäran och på eget initiativ, och sekretess utgör som huvudregel inte längre något hinder för informationsutbytet.

6.1.2 Förändring i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Säkerhetspolisen har rätt att ställa frågor till verksamhetsutövare med stöd av penningtvättslagen sedan 1 januari 2020.

6.1.3 Förändringar i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Den 1 december 2025 trädde förändringar i offentlighet och sekretesslagen (2009:400) i kraft. I 10 kap. 15 a § infördes ett förbättrat informationsutbyte mellan icke brottsbekämpande myndigheter. Detta ger myndigheter större möjlighet att lämna sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter. Syftet är att underlätta arbetet med att förebygga, förhindra och utreda brott, motverka felaktiga utbetalningar från välfärden samt upptäcka och utreda fusk, regelöverträdelse och missbruk av offentliga medel. Den nya bestämmelsen medför att en myndighet på eget initiativ eller efter begäran kan lämna ut uppgifter till en annan myndighet när det behövs för de angivna syftena.

6.1.4 Förändringar i aktiebolagslagen (2005:551)

Nya regler har införts i aktiebolagslagen¹⁴¹ för gränsöverskridande fusioner, ombildningar, och delningar. Tillgångar som förs ur Sverige ska uttagsbeskattas till marknadsvärdet på tillgångarna.¹⁴²

6.1.5 Ny lagstiftning (2026:56) om straff för olovlig finansiell verksamhet

I mars 2026 trädde lag (2026:56) om straff för olovlig finansiell verksamhet i kraft. Lagen kriminaliserar finansiell verksamhet som bedrivs utan tillstånd eller registrering från Finansinspektionen. Syftet med den nya lagen är bland annat att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Denna lag är en del av ett bredare arbete för att stärka det finansiella systemets integritet och motverka oseriösa aktörer.

Enligt 2§ döms den som uppsåtlig eller av grov oaktsamhet bedriver finansiell verksamhet utan tillstånd eller registrering hos Finansinspektionen, om sådant tillstånd eller sådan registrering krävs för verksamheten, för olovlig finansiell verksamhet. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. I ringa fall döms inte till ansvar. Av 3 § framgår att om brottet begåtts uppsåtlig och är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

6.1.6 Ny lag (2024:782) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot

Sedan den 8 november 2024 kan vinster och kostnadsersättningar från brottslig verksamhet förverkas på tre sätt:

- förverkande enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, som tar sikte på ett konkret brott och den vinst som det brottet genererat,
- utvidgat förverkande enligt 36 kap. 6 § brottsbalken, tar sin utgångspunkt i oförklarade tillgångar som direkt eller indirekt härrör från en inte närmare preciserad brottslig verksamhet, och
- självständigt förverkande enligt 36 kap. 5 § brottsbalken. Det självständiga förverkandet tar, likt det utvidgade förverkandet, sin utgångspunkt i tillgångar och egendom som inte kan förklaras med legitima förvärvskällor eller förmögenhetsförhållanden i övrigt. Det självständiga förverkandet kan dock ske utan att det finns misstankar om brott.
- egendom som varit föremål för penningtvättsbrottslighet, inklusive näringspenningtvätt, förverkas enligt bestämmelserna om förverkande av det som har varit föremål för brott (brottsföremål) eller dess värde, 36 kap. 10 § brottsbalken

¹⁴¹ SFS 2022:1647. kap. 23 för fusioner, kap. 24 för delningar och kap 24a för gränsöverskridande ombildningar.

¹⁴² 22 kap. 5 och 7 §§ i inkomstskattelagen (1999:1229).

6.1.7 Tillståndsplikt för verksamhet som avser valutaväxling införs i lag (2025:250) om valutaväxling

Den 1 juni 2025 infördes tillståndsplikt för verksamhet som avser valutaväxling. Därmed ersattes det tidigare kravet på registrering hos Finansinspektionen med ett krav på tillståndsprövning.¹⁴³ Även de tidigare undantagen från tillståndsplikt för registrerade betaltjänstleverantörer och vissa utgivare av elektroniska pengar avskaffades. En fysisk eller juridisk person som avser att bara tillhandahålla kontoinformationstjänster får dock fortsatt undantas från tillståndsplikt. Reformen syftar till att höja tröskeln för etablering och bedrivande av valutaväxlingsverksamhet och betaltjänster som penningöverföring samt att motverka att verksamheter inom sektorerna utnyttjas för penningtvätt, finansiering av terrorism och annan brottslig verksamhet.

6.1.8 Förändringar i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Ett nytt kapitel 4 a kap.- Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism infördes i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism den 1 januari 2023 (penningtvättslagen). Det nya kapitlet syftar till att möjliggöra ett tidigt samarbete mellan olika myndigheter och institut för att förebygga, förhindra och/eller upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism som är allvarlig i sin natur, komplexitet eller omfattning. I samverkan får följande aktörer ingå:

- Brottsbekämpande myndigheter, Finansinspektionen och verksamhetsutövare som avses i 1 kap 2 § stycket i lagen (kreditinstitut).
- Brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter. Med brottsbekämpande myndigheter avses Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Med Tillsynsmyndigheter avses myndigheter som utövar tillsyn enligt lag om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Samverkan får ske för att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism som till sin karaktär är komplex eller omfattningen är allvarlig. De aktörer som deltar i samverkan ska trots sekretess eller tystnadsplikt lämna uppgifter till annan deltagare om det behövs.

Den 1 januari 2023 trädde en förändring i penningtvättslagen i kraft som innebar att lämplighetsprövningen av ägare till verksamhetsutövare under länsstyrelsernas tillsyn skulle ta sikte på verksamhetsutövarens verkliga huvudmän, i stället för personer med ett kvalificerat innehav. Ändringen innebär att länsstyrelserna kan använda uppgifterna i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän som ett underlag i tillsynen. Genom att koppla lämplighetsprövningen till verkligt huvudmannaskap har förutsättningarna förbättrats för att identifiera och bedöma de fysiska personer som ytterst äger eller kontrollerar verksamheten. Detta har samtidigt förenklat och effektiviserat länsstyrelsernas handläggning och stärkt

¹⁴³ Lagen (2025:250) om valutaväxling.

förutsättningarna för en mer ändamålsenlig tillsyn av verksamheter som kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

6.1.9 Förändringar i brottsbalken (1962:700)

Den 1 juli 2026 trädde en förändring av 23 kap. om försök, förberedelse, stämpling och medverkan till brott i Brottsbalken (1962:700) i kraft.¹⁴⁴ Från att det tidigare endast varit kriminaliserat att ta emot eller lämna pengar eller annat som betalning för ett brott, blir det nu även kriminaliserat att förmedla eller utlova betalningsmedel eller annat som betalning för brott. Förändringen medför bland annat att personer som tillhandahåller betaltjänster, så som till exempel valutaväxling eller penningöverföringstjänster, kan dömas för brott om de med uppsåt förmedlar betalningar för brott.

6.1.10 Ekonomiska och bostadsrättsföreningars skyldighet att registrera och offentliggöra årsredovisningar

En lagändring har genomförts som innebär att ekonomiska och bostadsrättsföreningar ska ge in årsredovisning och revisionsberättelse till Bolagsverket för registrering och offentliggörande. Skyldigheten gäller från och med det räkenskapsår som inleds 2025-01-01 eller senare. Syftet är att öka transparensen i föreningssektorn och stärka arbetet mot ekonomisk brottslighet.¹⁴⁵

6.1.11 Lagändring avseende personlig inställelse

Bolagsverket kan i samband med en anmälan om registrering i aktiebolagsregistret eller föreningsregistret förelägga om personlig inställelse, om det behövs för att säkerställa anmälarens eller den anmäldes identitet eller behörighet att företräda företaget. Motsvarande ska gälla vid en ansökan om registrering i handelsregistret. Möjlighet att förelägga om personlig inställelse ska även finnas vid anmälan om registrering i registret över utländska filialer.¹⁴⁶

6.1.12 Ändring i Stiftelselagen (1994:1220)

Genom utredningen Bolag och brott¹⁴⁷ och efterföljande riksdagsbeslut infördes ett antal ändringar i stiftelselagen som rör jäv för ställföreträdare och anmälningsskyldighet för revisor vid misstanke om viss brottslighet i stiftelser. Tidigare fanns det inte någon skyldighet för en revisor i en stiftelse att vidta åtgärder vid misstanke om annan brottslighet än penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta har nu ändrats genom 4 kap 17 § stiftelselagen, och implementerats genom lag (2024:1114).¹⁴⁸

¹⁴⁴ Prop 2025/26:49.

¹⁴⁵ 8 kap. 3 § årsredovisningslagen (1995:1554). Se även <https://bolagsverket.se/forening/ekonomiskforening/arsredovisningforekonomiskforening.1405.html>.

¹⁴⁶ Aktiebolagslagen (2005:551) 27 kap 2 § 2 st. Lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar 19 kap 3 § 2 st. Handelsregisterlagen (1974:157) 11 § 2 st. Lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. 16 § 2 st.

¹⁴⁷ Prop. 2024/25:8

¹⁴⁸ För revisorer i aktiebolag och ekonomiska föreningar - där detta funnits länge, se 9 kap. 42–44 §§ aktiebolagslagen (2005:551) respektive 8 kap. 45–47 §§ lagen om ekonomiska föreningar (2018:672).

Ytterligare förändringar som tillkommit på området är förseningsavgift vid för sen inlämning av årsredovisning och revisionsberättelse. Tillsynsmyndigheten får nu ansöka om likvidation av näringsdrivande stiftelser och förbud mot målvakter i en stiftelses styrelse

Det har vidare gjorts ändringar i lagstiftningen i brottsförebyggande syfte som innebär att vissa regler har anpassats till övrig associationsrättslig lagstiftning. Ändringarna avser bland annat jäv för ställföreträdare, målvaktsförbud och anmälningsplikt för revisorer vid misstanke om ekonomisk brottslighet.¹⁴⁹

6.1.13 Ökat straffvärde i målvaktsbestämmelsen i aktiebolagslagen

I syfte att minska tillgången på personer som låter sig utnyttjas som målvakter i bolag har straffskalan för brott mot målvaktsbestämmelsen i aktiebolagslagen höjts, från fängelse i högst 1 år till fängelse i högst 2 år.¹⁵⁰

6.1.14 Utökat näringsförbud

Bestämmelserna om näringsförbud på grund av brott har utvidgats¹⁵¹ till att omfatta den som gjort sig skyldig till organiserad eller systematisk brottslighet, oavsett om personen i fråga bedrev eller hade anknytning till en näringsverksamhet vid brottstillfället, om det anses påkallat från allmän synpunkt. Den tid som näringsförbud ska kunna meddelas har också förlängts från högst tio till högst femton år.¹⁵²

6.1.15 Biometrisk verifiering av identitet

Skatteverket har de senaste åren aktivt arbetat för att förbättra identitetskontroller med biometri. I början av juni 2024 införde Skatteverket digital ansiktsjämförelse som stöd vid kontroller vid flytt till Sverige och tilldelning av samordningsnummer. Identitetskontrollen innefattar dels en manuell okulär besiktning av identitetshandlingen, dels en maskinell äkthetskontroll. Vidare har Riksdagen beslutat att ge Skatteverket utökade möjligheter att använda och lagra biometriska uppgifter, såsom fingeravtryck och ansiktsbilder, för identitetskontroller inom folkbokföringsverksamheten. Reglerna träder i kraft den 1 december 2026.¹⁵³ Den 1 september 2026 kom ett betänkande (SOU 2026:22) som föreslår en ny lag om biometrisk verifiering av identitet. Syftet med lagen är bland annat att motverka identitetsmissbruk genom att ge myndigheter möjlighet att med hjälp av biometriska uppgifter som kan tas fram ur en handling kontrollera om en påstådd identitet är riktig.¹⁵⁴

6.2 Kunskapshöjande aktiviteter

Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism har genomfört flera kunskapshöjande insatser för att öka förståelsen för riskerna med penningtvätt och

¹⁴⁹ 4 kap. 17–20 §§ och 5 kap. 6 § i stiftelselagen (1994:1220).

¹⁵⁰ Prop 2024/25:8.

¹⁵¹ Lag (2024:836) om näringsförbud.

¹⁵² Prop. 2024/25:201.

¹⁵³ Betänkande 2025/26:SkU30.

¹⁵⁴ Säkrare verifiering av identitet - Regeringen.se.

finansiering av terrorism, däribland risken för att juridiska personer och andra juridiska konstruktioner används som verktyg för brottslig verksamhet. Insatserna har riktats såväl till brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter som till den privata sektorn.

Utöver föreläsningar och utbildningsinsatser har olika vägledningar tagits fram för verksamhetsutövare. Vägledningarna syftar till att stärka verksamhetsutövarnas förmåga att identifiera, bedöma och hantera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism samt att uppmärksamma situationer där juridiska personer eller juridiska konstruktioner kan utnyttjas för att dölja verkligt ägande, kontroll eller ekonomiska förhållanden. Insatserna utgör därmed en del av det förebyggande arbetet för att minska sårbarheten för att juridiska personer och juridiska konstruktioner missbrukas för kriminella ändamål.

Finanspolisen har utifrån sin kunskap från de misstankerapporter som verksamhetsutövare lämnar avseende penningtvätt och finansiering av terrorism publicerat analyser i syfte att öka verksamhetsutövares kunskap på området.¹⁵⁵

Säkerhetspolisen har bidragit till Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorisms informationsinsatser samt genomfört kunskapshöjande utbildningar om finansiering av terrorism för myndigheter och banker.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) har bidragit med information om finansiering av terrorism genom publikationer, främst den återkommande helårsbedömningen av terrorhotet mot Sverige och ett faktablad om finansiering av våldsbejakande extremism och terrorism samt genom att delta på kunskapshöjande insatser som genomförts av exempelvis Säkerhetspolisen och Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

En viktig del i det brottsförebyggande arbetet som syftar till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism är att motverka användandet av yrkespersoner och verksamhetsutövare¹⁵⁶ som möjliggörare. Brottsbekämpande myndigheter arbetar tillsammans med tillsynsmyndigheter¹⁵⁷ och organisationer som samlar dessa i syfte att öka deras kunskap och förhindra att de utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ekobrottsmyndigheten och Fastighetsmäklarinspektionen har samverkat i syfte att utveckla arbetet med tillståndsgivning och tillsyn av mäklare för att motverka att fastighetsmäklare används som möjliggörare för penningtvätt och finansiering av terrorism. Kunskapshöjande insatser har även riktats mot fastighetsmäklarbranschen i syfte att öka deras förståelse för risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

När det gäller information till verksamhetsutövarna publicerar Revisorsinspektionen periodiskt särskilda informationsbrev om ekonomisk brottslighet och penningtvätt.¹⁵⁸ I dessa

¹⁵⁵ Se <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/finanspolisen/>.

¹⁵⁶ Exempelvis revisorer, redovisningskonsulter, fastighetsmäklare och banker.

¹⁵⁷ Fastighetsmäklarinspektionen, Finansinspektionen, Länsstyrelserna, Revisorsinspektionen och Spelinspektionen.

¹⁵⁸ <https://www.revisorsinspektionen.se/for-revisorer/penningtvatt-och-finansiering-av-terrorism/informationsmaterial-och-lankar/>.

sammanställs goda exempel och andra medskick för att tillgängliggöra information för branschens kollektiva lärande. Behandlade ämnen har exempelvis avsett åtgärder för identitetskontroll¹⁵⁹, riskindikatorer kopplade till målvakter och bulvaner¹⁶⁰, och beaktande av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i revisionen¹⁶¹.

I likhet med Revisorsinspektionens periodiska informationsbrev har Sveriges Advokatsamfund under 2026 lanserat en ny informationsserie på AML-området som löpande distribueras till samtliga advokater i landet. Informationsserien behandlar frågor av central betydelse för advokaters arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism, med bland annat fokus på de risker som kan vara förknippade med uppdrag som rör juridiska personer och olika bolags- och rättsliga konstruktioner. Advokatsamfundet erbjuder därutöver subventionerade kurser inom AML-området, där frågor om klientkännedom och varningssignaler avseende juridiska personer utgör centrala inslag. Kurserna behandlar bland annat åtgärder för att identifiera och kontrollera ägar- och kontrollstrukturer samt utreda vem som är verklig huvudman.

Finansinspektionen samverkar och erbjuder informationsinsatser till verksamhetsutövare om kraven i penningtvättsregelverket b.l.a. genom information på myndighetens hemsida. På hemsidan sänds även särskilda forum (så kallade FI-forum) för att tydligt kommunicera om exempelvis förändringar i regelverk eller krav. FI genomför även regelbundna branschdialoger med företrädare för den finansiella sektorns branschföreningar.

Finansinspektionen har under de senaste åren haft flera tillsynsaktiviteter som fokuserat på risken för att företag utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i de finansiella företag som står under inspektionens tillsyn. Genom löpande möten med Sveriges storbankers Compliance-funktioner följer myndigheten upp de största identifierade riskerna. Finansinspektionen har även publicerat årligen återkommande rapporter om de högst prioriterade riskerna, där företag som brottsverktyg särskilt lyfts.¹⁶²

Utifrån de identifierade riskerna har Finansinspektionen genomfört flera granskningar av bankers och andra finansiella företags hantering av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism kopplade till företagskunder. Myndigheten har även inom ramen för den löpande tillsynen genomfört en kartläggning av storbankernas rutiner och processer för att genomföra medarbetarkontroller av samtliga anställda och särskilt medarbetare som arbetar mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelserna har utvecklat hemsidan med mer detaljerad information och vägledning om verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättsregelverket. Det finns nu separata sidor per område; allmän riskbedömning, rutiner och riktlinjer samt

¹⁵⁹ Se exempelvis Revisorsinspektionen informerar – november 2025 respektive maj 2026.

¹⁶⁰ Se exempelvis Revisorsinspektionen informerar – november 2025.

¹⁶¹ Se exempelvis Revisorsinspektionen informerar – maj 2025 respektive november 2025.

¹⁶² Prioriterade risker inom penningtvätt och finansiering av terrorism, 22 mars 2024, Finansinspektionen, Prioriterade risker inom penningtvätt och finansiering av terrorism, 10 mars 2025, Finansinspektionen samt Prioriterade risker inom penningtvätt, finansiering av terrorism och internationella sanktioner 18 juni 2026.

kundkännedomsgärder.¹⁶³ I en rapport som gavs ut 2026 har länsstyrelserna samlat iakttagelser från genomförd tillsyn, med fokus på den allmänna riskbedömningen¹⁶⁴. Rapporten syftar till att ge verksamhetsutövare en ökad förståelse för regelverkets uppbyggnad och varför åtgärder behöver vidtas. Länsstyrelserna har också medverkat i den film om den allmänna riskbedömningen som tagits fram tillsammans med Samordningsfunktionen. Filmen finns publicerad på polisens hemsida¹⁶⁵ och länkas från länsstyrelsernas hemsida.

Den primära informationskanalen till verksamhetsutövare som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn är de nyhetsbrev som publiceras ca tre gånger per år. Nyhetsbreven innehåller information om gällande regelverk och kommande förändringar, aktuella rapporter samt att vissa teman uppmärksammas som exempelvis kravet på rapportering till GoAML.¹⁶⁶ Inom ramen för lokal samverkan med brottsbekämpande myndigheter har länsstyrelsen anordnat seminarium riktat till de sektorer som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn. Länsstyrelserna har också en väl fungerande samverkan med de större branschorganisationerna med kontinuerliga avstämmningar i strategiska frågor, med lägesuppdateringar samt stöd i kommunikation till branschen.

Kompetenshöjandeinsatser för medarbetare som arbetar med penningtvättstillsynen har gjorts inom ramen för vår samverkan såväl mellan länsstyrelserna som med myndigheterna inom Samordningsfunktionen samt att medarbetare har deltagit på de utbildningar som erbjudits via FATF. Erfarenhetsutbyte och kompetensutvecklingsaktiviteter har också genomförts mellan penningtvättslänsstyrelserna¹⁶⁷ och stiftelselänsstyrelserna.¹⁶⁸

För stiftelser har länsstyrelserna tagit fram ett informationsblad riktat till i första hand stiftelser som bedriver insamlingsverksamhet om risker för finansiering av terrorism. Informationsbladet är dels publicerat på länsstyrelsernas hemsida, dels skickas det i samband med beslut om registrering i stiftelseregistret. Informationen syftar till att uppmärksamma att styrelse eller förvaltare bland annat ska se till att mottagare av medel från stiftelsen används för rätt ändamål.¹⁶⁹

¹⁶³ <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/samhalle/betalning-ekonomi-och-pengar/forhindra-penningtvatt-och-finansiering-av-terrorism.html>.

¹⁶⁴ Erfarenheter från länsstyrelsernas penningtvättstillsyn Rapport 2026:14 dnr 10458–2026, finns publicerad på länsstyrelsernas hemsida: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/om-oss/vara-tjanster/publikationer/2026/erfarenheter-fran-lansstyrelsernas-penningtvattstillsyn.html>.

¹⁶⁵ <https://polisen.se/om-polisen/samordning-mot-penningtvatt-och-finansiering-av-terrorism/filmer-om-penningtvattsregelverket/>.

¹⁶⁶ Nyhetsbreven publiceras på länsstyrelsernas hemsida: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/samhalle/betalning-ekonomi-och-pengar/forhindra-penningtvatt-och-finansiering-av-terrorism.html>

¹⁶⁷ Länsstyrelser Skåne, Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Västra Götaland.

¹⁶⁸ Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Västra Götaland, Länsstyrelsen Skåne, Länsstyrelsen Örebro, Länsstyrelsen Norrbotten och Länsstyrelsen Östergötland.

¹⁶⁹ I informationsbladet beskrivs hur insamlingsverksamhet för välgörande ändamål för vidarebefordran till länder där det finns aktiva terrororganisationer kan vara ett högriskområde beträffande finansiering av terrorism. <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.3043922c196f123562f4ac71/1748418370895/Stiftelser-om-terrorfinansiering.pdf>.

Bolagsverket har tillsammans med deltagande myndigheter i Samordningsfunktionen utvecklat innehåll och funktion på webbplatsen verksamt.se. Webbplatsen ger företag riktad information utifrån företagets angivna SNI-koder¹⁷⁰. I inloggat läge hjälper webbplatsen även till att uppfylla de förpliktelser som följer med att verka under penningtvättslagstiftningen, bland annat att registrera sig i Bolagsverkets register mot penningtvätt. Insatsen bidrar till att öka kunskapen och efterlevnaden bland verksamhetsutövare och därmed minska risken för att företag och juridiska personer utnyttjas som verktyg för penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet.

Bolagsverket genomför kontinuerligt stödjande informationsinsatser riktade till företag som uppfyller kraven för att ha revisor, men inte har någon. Åtgärda ett företag inte bristen kan myndigheten registrera att aktiebolaget saknar revisor, skicka föreläggande och som sista insats pröva om aktiebolaget ska gå i likvidation.

Tillsammans med branschorganisationerna¹⁷¹ har Ekobrottsmyndigheten uppdaterat sin guide¹⁷² riktad till redovisningskonsulter. Guiden syftar till att ge stöd för konsulterna att upptäcka tecken på ekonomisk brottslighet och därmed undvika att medverka till dessa brott i sin yrkesverksamhet. Ekobrottsmyndigheten har vidare haft en kunskapshöjande dialog med dessa organisationers kvalitetskontrollanter för att ge stöd i hur de kan utveckla kontrollen av sina medlemmar. Ekobrottsmyndigheten har också samverkat med leverantörer av bokföringsprogram för att ge stöd i hur dessa kan förebygga ekonomisk brottslighet.

Ekobrottsmyndigheten har genomfört riktade informationsinsatser till banksektorn avseende risk att företag utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Utbildningsinsatser har genomförts avseende hur kriminella aktörer utnyttjar e-legitimation som brottsverktyg. Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket har genomfört kunskapshöjande insatser avseende MTIC-bedrägerier, historikbolag och möjliggörare.

Ekobrottsmyndigheten har genomfört utbildningsinsatser till åklagare och revisorer vid Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten vilket ökat antal ärenden till ARO och CARIN markant.¹⁷³

6.3 Myndighetsarbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Finanspolisen vid Polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket, Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten har utvecklat sitt samarbete på såväl strategisk som operativ nivå och kunskapsöverföringen mellan myndigheterna har ökat.

¹⁷⁰ En SNI-kod står för Svensk Näringsgrensindelning och är en femsiffrig branschkod som beskriver vilken verksamhet ett företag bedriver.

¹⁷¹ FAR (branschorganisation inom redovisning, revision och rådgivning) och Srf konsulterna (branschorganisation för redovisningskonsulter, lönekonsulter och affärsrådgivare).

¹⁷² En guide inom ekobrottsområdet riktad till redovisningskonsulter. Rapport 2007:2, senast uppdaterad oktober 2025.

¹⁷³ Förstärkt internationellt arbete mot organiserad brottslighet, Ju 2024/02041.

Möjligheterna till informationsdelning har förbättrats genom ny lagstiftning¹⁷⁴ avseende informationsdelning och sekretessbrytande bestämmelser. Det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten, där penningtvätt är en viktig komponent, är centralt och högt prioriterat för de samverkande myndigheterna.¹⁷⁵

Utifrån de nya förutsättningar som denna lagstiftning medfört har Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket inrättat ett finansiellt underrättelsecentrum (Finuc). I det dagliga operativa arbetet sitter företrädare för berörda myndigheter och banker tillsammans. Centret har endast varit i operativ drift en kort tid, trots det har en nära samverkan utvecklats och operativa framgångar har kunnat konstateras. Den operativa samverkan i Finuc utgör ett effektivt komplement till den strategiska samverkan som bedrivs inom ramen för Samlit Financial Crime Prevention (Samlit), vilket är en samverkan mellan Polismyndigheten, Bankföreningen och de fem största bankerna i Sverige. Samverkan syftar till att förstå, förhindra och förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism genom att gemensamt kartlägga olika fenomen eller tillvägagångssätt.

I syfte att förebygga, förhindra och upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism har brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter utökat sin samverkan i enlighet med bestämmelserna i 4 a kap i penningtvättslagstiftningen. Inom ramen för samverkan delas information som kan användas som underlag för tillsynsåtgärder, riskbedömningar och beslut om ingripanden eller som stärker de brottsbekämpande myndigheternas underrättelse- och utredningsarbete. Samverkansbestämmelserna bidrar därmed till ett mer effektivt myndighetsarbete, en stärkt tillsyn och en förbättrad förmåga att upptäcka och ingripa mot såväl brister i regelefterlevnad som organiserad ekonomisk brottslighet. Genom att relevant information kan delas trots sekretess och tystnadsplikt skapas bättre förutsättningar att identifiera aktörer som inte följer regelverket och att motverka att det finansiella systemet utnyttjas för kriminella ändamål.

Ekobrottsmyndigheten har under 2026 tilldelats ytterligare medel för att inrätta ett analys- och kunskapscentrum. Detta har fått namnet Centrum mot ekonomisk brottslighet (CEB). Att förebygga ekonomisk brottslighet, däribland penningtvätt och brottsupplägg som involverar juridiska personer och konstruktioner är en central del av myndighetens uppdrag. Centrum mot ekonomisk brottslighet ska förstärka det förebyggande arbetet genom att vara ett kunskapsnav och samverka med aktörer som kan förebygga brott. Myndighetens brottsutredningar rör till stor del företag som används som brottsverktyg och nyttjas för penningtvätt. Myndigheten har genom sin operativa verksamhet god kunskap om brottsfenomen, sårbarheter i samhällssystem och regelverk. Centrum mot ekonomisk brottslighet utvecklar myndighetens analyskapacitet som i sin tur kommer ligga till grund för konkreta åtgärder mot ekonomisk brottslighet.

Bolagsverket, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket har bedrivit ett särskilt arbete i syfte att motverka att historikbolag används som brottsverktyg. Arbetet har utgått från Nationellt

¹⁷⁴ Se exempelvis Lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

¹⁷⁵ Ekobrottsmyndighetens årsredovisning 2025 och Myndighetsgemensam lägesbild 2025.

underrättelsecentrums rapport Historikbolag som brottsverktyg¹⁷⁶. Syftet är att öka informationsflödet mellan myndigheterna, att förmå finansiella institut att upptäcka penningtvätt kopplat till historikbolag och att förbättra arbetsmetoder inom de samverkande myndigheterna.

Bolagsverket har inrättat en ny brottsförebyggande avdelning (1 januari 2025) i syfte att stärka myndighetens fokus, styrning och uppföljning inom det brottsförebyggande arbetet och arbetet för att höja kvaliteten i sina register. Myndigheten har utökat samverkan med andra myndigheter, bland annat för att förbättra kvaliteten i registret mot penningtvätt och registret över verkliga huvudmän samt för att motverka penningtvätt och företagsinblandning i välfärdsbrottslighet.

Enligt 3 kap. 5 § lagen om registrering av verkliga huvudmän ska en verksamhetsutövare¹⁷⁷ som anser att det finns anledning att misstänka att uppgifterna i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän är felaktiga anmäla detta till Bolagsverket. Revisorsinspektionen har inom ramen för sin tillsynsverksamhet kritiserat kvalificerade revisorer som uppmärksammat att uppgifterna i registret inte var korrekta utan att anmäla detta till Bolagsverket.¹⁷⁸

Bolagsverket har infört kontroller kopplade till årsredovisningens krav på datering. Parallellt med arbetet kring utökade kontroller har myndigheten även initierat insatser för att läsa ut och lagra årsredovisningarnas finansiella information. Insatsen syftar till att utveckla de datadrivna metoderna och skapa förutsättningar för utökade kontroller utifrån myndighetens brottsförebyggande perspektiv, där den finansiella informationen används för exempelvis ökad spårbarhet, mönsterigenkänning och förstärkt riskbaserad kontroll och granskning.

Den finansiella information som finns i årsredovisningar kan samtidigt utgöra en betydande informationskälla för andra myndigheter. Genom strukturerad informationsdelning och möjlighet att sammanföra uppgifter från årsredovisningar med annan registerdata kan ekonomiska avvikelser, samband och riskmönster identifieras på ett sätt som inte är möjligt genom enskilda informationskällor. Företagens finansiella information, hämtad ur deras årsredovisningar, kan därmed bidra till att stärka andra myndigheters kontroll- och brottsbekämpande förmåga. Innehållet i årsredovisningen blir då inte enbart en offentlig handling, utan kan också fungera som en datapunkt i en större myndighetsgemensam bild av ett företag.

Bolagsverket har sett över rutinerna för utbyten och ändringar av årsredovisningar. En ny rutin med mycket begränsad möjlighet till utbyte av årsredovisningar kommer att gälla från och med hösten 2026. Huvudregeln kommer vara att en redan registrerad årsredovisning inte

¹⁷⁶ Historikbolag som brottsverktyg, Nationellt underrättelsecentrum 2024.

¹⁷⁷ Se 1 kap. 8 § som, vad gäller innebörden i begreppet verksamhetsutövare, hänvisar till lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹⁷⁸ Se t.ex. Revisorsinspektionens beslut i ärendena 2023–1462 den 26 april 2024 och dnr 2025–0251 den 24 oktober 2025.

kan rättas eller ändras. Ekonomiska föreningar, som från och med 2026 lämnar in sina årsredovisningar till Bolagsverket, hanteras redan enligt den nya rutinen.

Bolagsverket har fått möjlighet att stryka och avregistrera uppgifter ur myndighetens register om de är oriktiga. Det kan ske utifrån uppgifter från Skatteverket om ändrade uppgifter i folkbokföringsregistret eller annan information från andra myndigheter. Om det behövs för att säkerställa företrädarens identitet eller behörighet att företräda bolaget, får Bolagsverket förelägga att personen ska inställa sig personligen. Ett antal av Bolagsverkets beslut om strykningar av oriktiga uppgifter har överklagats samt ändrats av förvaltningsrätten. Prövningstillstånd ligger hos kammarrätten.

I syfte att stärka tillsynsmyndigheter och deras riskbaserade tillsyn har Bolagsverket etablerat en metodik och process där myndigheten leder arbetet med att i nära samverkan med tillsynsaktörer ta fram indikatorer anpassade efter deras behov och förutsättningar.

Länsstyrelserna och Bolagsverket har stärkt samverkan kring registrering och tillsyn av verksamhetsutövare som uppger sig bedriva verksamhet som trustförvaltare. Tidigare saknades en särskild möjlighet att registrera verksamhet som trustförvaltare i Bolagsverkets register mot penningtvätt. Trustförvaltare kunde därför vara registrerade under andra verksamhetskategorier, exempelvis juridisk verksamhet, vilket försvårade möjligheten att identifiera och överblicka denna verksamhetskategori.

Under andra halvåret 2023 infördes möjligheten att särskilt registrera verksamhet som trustförvaltare. Förändringen har förbättrat förutsättningarna för länsstyrelserna att identifiera verksamhetsutövare inom området och därigenom skapa bättre underlag för tillsyn och riskbaserad kontroll. Samtidigt omfattar förändringen inte verksamhetsutövare som redan var registrerade i registret, vilket innebär att det fortsatt kan finnas behov av samverkan och informationsutbyte mellan länsstyrelserna och Bolagsverket för att identifiera de verksamheter som enligt uppgifter i Näringslivsregister angivit trustförvaltning under verksamhetsbeskrivning men som är registrerade under andra verksamhetskategorier, exempelvis juridisk verksamhet.

Den förbättrade identifieringen av trustförvaltare bidrar till ökad transparens och stärker förutsättningarna för att upptäcka och motverka missbruk av trustupplägg och andra juridiska konstruktioner för penningtvätt, finansiering av terrorism och annan ekonomisk brottslighet.

Arbetet med att motverka missbruk av främst kommanditbolag som registrerat verksamhet som trustförvaltare i Bolagsverkets register mot penningtvätt bygger vidare på samverkan mellan flera myndigheter – länsstyrelserna, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket.

Länsstyrelserna genomför lämplighetsprövning av registrerade trustförvaltare, inklusive legala företrädare och sedan 2023 även verkliga huvudmän.¹⁷⁹ För utländska fysiska och juridiska personer behöver uppgifter och handlingar begäras in manuellt, oftast vid vite. Om trustförvaltaren inte svarar har länsstyrelserna möjlighet att förelägga trustförvaltaren att, vid

¹⁷⁹ Dessförinnan avsåg lämplighetsprövning kvalificerat innehav.

vite, upphöra med den tillsynspliktiga verksamheten. Länsstyrelserna kan därefter ansöka hos förvaltningsrätten för att få viten utdömda.

Sedan 2021 har ett hundratal trustförvaltare förelagts att inkomma med handlingar och uppgifter avseende lämplighetsprövning, men färre än tio procent har gjort detta. Länsstyrelsen i Stockholm har därför ansökt om utdömande av vite mot 133 bolag, genom totalt 176 ansökningar. Hittills har 90 bolag försatts i konkurs till följd av utebliven betalning av viten, varav 89 efter Länsstyrelsens hemställan som gjorts inom ramen för myndigheternas samverkan. Ytterligare 14 bolag riskerar konkurs vid utebliven betalning (fotnot om att statistiken avser perioden 1 januari 2021–1 juni 2026). Avseende de sju bolag som lämnat in handlingar och fortsatt verksamheten har Länsstyrelsen inlett tillsyn av efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Ett bolag har påförts sanktionsavgift och ett har upphört med verksamheten.

Länsstyrelsernas tillsynsåtgärder har därmed ökat insynen i trustförvaltarens verksamhet. Den låga svarsfrekvensen innebär dock att informationen om företrädare och verkligt ägande fortfarande är begränsad, särskilt vid utländska förhållanden. Tillsynsverktygen gör samtidigt att trustförvaltare som inte lämnar aktuell information eller på annat sätt brister i regelefterlevnaden kan hindras från att fortsätta verksamheten.

Skatteverket har 2021–2024 med stöd av utländskt informationsutbyte genomfört riktade kontroller av svenska personer som har koppling till utländska stiftelser eller truster. Syftet med kontrollerna har varit att undersöka om tillgångar i utländska stiftelser och truster beskattats på rätt sätt. Skatteverket ser att det finns behov av fortsatt fokus på riskområdet, bl.a. genom kontroll för att korrigera felaktig skatt och för att bevaka riskens utveckling. Vidare ser Skatteverket behov av kommunikationsåtgärder för att informera om risken för fel beskattning vid användning av utländska stiftelser och truster.

För att motverka mervärdesskattebedrägerier i samband med gränsöverskridande handel inom EU samverkar Skatteverket inom nätverket Eurofisc¹⁸⁰. Inom Eurofisc genomförde medlemsländerna gemensamma nätverksanalyser av mervärdesskattebedrägerier över gränserna. I nätverket utbyts riktad information om transaktioner som kopplats till mervärdesskattebedrägerier och undandragande av mervärdesskatt över gränserna. Det handlade bland annat om mervärdesskattekaruseller, så kallade MTIC-bedrägerier, handel över gränser med motorfordon samt e-handel. Informationsutbytet har lett till konkreta resultat i form av inhemska skatteutredningar och har samtidigt bidragit till hela EU:s granskning av mervärdesskatt.

Skatteverkets arbete med att förhindra oklara identiteter och att motverka att folkbokföringen används som brottsverktyg, ingår sedan 2024, som ett uppdrag för Skatteverkets brottsbekämpningsavdelning. Verksamheten har utvidgats med ytterligare medarbetare. Särskilt framtagna urvalsmodeller för kontroll av utfärdande av personnummer tillämpas och externa felsignaler inom folkbokföringen fångas upp och hanteras av handläggare på

¹⁸⁰ https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-and-administrative-cooperation/eurofisc_en.

brottsbekämpningsavdelningen. Syftet är att tidigt upptäcka och förhindra missbruk av folkbokföringen och därmed minska risken för att grova brott kan genomföras med hjälp av falska eller oklara identiteter.

Skatteverket deltar, tillsammans med Polismyndigheten, Migrationsverket och Statens Servicecenter, i ett arbete med att inrätta ett nationellt ID-center. Det nationella ID-centret är tänkt att stödja övriga statliga myndigheter inom identitetsområdet och ska bland annat strukturera och dela analys och underrättelser som underlag för operativa funktioner inom statliga myndigheter.

Skatteverkets underrättelseenhet deltar tillsammans med Polismyndigheten inom det europeiska samarbetet EMPACT¹⁸¹, som är EU:s samlade strategiska och operativa arbete för att bekämpa organiserad gränsöverskridande brottslighet. Skatteverket har lett en EMPACT-aktivitet med fokus på utnyttjade och falska identiteter. Inom det området ligger Sverige långt fram och arbetet har väckt positiv uppmärksamhet från andra EU-länder. Inte minst tack vare den svenska förmågan att identifiera strukturer och möjliggörare bakom brotten. Ett samarbete med de nordiska länderna har lett fram till flera konkreta förslag på hur EU och dess medlemsländer bör skärpa arbetet mot identitetsrelaterad brottslighet, exempelvis penningtvätt, bidragsbrott, kreditbedrägerier och skattebrott.

Som ett led av de bristande kontrollmekanismer vid exempelvis bidragsfinansiering av föreningsstrukturer, tillfördes Center mot våldsbejakande extremism (CVE) en ny granskningsfunktion, med syfte att motverka att verksamheter med koppling till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer får finansiering i form av stöd och bidrag. CVE har sedan 1 mars 2025 i uppdrag att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra beslutsorgan som inom ramen för sina respektive myndighetsuppdrag fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter. Centrets uppgift är bland annat att bistå med fördjupade granskningar av verksamheter som kan antas ha kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer. Det syftar exempelvis till att motverka att till synes legitima föreningsstrukturer används för att bygga extremistiska nätverk eller sprida antidemokratisk propaganda.

Lantmäteriet har genom ett regeringsuppdrag¹⁸² fått i uppgift att förbereda införandet av ett nationellt bostadsrättsregister. Skatteverket har i december 2025 lämnat svar på vilka behov och förväntningar myndigheten har i fastighetstaxeringen, folkbokföringen och brottsbekämpningen för att motverka att bostadsrättsföreningar används som måltavlor för organiserad brottslighet.

Tullverkets uppbördsavdelning arbetar utifrån den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism, avseende sektorer och högriskbranscher, samt andra rapporter som periodvis publiceras av brottsbekämpande myndigheter. Avdelningen genomgår utbildning vid Södertörns högskola inriktat mot ekonomisk brottslighet och deltar

¹⁸¹ EMPACT står för European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats och länk: EMPACT fighting crime together - Migration and Home Affairs.

¹⁸² Prop. 2025/2026:112.

även i informationsinsatser och kompetenshöjande evenemang som genomförs i samverkan med brottsbekämpandemyndigheter och andra myndigheter. Information om riskbranscher, aktörer, tillvägagångssätt, modus och trender sprids internt.

Säkerhetspolisen arbetar enskilt och i samverkan med nationella och internationella myndigheter och partners för att minska handlingsutrymmet för våldsbejakande extremism, där motverkande av finansiering av terrorism är en väsentlig del. Arbetet i samverkan har under senare år utvecklats till vara alltmer betydelsefullt för att nå goda resultat.

6.4 Pågående utredningar

6.4.1 Lagförslag till ny penningtvättsutredning

Förslaget i FI2026/01654 innebär att reglerna om lämplighetsprövning inom penningtvättsområdet blir mer enhetliga, tydliga och omfattande jämfört med nuvarande regelverk. En central förändring är att lämplighetskraven införs för fler kategorier av ansvariga enheter som i dag inte omfattas av motsvarande krav. Lämplighetskraven ska omfatta ledningen och verkliga huvudmän i de ansvariga enheter som träffas av de nya reglerna.

De materiella kraven på lämplighet blir också tydligare. Utöver att en person inte i väsentlig utsträckning får ha åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, anges uttryckligen bland annat penningtvätt, relevanta förbrott till penningtvätt och finansiering av terrorism. För vissa kategorier av verksamhetsutövare införs dessutom mer långtgående krav på gott anseende, ärlighet och integritet. För personer i ledningen tillkommer krav på att de ska ha tillräcklig kunskap och kompetens för sina uppgifter. Detta innebär att lämplighetsprövningen i dessa fall blir bredare än en kontroll av exempelvis belastningsregister och i större utsträckning kommer att innebära en kvalitativ bedömning av personens lämplighet.

En annan viktig förändring är att lämplighetsprövningen får en mer löpande karaktär. Enligt förslaget ska tillsynsmyndigheterna varje år, utifrån ett riskbaserat perspektiv, välja ut ansvariga enheter för kontroll av att lämplighetskraven fortfarande är uppfyllda. Lämplighet blir därmed inte en fråga som endast aktualiseras när en person utses till en ledande befattning eller när ägar- eller ledningsförhållanden förändras, utan kan även bli föremål för återkommande tillsyn.

6.4.2 Utredningen för en mer säker och digital bolagsrätt

En utredning ska ta ställning till hur det nya EU-direktivet om att utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten ska genomföras i svensk rätt.¹⁸³

¹⁸³ Se Utredningen för en mer säker och digital bolagsrätt, Ju 2025:10 och SOU 2026:26 Digitala -verktyg inom bolagsrätten.

6.5 Ytterligare åtgärder

Bolagsverket har samverkat med systemleverantörerna för bokförings- och redovisningsprogram. Samverkan har syftat till att skapa en enklare och smidigare process för att möjliggöra att delar av formkrav och finansiell information blir korrekt direkt i systemleverantörernas tjänster. I denna samverkan finns möjlighet att stärka kvaliteten på årsredovisningar innan den är fastställd och lämnas in till myndigheten. Med syfte att bidra till förbättrad kvalitet i inskickade årsredovisningar samt för att förenkla för myndighetens kunder har Bolagsverket utvecklat två kontroller i kundernas serviceläge. Systemleverantörer kan använda de nya kontrollfunktionerna och genom dem underlätta för aktiebolag att kontrollera balansräkningen samt att jämförelsesiffror är medtagna i resultat- och balansräkning.

Bolagsverket ska tillsammans med Bokföringsnämnden, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Statistikmyndigheten SCB analysera hela kedjan för den finansiella rapporteringen, från bokföring till rapportering till myndigheter.¹⁸⁴ I uppdraget ska myndigheterna bland annat analysera grundproblemen i dagens system ur ett kvalitets- och tillförlitlighetsperspektiv och studera hur motsvarande system har utvecklats i Norden och andra relevanta länder. De ska även analysera förutsättningarna för en helt digital rapportering av finansiell information, lämna förslag på åtgärder som kan höja kvaliteten i den finansiella rapporteringen, samt bedöma om det finns behov av förändringar i lagstiftningen.

Många tidigare skatteparadis omfattas nu av de nya informationsutbytesavtalen.¹⁸⁵ Det är fråga om skatteinriktat informationsutbyte men i många fall går det att dela information som rör penningtvätt till andra brottsutredande myndigheter.

Brottsförebyggande rådet har ett pågående projekt där möjlighet till distansering och målvaktsanvändning utreds, främst i relation till falska och utnyttjade identiteter. Projektet syftar till att kartlägga förekomsten av målvaktsupplägg i hela den svenska företagspopulationen, att analysera hur de tar sig uttryck i registerdata, samt utveckla indikatorer som kan utgöra ett konkret metodstöd för berörda myndigheters arbete. Projektet ska resultera i en kunskapsrapport som redovisas under hösten 2027.

6.6 Tillämpade åtgärder mot juridiska personer och konstruktioner som inte uppfyller kraven i regelverket

I de fall en juridisk person inte kommer in med en anmälan om registrering till Bolagsverket eller inte följer vad som krävs av en anmälan eller har uppgifter registrerade som inte är korrekta, föreläggs den juridiska personen att åtgärda bristen.¹⁸⁶ Ett sådant föreläggande kan förenas med vite.¹⁸⁷ Vitet kan riktas mot den juridiska personen, den verkställande direktören, en styrelseledamot eller annan motsvarande befattningshavare. Frågor om utdömande av vite

¹⁸⁴ Regeringen vill stärka kvaliteten i företagens finansiella rapportering - Regeringen.se

¹⁸⁵ Skatteinriktat informationsutbyte enligt OECD:s modell, vanligen genom handräckningsbegäran mellan länders skatteförvaltningar.

¹⁸⁶ 3 kap. 2–4§§ lag (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

¹⁸⁷ 3 kap. 6§ lag (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

prövas av Bolagsverket och i anslutning till det får även ett nytt föreläggande vid vite beslutas.¹⁸⁸ I övrigt gäller Lag (1985:206) om viten för Bolagsverkets beslut på detta område. Det innebär bland annat att beslut om att förelägga vid vite måste delges, likväl som besluten om utdömmande av viten. Viten ska vara proportionerliga och fungera som påtryckningsmedel för att få till en justering av ett förhållande, i detta fall att få till en korrekt uppgift om huvudmannaskap i registret. Registerlagen ger möjlighet att rikta vitet mot ett flertal personer, både juridiska och fysiska, som anses ansvara för att se till att uppgifter är dokumenterade och registreras på korrekt sätt.

Om Bolagsverket har skäl att anta att en uppgift i registret är felaktig ska det framgå av registret.¹⁸⁹ Bolagsverket får information om misstänkt felaktiga uppgifter i registret från bland annat myndigheter, verksamhetsutövare, enskilda personer och företag. Om misstanken om fel har substans, och den juridiska personen i fråga inte lyckas styrka de anmälda uppgifterna eller registrerar korrekta uppgifter, beslutar Bolagsverket om en markering i registret. En markering kan läggas till de registrerade uppgifterna, som sedan får stå kvar om misstanken gäller en del av uppgifterna i registret. Finns det skäl att anta att hela huvudmannaskapsinformationen är felaktig har Bolagsverket även möjlighet att dölja uppgifterna i registret och bara visa upp markeringen om de tidigare registrerade uppgifterna kan antas vara felaktiga.¹⁹⁰

En markering om misstänkt felaktiga uppgifter är en del av registret och presenteras för samtliga som söker på den aktuella juridiska personen. Det leder till att användaren av uppgifterna varnas om kvalitetsbrister. I en kundkännedomsprocess kan det då påverka riskbedömningen av kunden och användarna av uppgifterna ges möjlighet att själv avgöra om och hur man vill fortgå i relationen med den juridiska personen.

Delgivning i dessa ärenden är en utmanande process. Företag som används som brottsverktyg kan exempelvis ha falska adressuppgifter och falska identiteter som representanter. På företag där andra brister föreligger inträder ofta tvångslikvidation eller konkurs, innan det att delgivning av vitesföreläggandet genomförs eller vitet kan dömas ut.

¹⁸⁸ 3 kap. 8 lag (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

¹⁸⁹ 3 kap. 10§ lag (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

¹⁹⁰ 3 kap. 4§ lag (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

7 Slutsatser/bedömning

Även om antalet juridiska personer och konstruktioner som faktiskt utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism utgör en liten andel av den totala mängden juridiska personer och konstruktioner i Sverige, utgör denna risk ett allvarligt samhällsproblem. Det kan påverka förtroendet negativt för staten, statsfinanserna och det finansiella systemet. Seriösa aktörer riskerar att konkurreras ut från marknaden då de inte verkar på marknaden under samma förutsättningar som de kriminella aktörerna.

Sverige har en välutvecklad transparens avseende tillgänglig offentlig information om juridiska personer och konstruktioner och dess företrädare. Myndigheters register är också i stor utsträckning tillgängliga digitalt. Att det saknas ett centralt komplett register med samlad information om aktieägare för juridiska personer och konstruktioner försvårar dock genomlysning av organisationer. Att det svenska samhällssystemet bygger på tillit snarare än kontroll har vidare medfört att det finns vissa brister avseende kvalitetssäkring av information i registerna, inte minst i registret över verkliga huvudmän. Sveriges öppna ekonomi, digitalisering av företagande och avsaknaden av kontroll har medfört att det finns goda möjligheter för kriminella aktörer att distansera sig och verka anonymt via bulvaner, målvakter och utnyttjade identiteter. Ofta kommer dessa personer från andra EU-länder och när en målvakt befinner sig i ett annat land blir det svårare för brottsutredande myndigheter att genomföra utredningstekniska åtgärder. Av dessa anledningar är krav på fysisk inställelse hos myndigheter och privata aktörer en viktig aspekt för att försvåra för kriminella aktörer att verka anonymt och dölja sin inblandning i brottsuppläggen.

En annan viktig omständighet som lyfts i denna rapport är kriminellas stora tillgång till aktiebolag. Tillgången till historikbolag och lagerbolag bedöms avsevärt förenkla för penningtvättsupplägg. Möjligheten att starta eller överta befintliga bolag medför att kriminella aktörer snabbt och med små medel kan få tillgång till ett aktiebolag. Genom att överta befintliga bolag får kriminella aktörer ofta även tillgång till företagskonton i banksektorn. Sammantaget medför detta att kriminella aktörer kan använda sig av många bolag och så fort ett bolag blir föremål för utredning övergår den brottsliga verksamheten till ett annat. Det har även noterats att kriminella aktörer använder sig av många olika bolag för att ta fram system med falska fakturor som skickas mellan bolagen och på så sätt tvätta stora mängder pengar på olika företagskonton. De falska fakturorna och företagstransaktionerna ger sken av en legitim verksamhet som minskar risken att penningtvätten upptäcks. En viktig faktor i detta är den begränsade kontroll som sker hos myndigheter och privata aktörer vid nybildande och övertagande av företag. En förenklad process för företagsavveckling skulle kunna motverka delar av problembilden.

Vidare står myndigheternas olika register inte i kontakt med varandra vilket gör att det inte går att koppla samman information över tid och mellan aktörer. Sverige har vidtagit ett flertal åtgärder för att motverka detta och det har tillkommit ny och förändrad lagstiftning på området som möjliggör en ökad samverkan och informationsutbyte myndigheter emellan. Brottsutredande myndigheter och tillsynsmyndigheter har även utökat samverkan med och ökat informationsdelningen till den privata sektorn. Utöver detta har ett flertal kartläggningar och forskningsinsatser genomförts på området vilket ökat myndigheternas och den privata

sektorns kunskap på området. Genom en digitaliserad informationsinhämtning, automatiserade kontroller och analys av data från flera informationskällor bedöms det finnas möjligheter för myndigheter att effektivisera handläggningen och snabbare identifiera avvikelser, mönster och risker.

Det kan konstateras att det föreligger viss risk för att samtliga juridiska personer och konstruktioner utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism men att det råder stora skillnader formerna emellan. Aktiebolag är den juridiska form som bedöms ha absolut högst risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism på samhällsnivå. Aktiebolag är lättillgängliga såväl ekonomiskt som administrativt och kan nyttjas för en rad olika penningtvättsupplägg. Bolagen används som förbrukningsvara. Riksrevisionen konstaterade redan 2017 att de förenklingsåtgärder som implementerats för att driva aktiebolag inte fyllt sin funktion samt att reformen hade försvårat arbetet mot ekonomisk brottslighet. I denna rapport står antalet aktiebolag för cirka 800 000 av totalt 1,1 miljoner bedömda juridiska personer och konstruktioner, vilket leder till att konsekvensen för penningtvätt och finansiering av terrorism i aktiebolag bedöms ge en allvarlig samhällspåverkan.

Även utländska juridiska personer med fast driftställe och ideella föreningar har en betydande risk för penningtvätt och finansiering av terrorism på samhällsnivå. Utländska juridiska personer med fast driftställe är tätt förknippade med arbetslivskriminalitet, men bedöms ha en medelstor omfattning utifrån antal registrerade enheter i Sverige. När det kommer till ideella föreningar bedöms de största riskerna vara förknippade med bristande transparens för den juridiska formen i kombination med offentliga bidrag. Med anledning av omfattningen på det svenska civilsamhället, så bedöms också ideella föreningar utgöra en betydande risk på samhällsnivå.

Övriga juridiska personer och konstruktioner löper en lägre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism på samhällsnivå.

Trots att såväl regering, myndigheter och samhället de senaste åren har genomfört en rad insatser för att förbättra arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism, så blir slutsatsen att arbetet ytterligare måste koncentreras till att motverka utnyttjandet av aktiebolag. Det är av stor vikt att möjligheterna till penningtvätt och finansiering av terrorism i aktiebolag begränsas. Utöver detta så behöver även systemen för utländska juridiska personer med fast driftställe och ideella föreningar ses över.

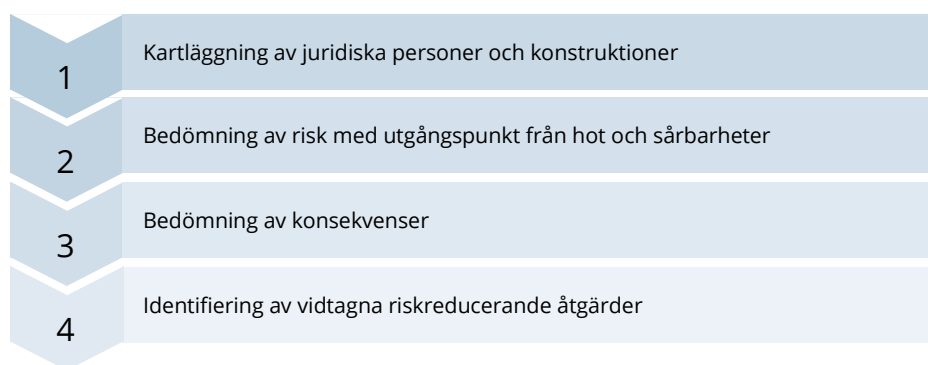
8 Bilaga 1 Process

8.1 Övergripande metod och genomförande

Rapporten analyserar hot och sårbarheter för respektive juridisk person och konstruktion. Hot avser kapaciteten hos aktörer som vill utnyttja en juridisk form för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sårbarhet innebär de begränsningar och eventuella brister som finns beträffande förmågan att stå emot hot och förhindra penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den samlade bedömningen av hot och sårbarhet ger sedan ett riskvärde för varje enskild juridisk person och konstruktion. Därefter vägs riskvärdet för varje enskild juridisk person och konstruktion samman med konsekvensen för samhället genom samhällspåverkan. Konsekvensen bedöms utifrån hur vanligt förekommande den juridiska formen är och gör det möjligt att ställa riskerna i de olika juridiska personerna och konstruktionerna i relation till varandra. Detta ger ett riskvärde på nationell nivå och syftar till att vara vägledande när det gäller vilka juridiska personer och konstruktioner som bör prioriteras i det fortsatta arbetet med att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Framtagandet av denna riskbedömning har genomförts i fyra huvudsakliga steg; kartläggning av juridiska personer och konstruktioner; bedömning av risk med utgångspunkt från hot och sårbarheter; bedömning av konsekvenser och identifiering av vidtagna riskreducerande åtgärder, se figur 1.1.

Figur 1.1 Processbeskrivning

8.1.1 Kartläggning av juridiska personer och konstruktioner

I detta steg har information från Bolagsverket, Skatteverket och Länsstyrelsen inhämtats beträffande antal och omständigheter kring bildande av juridiska personer och konstruktioner. Det juridiska personerna och konstruktionerna har därefter grupperats utifrån verksamhetsform; bolagsformer, föreningar, stiftelser, trossamfund, trustar och enskild näringsidkare.

8.1.2 Bedömning av risk för penningtvätt och finansiering av terrorism med utgångspunkt från hot och sårbarheter

Enligt FATF är risk en funktion av tre faktorer: hot, sårbarhet och konsekvens. FATF uppger att det är upp till landet själv att författa en produkt eller process baserad på en metod som

beslutas av landets berörda parter och att definitionerna för hot, sårbarhet och konsekvens är lämpliga att utgå ifrån. Nedan följer en närmare beskrivning av FATF:s definition av begreppen hot, sårbarhet och konsekvens. Definitionerna har använts generiskt för att skapa ett konceptuellt ramverk för alla de aktörer som medverkat till denna nationella riskbedömning.

Med hot avses att en person, grupp, eller verksamhet som kan skada till exempel staten, samhället eller ekonomin. Hotet kan utgöras av kriminella aktörer men också av deras medhjälpare, tillgångar och verksamheter. Hot fungerar ofta som en viktig utgångspunkt för att utveckla en förståelse för risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. För att kunna göra riskbedömningen är det därför viktigt att ha kännedom om hela kedjan. För penningtvätt är det nödvändigt att ha förståelse både för brotten och hur brottsvinsterna uppkommer, samt hur brottsvinsterna tvättas. För terrorismfinansiering behövs en förståelse både för medlens ursprung och hur de används för att finansiera terrorism.

Begreppet sårbarhet syftar på svaga punkter i olika system som kan utnyttjas av den organisation eller de individer som utgör ett hot. Sådana svaga punkter kan exempelvis vara brister i finansiell infrastruktur, luckor i lagstiftning och regelverk eller otydlig ansvarsfördelning mellan myndigheter. Det kan också röra sig om egenskaper hos en viss bransch, finansiell produkt eller typ av tjänst som gör den intressant för hotaktörer som vill tvätta pengar eller finansiera terrorism.

Begreppet konsekvens syftar generellt sett på den effekt eller skada som penningtvätt och finansiering av terrorism kan orsaka. Detta omfattar brottslighetens eller terrorismens påverkan på finansiella system och institut, liksom på ekonomin och samhället i stort. Konsekvenser är alltså den påverkan som penningtvätt och finansiering av terrorism kan orsaka på både kort och lång sikt, samt hur den kan påverka befolkningen, särskilda grupper, företagsklimat, nationella och internationella intressen samt finanssektorns rykte och attraktionskraft i ett land.

Enligt FATF behöver en riskbedömning inkludera en uppskattning av hot, sårbarheter och konsekvenser. Eftersom det rent generellt är svårt att avgöra eller uppskatta konsekvenserna är det allmänt accepterat att en sådan analys inte måste gå på djupet, utan kan utgöra en övergripande bild av hotens och sårbarheternas konsekvenser för samhället. I denna nationella riskbedömning har Samordningsfunktionen valt att inkludera en konsekvensbedömning. Metoden för detta presenteras på efterföljande sidor.

Bedömningsskalan som används i denna hot- och sårbarhetsbedömning består av en fyrgradig riskskala, låg, medel, betydande och hög. I bedömningsskalan avseende riskkriterier för hot återfinns yttre påverkan och aktörers avsikt och förmåga att nyttja juridiska personer och konstruktioner för penningtvätt och finansiering av terrorism. I riskkriterierna avseende sårbarhet återfinns inre faktorer så som interna processer, regelverk och upptäcktsrisk som kan påverka aktörers förmåga att utnyttja juridiska personer och konstruktioner. I tabell 1.1 återfinns en redogörelse för de olika riskkriterierna avseende hot och sårbarheter.

Tabell 1.1 Bedömningsskala för hot och sårbarheter

RISKKRITERIER	LÅG	MEDEL	BETYDANDE	HÖG
HOT - avser yttre påverkan - aktörers avsikt och förmåga	Inga indikatorer på att kriminella har för avsikt att använda denna juridiska personen eller konstruktionen för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Kriminella har förmåga att utnyttja den juridiska personen eller konstruktionen för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Kriminella utnyttjar den juridiska personen eller konstruktionen för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Kriminella utnyttjar den juridiska personen eller konstruktionen återkommande för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.
SÅRBARHET - avser inre faktorer - interna processer - regelverk - upptäcktsrisk	Försumbar risk för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism givet effektiva barriärer och kontrollsystem.	Viss risk för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism - effektiva men inte helt ogenomträngliga kontrollsystem finns.	Betydande risk för att den juridiska personen eller konstruktionen utnyttjas för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism då kontrollsystemen har begränsad effekt.	Hög risk att den juridiska personen eller konstruktionen utnyttjas. Kontrollsystem saknas eller är inte ändamålsenliga.

I linje med EU:s supranationella riskanalys¹⁹¹ bedöms identifierade sårbarheter utgöra en tyngre riskfaktor än ett identifierat hot. Detta baseras på antagandet att sårbarheter kan identifieras och utnyttjas framgent, och därmed utgör de en tyngre riskfaktor för utnyttjande i penningtväts- och terrorismfinansieringssyfte.

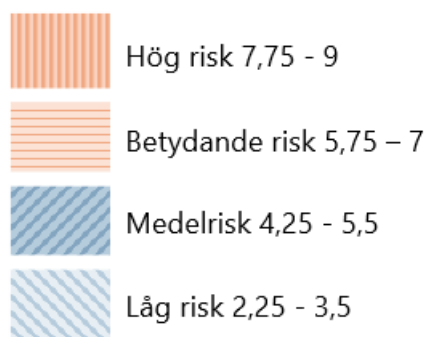
Sårbarhetsmåttet är här värt 1, 25 riskenhet och hotmåttet är värt 1,0 riskenhet. I bedömningsmatrisen adderas hot och sårbarhet vilket ger ett värde som sedan ligger till grund för bedömning av risk. Om en juridisk person får ett hotvärde på 3 (betydande) och ett sårbarhetsvärde på 3,75 blir det sammanlagda riskvärdet 6,75. Risken för penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms därmed vara betydande för den juridiska personen eller konstruktionen.

¹⁹¹ EU:s supranationella riskbedömning.

Figur 1.2 Riskmatris för hot och sårbarhet och sammanlagt riskvärde

	Sårbarhet			
	Låg 1,25	Medel 2,5	Betydande 3,75	Hög 5
Hot				
Hög 4	MEDEL 5,25	BETYDANDE 6,5	HÖG 7,75	HÖG 9
Betydande 3	MEDEL 4,25	MEDEL 5,5	BETYDANDE 6,75	HÖG 8
Medel 2	LÅG 3,25	MEDEL 4,5	BETYDANDE 5,75	BETYDANDE 7
Låg 1	LÅG 2,25	LÅG 3,5	MEDEL 4,75	BETYDANDE 6

Figur 1.3 Riskmått

Vägledande frågor för hot och sårbarhet och riskbedömning

Inom ramen för risk, hot och sårbarhetsbedömningen har samtliga juridiska personer och konstruktioner bedömts separat. Fem huvudfrågor med tillhörande underfrågor användes för att fungera som stöd till risk, hot och sårbarhetsbedömningen, utgångspunkten för dessa frågor är de frågeställningar som rapporten avser besvara och som grundar sig på FATF rekommendationer 24, 25 och IO 5.

Vägledande frågor

- Vilka risker finns för missbruk av juridiska personer och konstruktioner avseende penningtvätt och finansiering av terrorism?

- Hos vilka typer av juridiska personer och konstruktioner förekommer störst risk för penningtvätt och finansiering av terrorism?
- I vilken utsträckning används juridiska personer och konstruktioner i ärenden eller utredningar avseende penningtvätt och finansiering av terrorism?
- Var finns systematiska informationsluckor kopplat till penningtvätt och finansiering av terrorism avseende juridiska personer och konstruktioner?
- Finns internationell informationsdelning och hur effektiv är den?

Parametrar för hot och sårbarhetsbedömning

Här nedan presenteras exempel på parametrar som använts i hot- och sårbarhetsbedömningen. Dessa har fungerat som hjälpmedel och utgångspunkter vid bedömningen, och presenteras utan inbördes rangordning.

Tabell 1.2 Parametrar för hot- och sårbarhetsbedömning

Parametrar för hotbedömning	Parametrar för sårbarhetsbedömning
Förmåga hos aktörer • Omfattning • Organisationsförmåga • Kompetens • Möjliggörande yrkesutövare • Distansering • Anonymitet • Målvakter/bulvaner Intention hos aktörer • Skalbarhet	Hur juridiska personer och konstruktioner är konstruerade • Interna processer • Styrning • Kontroll • Bakgrundskontroller • Granskning ex revisor, ÅR Möjlighet att upptäcka • Regelefterlevnad • Kontrollsystem • Upptäcktsrisk • Avsaknad av nödvändig information • Avsaknad av tillgänglig information • Ineffektiv informationsdelning • Registerkvalitet Möjlighet till storskalig penningtvätt • Digitalisering • Teknikutveckling

8.1.3 Bedömning av konsekvenser

Konsekvensbedömningen består av en samlad bedömning avseende de juridiska personerna och konstruktionernas riskvärde (utifrån hot och sårbarhetsbedömningen) och hur stor samhällspåverkan det potentiellt skulle kunna få om de utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Samhällspåverkan baseras på hur vanligt förekommande den juridiska personen eller konstruktionen är. När det bedömda riskvärdet för respektive juridisk person och konstruktion läggs samman med värdet för samhällspåverkan, utgör det den samlade konsekvensbedömningen på samhällsnivå.

Varje juridisk person och konstruktion har bedömts utifrån kriterierna för riskvärde och samhällspåverkan enligt tabell 1.3. Konsekvensmättet för varje kriterium utgörs av värden mellan 1–4. Det sammantagna värdet för de två kriterierna utgör sedan konsekvensbedömningsmåttet låg, medel, betydande och hög.

Exempelvis om det avseende riskvärdet bedöms finnas vissa förutsättningar för att en juridisk person ska kunna utnyttjas för storskalig penningtvätt eller finansiering av terrorism ger det värde 2. Om den juridiska personen skulle utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och det bedöms skulle kunna få en betydande samhällspåverkan ger det värde 3. Det sammantagna konsekvensbedömningsmättet blir då medel (2+3=5).

Tabell 1.3 Bedömningsmall för konsekvens av penningtvätt

Riskvärde Utifrån hot och sårbarhetsbedömning för den juridiska personen eller konstruktionen	Samhällspåverkan Hur vanligt förekommande den juridiska personen eller konstruktionen är	Riskvärde på samhällsnivå
Riskvärdet är lågt och det finns begränsade (1) förutsättningar för storskalig penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Konsekvensen är låg och penningtvätt och/eller finansiering av terrorism inom den juridiska personen eller konstruktionen ger en begränsad (1) samhällspåverkan.	LÅG (2-3)
Riskvärdet är medel och det finns vissa (2) förutsättningar för storskalig penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Konsekvensen är medel och penningtvätt och/eller finansiering av terrorism inom den juridiska personen eller konstruktionen ger en viss (2) samhällspåverkan.	MEDEL (4-5)
Riskvärdet är betydande och den juridiska personen eller konstruktionen kan spela en viktig (3) roll i storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Konsekvensen är betydande och penningtvätt och/eller finansiering av terrorism inom den juridiska personen eller konstruktionen ger en betydande (3) samhällspåverkan.	BETYDANDE (6-7)
Riskvärdet är högt och den juridiska personen eller konstruktionen spelar en nödvändig (4) roll i storskaliga upplägg avseende penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.	Konsekvensen är hög och penningtvätt och/eller finansiering av terrorism inom den juridiska personen eller konstruktionen ger en allvarlig (4) samhällspåverkan.	HÖG (8)

Nedan presenteras konsekvensvärde utifrån hur vanligt förekommande den juridiska personen eller konstruktionen är i svensk kontext. Måttet baseras på hur stor andel av den totala mängden juridiska personer och konstruktioner som återfinns i den svenska kontexten.

Låg andel	0 - 15 000
Mindre andel	15 001 – 100 000
Betydande andel	100 001 – 200 000
Hög andel	200 001

Tabell 1.4 Konsekvensvärden per juridisk person eller konstruktion

Bolagsformer	Antal	Konsekvensvärde
Aktiebolag	809 397	Hög
Filial	2 696	Låg
Handelsbolag och kommanditbolag	37 389	Medel
Utländska juridiska personer med fast driftställe i Sverige	36 420	Medel
Bostadsrättsförening	33 711	Medel
Ekonomisk förening	10 874	Låg
Ideella föreningar	117 0536	Betydande
Samfällighetsföreningar	46 863	Medel
Stiftelser	20 849	Medel
Trossamfund	2123	Låg
Trustförvaltare	90	Låg

8.1.4 Identifiering av vidtagna riskreducerande åtgärder

I detta steg identifierades riskreducerande åtgärder som vidtagits för att förebygga, hantera och minska riskerna i samband med missbruk av juridiska personer och konstruktioner för penningtvätt/finansiering av terrorism. Därtill identifierades vilka åtgärder som redan genomförts för att hantera dessa risker.